

**Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Економічний факультет
Кафедра менеджменту інноваційної та інвестиційної
діяльності**

**ЗБІРНИК СИТУАЦІЙНИХ ЗАВДАНЬ
з навчальних дисциплін «Інвестування»,
«Інвестування та інвестиційна політика»**

Навчальний посібник

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Київ 2026

УДК 658.589 (076)

Рекомендовано до друку Вченою радою економічного факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(Протокол №5 від 21.11.2025 р.)

Рецензенти:

ПРИКАЗІЮК Наталія Валентинівна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри страхування, банківської справи та ризик-менеджменту Київського національного університету імені Тараса Шевченка

КИЦАК Тарас Григорович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри управління персоналом та економіки праці Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

Укладач: СТЕПАНОВА Алла Адамівна

Збірник ситуаційних завдань з навчальних дисциплін «Інвестування», «Інвестування та інвестиційна політика»: навч. посібник. / уклад.: А.А. Степанова. Київ. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. 2026. 150 ст.

Збірник ситуаційних завдань укладено для забезпечення викладання навчальних дисциплін «Інвестування» та «Інвестування та інвестиційна політика». Він містить добірку кейсів і проблемних ситуацій, що охоплюють актуальні теми інвестиційної діяльності, зокрема формування інвестиційного портфеля, аналіз інвестиційних ризиків, оцінку ефективності проєктів, механізми державної підтримки інвестицій, особливості інституційного інвестування, інноваційні підходи.

Ситуаційні завдання спрямовані на розвиток у здобувачів вищої освіти аналітичного мислення, здатності до прийняття обґрунтованих управлінських рішень, застосування теоретичних знань на практиці. Збірник може бути використаний у процесі проведення практичних, семінарських занять, модульного контролю, самостійної підготовки студентів, а також у рамках міждисциплінарних проєктів.

Для студентів Галузі знань D – Бізнес, адміністрування та право та Галузі знань С – Соціальні науки, журналістика та інформація. Різноманіття практичних аспектів висвітлених у навчальному посібнику роблять його корисним для інших спецкурсів з підготовки бакалаврів та магістрів, а також практикам, які працюють у сфері інвестиційної діяльності та публічного управління.

УДК 658.589 (076)

ЗМІСТ

Передмова	4
Кейси за темою: Історичні інвестиції	5
Кейси за темою: Інвестиційна політика	11
Кейси за темою: Інвестиційний клімат	31
Кейси за темою: Іноземні інвестиції	41
Кейси за темою: Вибір об'єкту для інвестицій	60
Кейси за темою: Вибір стратегії інвестування	77
Кейси за темою: Інноваційні інвестиції	86
Кейси за темою: Інституційні інвестори	98
Кейси за темою: Інвестиційна культура	102
Кейси за темою: Альтернативні інвестиції	107
Кейси за темою: Сюрреалістичні інвестиції	114
Кейси за темою: Відомі інвестори	124
Кейси на основі художніх і документальних фільмів	132
Кейси на основі художніх творів	140
Список використаних джерел для створення кейсів, вправ, сценаріїв <i>та ігор</i>	147
Рекомендована література (з акцентом на кейси)	148
Додаток 1. Методичні інструменти для викладача	149
Додаток 2. Рекомендації студентам при підготовці до ситуаційного заняття	150

Передмова

У сучасних умовах формування інвестиційної культури та розвитку інвестиційного мислення є одним із пріоритетних завдань підготовки фахівців економічного профілю. Викладання дисциплін «Інвестування» та «Інвестування та інвестиційна політика» вимагає впровадження практико-орієнтованих підходів до навчання, що дозволяють студентам розвивати аналітичні та управлінські компетентності, необхідні для ухвалення ефективних інвестиційних рішень.

Збірник ситуаційних завдань створено з метою підвищення ефективності навчального процесу, активізації пізнавальної діяльності студентів, стимулювання до самостійного мислення, моделювання професійних ситуацій. Представлені кейси базуються як на реальних прикладах із міжнародної та національної практики, так і на змодельованих сценаріях, які відповідають змісту типових навчальних програм.

Матеріал збірника може використовуватися як у традиційному форматі аудиторних занять, так і в дистанційній чи змішаній формі навчання, зокрема для групових дискусій, проєктної роботи, ділових ігор або підсумкових контрольних заходів.

Сподіваємося, що запропоновані завдання сприятимуть формуванню в студентів цілісного бачення інвестиційної діяльності, розумінню взаємозв'язку між інвестиційною політикою та економічним розвитком, а також розвитку навичок стратегічного мислення та прийняття рішень в умовах невизначеності.

Методичні рекомендації для викладача:

Мета використання збірника — формування у студентів прикладних навичок аналізу інвестиційних процесів, здатності розв'язувати типові та нестандартні завдання з урахуванням реалій ринку.

Форма роботи: *індивідуальна*: аналіз ситуації, письмова відповідь, обґрунтування рішень; *групова*: мозковий штурм, дискусія, презентація рішень; *рольова*: симуляція переговорів між учасниками інвестиційного процесу (інвестори, держава, компанія); *проєктна*: розробка інвестиційного проєкту, інституційної стратегії чи державної програми.

Рекомендоване місце у структурі заняття: актуалізація знань через короткий теоретичний блок (до 15 хв); робота з кейсом (індивідуальна чи командна, до 30 хв); обговорення результатів, формулювання висновків, коментарі викладача (до 30 хв).

Критерії оцінювання:

- Чіткість викладення суті проблеми.
- Логічність та обґрунтованість запропонованих рішень.
- Використання теоретичних положень.
- Креативність або інноваційність підходу.
- Здатність до аргументації під час обговорення.

Можливості адаптації:

- За рівнем складності (1-й, 2-й, 3-й курс).
- За тематикою (державне, корпоративне, венчурне інвестування тощо).
- Для інтеграції в курси з фінансів, стратегічного менеджменту, підприємництва.

ТЕМА: ІСТОРИЧНІ ІНВЕСТИЦІЇ

КЕЙС 1: «Піраміда Хуфу: найдавніший інвестиційний проєкт людства?»

 Ситуація. Рік приблизно 2570 до н.е. Фараон Хуфу (Хеопс), правитель Давнього Єгипту, приймає рішення про будівництво величезної гробниці-піраміди. Це буде грандіозний об'єкт з вапняку та граніту, заввишки понад 140 метрів, на зведення якого знадобляться десятки років, тисячі працівників і колосальні ресурси. Верхівка еліти і жерці підтримують проєкт як спосіб увічнення імені фараона. Але у скарбниці держави — обмежені ресурси. З іншого боку, будівництво може стати драйвером економіки: залучення робочої сили, розвиток технологій і зміцнення авторитету держави. Фараон має обрати, як саме реалізувати цей «проєкт століття».

Інвестиційні аспекти кейсу

- Тип проєкту: мегабудівництво з соціально-політичним ефектом
- Період окупності: теоретично — відсутній (гробниця не генерує дохід)
- Потенційна віддача: символічна (вічна слава), легітимізація влади, стабільність держави
- Ресурсна база: державні запаси зерна, золота, каменю, робочої сили
- Нематеріальні вигоди: підвищення довіри до влади, зміцнення ідеології

Запитання для аналізу

1. Чи можна вважати піраміду інвестиційним проєктом? Якщо так — яким саме?
2. Які ресурси були залучені до реалізації проєкту? Як оцінити їхню ефективність?
3. Який «рентабельний ефект» фараон міг отримати — і чи можна це зіставити з сучасною категорією «інвестиційної віддачі»?
4. Які ризики виникали при будівництві піраміди? Як вони були мінімізовані?
5. Чи можна сказати, що проєкт піраміди мав стратегічне значення для економіки? У чому це проявлялося?
6. Чи був проєкт піраміди «державною інвестицією в людський капітал» — поясніть думку.

Аналітичне завдання

Уявіть, що ви — радник фараона з фінансового планування. Вам потрібно переконати фараона в доцільності (або недоцільності) проєкту. Визначте:

1. Очікувані ефекти (короткострокові, довгострокові)
2. Альтернативні способи інвестування ресурсів держави
3. Основні виклики, що можуть зупинити проєкт

4. Стратегічний план реалізації

Формат: короткий аналітичний меморандум (до 1 сторінки).

Ідеї для дискусії

1. Чи були піраміди «PR-проектом» чи «економічним двигуном»?
2. Чи є паралелі з сучасними мегаінфраструктурними проектами (Олімпіади, хмарочоси, космодроми)?
3. Як змінився підхід до інвестування з давніх часів до сьогодні?

КЕЙС 2: Будівництво піраміди Хуфу як форма державного інвестування

 Контекст. Єгипет, Стародавнє царство (~2600 р. до н.е.). Фараон Хуфу (Хеопс) вирішує започаткувати проєкт, що вийде за межі індивідуальної гробниці — збудувати об'єкт, який:

- стане символом могутності держави,
- створить масове замовлення на камінь, інструменти, робочу силу,
- підтримає зайнятість населення у сезон паводків Нілу (коли сільське господарство зупиняється).

Піраміда розглядається як довгостроковий «актив», що:

- утверджує владу Хуфу над підданими та елітами,
- мобілізує економіку (видобуток, логістику, організацію праці),
- зберігає технологічні знання та управлінський досвід.

Дилема фараона: куди інвестувати ресурс скарбниці?

 Перед правителем стоїть стратегічне рішення: *«Вкластися в гробницю, яка увічнить моє ім'я, чи в проєкти, що принесуть негайну економічну вигоду — зрошення, флот, розширення торгівлі?»*

Завдання до кейсу

1. Оцініть логіку інвестиції
 - Які цілі переслідував фараон, інвестуючи в піраміду?
 - Чи можна таке вкладення вважати економічно обґрунтованим?
2. Порівняйте піраміду з сучасними державними проєктами
 - Знайдіть аналог у XX–XXI столітті (наприклад, Burj Khalifa, Китайський швидкісний транспорт, Олімпіади).
 - Чи виправдана така стратегія з точки зору громадських фінансів?
3. Аналітичне завдання
 - Створіть «інвест-меморандум» для фараона: переконайте його або відмовте від піраміди з позиції радника з державних фінансів.

Питання для дискусії

1. Чи можна піраміду Хуфу вважати «соціальним контрактом»?
2. Як така «нерентабельна» інвестиція вплинула на довготривалий розвиток Єгипту?
3. Що важливіше в держінвестиціях — економічна вигода чи політичний ефект?

Порівняльна таблиця варіантів інвестування

Проект	Поточна користь	Стратегічний ефект	Ризики	Видимість для народу
Піраміда	Низька	Дуже висока (легітимація, символ могутності)	Перевитрата ресурсів, невдоволення еліт	Висока
Іригація	Висока (зростання врожаю)	Середня	Залежність від природи, потреба в підтримці	Середня
Торговий флот	Середня	Висока (розширення ринків)	Морські ризики, пірати	Низька
Військо	Висока	Небезпечна (може спричинити переворот)	Висока	Середня

КЕЙС 3: Інвестиції імперії Інків — шлях до стабільності чи контроль за підданими?

 Контекст. XV століття. Імперія Інків — одна з найпотужніших держав доколумбової Америки, що охоплює території сучасного Перу, Еквадору, Болівії, Чилі. Центральна влада в Куско контролює гірські й рівнинні регіони за допомогою:

- масштабної дорожньої інфраструктури (мережа понад 30 000 км доріг),
- централізованого зберігання ресурсів у колосальних державних складах (qullqas),
- інвестицій у терасове землеробство,
- розвиток трудової системи мита – праці на державу.

Ключова ситуація

Імператор Пачакутек вирішує інвестувати значну частину ресурсів у будівництво нового гірського комплексу — Мачу-Пікчу. Він має слугувати:

- релігійним і політичним центром,
- прихованим місцем відпочинку для еліти,
- демонстрацією сили та спроможності держави.

Але чиновники пропонують інші варіанти вкладень:

- покращити зрошувальні системи в пустельних регіонах,
- зміцнити військові поселення на півночі імперії,
- інвестувати в розвиток нових складів продовольства на висотах (щоб готуватися до кліматичних коливань).

Дилема: інвестиція в престиж чи продовольчу безпеку?

Завдання для аналізу

1. Оцініть інвестрішення Пачакутека

- У чому полягає стратегічна доцільність будівництва Мачу-Пікчу?
- Чи можна виправдати витрати з точки зору «нематеріального ефекту» (влада, релігія, контроль)?

2. Порівняйте альтернативні варіанти

- Яка з інвестицій мала б найбільший «ROI» для стабільності імперії?
- Які з рішень були б менш ризикованими в умовах кліматичних та геополітичних викликів?

3. Дискусія

- Чи є держава, яка може дозволити собі «великі непрактичні проєкти» без економічної вигоди?
- Чи були дороги та склади інків прикладом інфраструктурного інвестування на випередження?

Інструменти для аналізу

- SWOT-аналіз проєкту Мачу-Пікчу.
- Сценарний аналіз: що сталося б, якби ці ресурси були спрямовані на запобігання посухи?

АЛЬТЕРНАТИВНИЙ КЕЙС 4: Ацтеки – «інвестиція в Теночтитлан»

 Контекст. У центрі Мексиканської долини ацтеки будують штучне місто на озері — Теночтитлан. Для цього:

- прокладають дамби, канали й греблі,
- створюють систему «плавучих полів» (чинампи),
- будують храми й ринки — як «економічні хаби».

Це була мегабудова з чіткою економічною логікою: контроль за водою = контроль за їжею = контроль за населенням.

Питання до обох кейсів

1. Які схожі риси мають інвестрішення інків і ацтеків із сучасними державними програмами?

2. Чи були їхні інвестиції «проектами влади», чи мали довгострокову соціально-економічну віддачу?
 3. Як би ви переконали сучасного інвестора в доцільності фінансування подібних ініціатив?
-

КЕЙС-ПОРІВНЯННЯ 5: Інки, ацтеки і мегапроекти ХХІ століття

Частина 1. Історичний прецедент

◆ Інки — «інвестування в виживання»

- Держава будує масштабну інфраструктуру доріг (30 000+ км) у горах.
- Розвиває продовольчі склади (qullqas) по всій імперії — страхівка від неврожаю.
- Впроваджує міту — трудову повинність, яку можна розглядати як форму «державно-контрольованого капіталу».
- Мачу-Пікчу — інвестиція в легітимність та демонстрацію сили.

→ Роль держави: централізований інвестор і стратег, що діє на десятиліття вперед.

◆ Ацтеки — «інвестування в контроль і продуктивність»

- Будівництво Теночтитлана — штучне місто на воді з каналами, дамбами й храмами.
- Створення чинамп (плавучих полів) — інноваційне с/г виробництво на озері.
- Торговельні ринки, які слугували хабами обміну.

→ Інвестиції як інструмент влади, харчової безпеки та економіки обміну.

Частина 2. Сучасні паралелі

◆ Burj Khalifa, Дубай (ОАЕ)

- Найвищий хмарочос у світі — не функціональний об'єкт, а символ державного багатства.
- Не мав чіткої економічної окупності — але залучив інвесторів, туристів і ЗМІ.

🌀 *Схоже на піраміду/Мачу-Пікчу як інвестицію у владу, престиж, імідж.*

◆ «Нове століття Китаю» — Швидкісні залізниці

- 40 000+ км — найдовша мережа у світі.
- Стратегічна інфраструктура, що з'єднує регіони та активізує локальні економіки.

🕒 *Схоже на інкську мережу доріг — довгострокова окупність, логістичний контроль.*

◆ Експо-2020 в Дубаї, Олімпіади, Чемпіонати світу

- Дорогі, складні у реалізації, з неоднозначною фінансовою віддачею.
- Але зміцнюють міжнародну позицію держави.

🕒 *Схоже на Теночтитлан чи храмовий центр ацтеків — політичне, культурне, дипломатичне «інвестування».*

🧠 Аналітичне завдання

Критерій	Інки (дороги, склади)	Ацтеки (Теночтитлан)	Китай (HSR)	ОАЕ (Burj Khalifa)
Мета інвестиції				
Джерело ресурсів				
Короткострокова вигода				
Довгостроковий ефект				
Рівень політичного символізму				

🔍 Дискусійні запитання

1. Чи виправдана державна інвестиція в символи» без прямої економічної віддачі?
2. Як змінився баланс між «видимістю» і «економічним змістом» інвестицій за останні 500 років?
3. Які з проєктів (історичних чи сучасних) ви вважаєте інвестиційно найрозумнішими?

📖 Фінальне завдання

Напишіть есе (до 300 слів) на тему: «Що інки й ацтеки можуть навчити сучасних урядів про інвестування в майбутнє?»

ТЕМА: ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

КЕЙС 1: Сінгапур — міжнародний фінансовий хаб

Опис: Сінгапур протягом останніх десятиліть цілеспрямовано формував привабливий інвестиційний клімат через стабільну політику, прозоре регулювання, низькі податки і розвиток інфраструктури. Країна стала ключовим фінансовим центром Азії, залучаючи великі обсяги прямих іноземних інвестицій.

Виклики: Конкуренція з Гонконгом, зміни у глобальній політиці, необхідність інновацій.

? Питання для обговорення:

1. Які фактори зробили Сінгапур привабливим для іноземних інвестицій?
2. Як держава балансувала між регулюванням і свободою бізнесу?
3. Які ризики та виклики стоять перед Сінгапуром у майбутньому?

Завдання:

1. Проаналізуйте роль податкової політики у залученні інвестицій до Сінгапуру.
2. Розробіть рекомендації для іншої країни, яка хоче наслідувати приклад Сінгапуру.

КЕЙС 2: Німеччина — індустріальні інновації та сталий розвиток

Опис: Німеччина активно інвестує у розвиток «зеленої» економіки, індустріальні інновації та цифровізацію, підтримуючи бізнес через субсидії, гранти та партнерство держави і приватного сектору. Це допомагає підтримувати конкурентоспроможність країни у світовій економіці.

Виклики: Високі податки, складність регуляторної системи, потреба в модернізації інфраструктури.

? Питання для обговорення:

1. Як інвестиції у «зелену» економіку впливають на конкурентоспроможність країни?
2. Які складнощі може створювати висока податкова ставка для інвесторів?
3. Які інструменти державної підтримки є найбільш ефективними?

Завдання:

1. Складіть план інвестиційної політики для стимулювання «зеленої» енергетики в країні з розвинутою промисловістю.
 2. Оцініть, як цифровізація може посилити інвестиційну привабливість.
-

КЕЙС 3: Китай — зони вільної торгівлі

 Опис: Китай створив спеціальні економічні зони та зони вільної торгівлі, де інвесторам пропонуються значні податкові пільги, спрощені адміністративні процедури та доступ до великого ринку. Ця політика сприяла швидкому зростанню інвестицій та економічному розвитку.

 Виклики: Політична нестабільність на міжнародній арені, торгові війни, захист інтелектуальної власності.

Питання для обговорення:

1. Чому спеціальні економічні зони є ефективним інструментом залучення інвестицій?
2. Які загрози для іноземних інвесторів існують у Китаї?
3. Як зовнішня політика впливає на інвестиційний клімат?

Завдання:

1. Проведіть SWOT-аналіз інвестиційної політики Китаю.
 2. Розробіть стратегію виходу для іноземної компанії, що хоче мінімізувати ризики в Китаї.
-

КЕЙС 4: Бразилія — сільське господарство та інфраструктура

 Опис: Бразилія зосередилася на залученні інвестицій у сільське господарство, виробництво харчів та розвиток транспортної інфраструктури, що є критично важливим для експорту. Держава надає гарантії та підтримку інвесторам у цих секторах.

 Виклики: Політична нестабільність, корупція, екологічні проблеми.

Питання для обговорення:

1. Які переваги та ризики інвестицій у сільське господарство Бразилії?
2. Як політична нестабільність може вплинути на довгострокові інвестиції?
3. Яку роль відіграє державна підтримка у розвитку інфраструктури?

Завдання:

1. Розробіть пропозиції щодо покращення інвестиційного клімату у сільському господарстві Бразилії.
 2. Оцініть, як інвестиції в транспортну інфраструктуру можуть вплинути на економіку.
-

КЕЙС 5: Естонія — цифрові технології та стартапи

 Опис: Естонія реалізувала політику створення «цифрової держави» та привабила іноземних інвесторів у сфері ІТ та стартапів завдяки прозорому законодавству, простим адміністративним процедурам і доступу до європейського ринку.

 Виклики: Обмежений внутрішній ринок, необхідність утримувати таланти.

Питання для обговорення:

1. Які елементи цифрової держави допомогли Естонії залучити іноземні інвестиції?
2. Як країна може утримати таланти в умовах обмеженого ринку?
3. Які ризики пов'язані з залежністю від ІТ-сектору?

Завдання:

1. Складіть план підтримки стартапів у країні з невеликим внутрішнім ринком.
 2. Запропонуйте заходи для залучення і утримання іноземних технологічних інвесторів.
-

КЕЙС 6: Венесуела — негативний вплив політичної нестабільності та націоналізації

 Опис: У 2000-х роках Венесуела мала великі нафтові ресурси, які могли приваблювати іноземні інвестиції. Проте через політичну нестабільність, різке втручання держави в економіку та націоналізацію ключових секторів (нафта, сільське господарство, енергетика) іноземні інвестори почали масово виходити з країни.

Причини провалу

- Відсутність стабільності і передбачуваності інвестиційного клімату
- Надмірне регулювання і втручання держави
- Відсутність гарантій захисту прав власності
- Корупція і бюрократія

Наслідки

- Масове скорочення прямих іноземних інвестицій
- Економічна криза, інфляція, падіння виробництва
- Відтік капіталу і кваліфікованих кадрів

? Питання для обговорення:

1. Як політична нестабільність впливає на інвестиційний клімат?
2. Чому націоналізація може відштовхнути іноземних інвесторів?
3. Які кроки могла б зробити влада Венесуели для відновлення довіри інвесторів?
4. Як корупція і бюрократія перешкоджають залученню інвестицій?

✚ Завдання:

1. Проаналізуйте помилки венесуельської інвестиційної політики і запропонуйте план реформ для покращення ситуації.
2. Розробіть рекомендації для іноземної компанії, яка розглядає можливість інвестування в країну з високим політичним ризиком.

КЕЙС 7: Греція — криза боргової політики і вплив на інвестиції

? **Опис.** Після світової фінансової кризи 2008 року Греція стикнулася з серйозною борговою кризою, що викликало суворі заходи жорсткої економії, які призвели до падіння інвестиційної активності. Зовнішні інвестори втратили довіру через нестабільність фінансової системи та політичні ризики.

✚ Причини провалу

- Нестабільність макроекономічної політики
- Жорсткі бюджетні обмеження, що знижували державні інвестиції
- Високий рівень податків і складна податкова система
- Соціальна напруга і політична нестабільність

Наслідки

- Значне зменшення обсягів іноземних та внутрішніх інвестицій
- Високий рівень безробіття, особливо серед молоді
- Сповільнення економічного зростання і відтік капіталу

? Питання для обговорення:

1. Які наслідки жорсткої економії для інвестиційної активності?
2. Як високі податки впливають на рішення інвесторів?
3. Чому макроекономічна стабільність важлива для довгострокових інвестицій?
4. Які соціальні фактори можуть впливати на інвестиційний клімат?

Завдання:

1. Розробіть стратегію покращення інвестиційного клімату в умовах економічної кризи.
 2. Оцініть, які реформи могли б стимулювати повернення іноземних інвестицій у Греції.
-

КЕЙС 8: Україна — вплив нестабільності та корупції на інвестиційний клімат

 Опис ситуації. Україна володіє значним потенціалом для залучення іноземних інвестицій завдяки ресурсам, вигідному географічному розташуванню та кваліфікованій робочій силі. Проте протягом останніх років інвестиційний клімат суттєво постраждав через:

- Політичну нестабільність і часту зміну влади
- Високий рівень корупції у різних сферах
- Недосконале правове регулювання, проблеми із захистом прав власності
- Конфлікт на сході країни, що підвищує ризики для інвесторів
- Бюрократію і складні адміністративні процедури

Це призвело до того, що іноземні інвестори часто відкладають або взагалі відмовляються від інвестиційних проєктів в Україні.

Основні проблеми інвестиційної політики

- Недостатня прозорість і передбачуваність законодавства
- Відсутність ефективних механізмів боротьби з корупцією
- Відсутність послідовної державної політики підтримки інвестицій
- Погане інфраструктурне забезпечення та ризики безпеки

Наслідки

- Зниження обсягів прямих іноземних інвестицій
- Відтік капіталу і високі витрати на залучення інвестицій
- Втрата конкурентних позицій у регіоні
- Сповільнення економічного розвитку

Питання для обговорення

1. Як політична нестабільність і корупція впливають на рішення іноземних інвесторів?
2. Які кроки необхідні для покращення інвестиційного клімату в Україні?
3. Як держава може побудувати довіру з інвесторами?
4. Яку роль відіграють міжнародні інституції (Світовий банк, МВФ) у реформуванні інвестиційної політики?

5. Як конфлікт на сході України впливає на інвестиції і як це можна компенсувати?

Завдання

1. Проаналізуйте сучасний стан інвестиційної політики України, визначте основні бар'єри для іноземних інвесторів.
 2. Розробіть план заходів для покращення інвестиційного клімату з урахуванням реалій країни.
 3. Сформулюйте рекомендації для іноземного інвестора, який розглядає можливість вкладень в Україну, з урахуванням ризиків і можливостей.
 4. Підготуйте коротку презентацію з пропозиціями щодо реформування інвестиційної політики.
-

КЕЙС 9. Міська інвестиційна політика: Розвиток чи проїдання?

 Контекст: Місто Слов'янськ, населення 150 тис. осіб, отримало 20 млн євро допомоги в межах програми післявоєнного відновлення. На сесії міськради точиться суперечка: частина депутатів хоче спрямувати кошти на реконструкцію доріг і будівництво ЖК, інші — на створення індустріального парку, освітніх хабів і модернізацію енергетичної інфраструктури.

Проблематика:

- Як сформувати збалансовану інвестиційну політику в умовах обмежених ресурсів?
- Чи повинна інвестиційна політика орієнтуватися на швидкий ефект чи на довгострокову конкурентоспроможність?
- Які механізми моніторингу ефективності потрібно впровадити?

Завдання для аналізу:

1. Розробіть модель інвестиційної політики міста (на 3–5 років).
 2. Підготуйте SWOT-аналіз двох альтернатив: «соціальна інфраструктура» vs «економічне зростання».
 3. Оцініть можливість державно-приватного партнерства.
-

КЕЙС 10. Інвестиційна політика компанії в умовах високого ризику

 Контекст: Українська компанія «TechNova» займається виробництвом розумних сенсорів для агробізнесу. Вона планує вкласти \$5 млн у відкриття нового заводу в Житомирській області. Водночас зростає

військовий ризик, проблеми з електропостачанням та нестача висококваліфікованих кадрів.

 Проблематика:

- Яку інвестиційну стратегію обрати в умовах нестабільного середовища?
- Чи варто масштабуватись в Україні, чи розглянути релокацію частини виробництва за кордон?
- Як врахувати ESG-ризик у плануванні?

 Завдання для аналізу:

1. Побудуйте сценарний аналіз (оптимістичний, песимістичний, реалістичний).
 2. Розробіть оновлену політику управління інвестиційним ризиком.
 3. Запропонуйте джерела фінансування з міжнародної підтримки.
-

 КЕЙС 11. Іноземний інвестор vs українська інвестиційна політика

 Контекст: Німецька компанія «GreenTech» вивчає можливість відкриття в Україні заводу з виробництва вітрових турбін. Уряд пропонує податкові пільги, спрощену дозвільну систему, включення проєкту до списку «національно значущих». Водночас інвестора насторожує рівень корупції, політична нестабільність, воєнні ризики.

 Проблематика:

- Які фактори впливають на рішення іноземного інвестора?
- Чи достатньо приваблива державна інвестиційна політика України у «зеленому» секторі?
- Як забезпечити захист прав інвестора?

 Завдання для аналізу:

1. Проаналізуйте сильні та слабкі сторони інвестиційного клімату України (на прикладі кейсу).
 2. Розробіть пропозиції для Уряду щодо покращення умов для стратегічних інвесторів.
 3. Створіть дорожню карту для залучення інвестора (від МоУ до запуску виробництва).
-

КЕЙС 12. Зелена трансформація: Інвестиційна політика з орієнтацією на ESG

Контекст: Компанія «ЕсоPack», виробник пакування, вирішила змінити свою інвестиційну політику. Замість звичних вкладень у лінії виробництва з пластика, вона планує інвестувати в біорозкладні матеріали, циклічну логістику та зменшення вуглецевого сліду.

Проблематика:

- Як інтегрувати ESG-підхід в інвестиційну політику компанії?
- Які джерела фінансування доступні для «зелених» інвестицій?
- Як оцінити ефективність таких вкладень не лише в грошовому вимірі?

Завдання для аналізу:

1. Розробіть ESG-фреймворк для компанії.
2. Підберіть відповідні інструменти фінансування: зелені облігації, фонди сталого розвитку тощо.

СТРУКТУРА ПОЛІТИКИ ESG

1. Вступ / Преамбула

- Мета впровадження політики ESG
- Зв'язок із місією, стратегією та цінностями компанії
- Обґрунтування важливості ESG для зацікавлених сторін (інвестори, працівники, клієнти, громада)

2. Сфера застосування

- До яких структурних підрозділів і видів діяльності застосовується політика
- Географічні обмеження (якщо є)
- Коло відповідальних осіб

3. Екологічний компонент (Environmental)

3.1. Цілі:

- Зменшення вуглецевого сліду
- Підвищення енергоефективності
- Скорочення відходів, перехід до циркулярної економіки
- Використання «зелених» матеріалів і технологій

3.2. Інструменти:

- Оцінка впливу на довкілля (EIA)
- Екологічна сертифікація (ISO 14001, EMAS)
- Партнерство з екоініціативами

4. Соціальний компонент (Social)

4.1. Цілі:

- Гідні умови праці, рівність і недискримінація
- Професійний розвиток працівників
- Безпека і здоров'я на робочому місці
- Взаємодія з громадами, вплив на локальний розвиток

4.2. Інструменти:

- Кодекс етики і соціальної відповідальності

- Внутрішні опитування, політика різноманітності
- Соціальні проєкти (корпоративне волонтерство, гранти)

5. Компонент управління (Governance)

5.1. Цілі:

- Прозорість у прийнятті рішень
- Етика бізнесу і протидія корупції
- Сталий підхід до ризик-менеджменту
- Врахування ESG у стратегіях і бюджетуванні

5.2. Інструменти:

- ESG-комітет або відповідальна особа в керівництві
- Політика комплаєнсу
- Звітування (нефінансова звітність, GRI, TCFD)

6. Система моніторингу та звітності

- Які метрики і KPI застосовуються
- Частота та формат публічних ESG-звітів
- Механізми внутрішнього аудиту та зовнішнього оцінювання

7. Впровадження і перегляд

- Графік імплементації політики
- Відповідальні особи/департаменти
- Частота перегляду та оновлення документа

КЕЙС 13: Гарантія інвестицій у Нігерії — виклики та механізми захисту

📌 Опис ситуації. Нігерія є найбільшим виробником нафти в Африці і приваблює значні іноземні інвестиції у нафтовий сектор. Однак країна має серйозні проблеми з політичною нестабільністю, корупцією, регуляторною непередбачуваністю та конфліктами в окремих регіонах.

Міжнародна компанія «GlobalOil» планує інвестувати \$150 млн у розробку нового нафтового родовища в південній частині країни. Компанія хвилюється щодо можливих змін у законодавстві, ризиків експропріації, а також обмежень на репатріацію прибутку.

🚩 Гарантії та механізми захисту, доступні інвестору:

1. Інвестиційні угоди з положеннями про стабільність: Часто включають «стабілізаційні клаузи», які гарантують, що державні зміни не будуть впливати на економічні умови договору без компенсації.
2. Доступ до міжнародного арбітражу: Угода передбачає можливість вирішення спорів у міжнародних інститутах (наприклад, ICSID або Лондонський міжнародний арбітражний суд).
3. Державні гарантії репатріації: Законодавство Нігерії передбачає можливість виведення іноземних прибутків, однак існують адміністративні процедури, які можуть уповільнювати цей процес.
4. Політичне страхування: Інвестор може придбати страхування політичних ризиків у міжнародних агентствах (наприклад, MIGA — багатостороннє агентство з гарантування інвестицій).

Виклики

- Високий рівень корупції та бюрократії у регуляторних органах.
- Політичні заворушення в регіоні розробки родовища.
- Можливі несподівані зміни у податковому і екологічному законодавстві.
- Труднощі із забезпеченням виконання міжнародних арбітражних рішень на місцевому рівні.

? Питання для обговорення

1. Як ефективні механізми гарантій інвестицій у Нігерії?
2. Які додаткові кроки може зробити інвестор для зменшення ризиків?
3. Чи достатньо державних гарантій, щоб залучити великі інвестиції у ризикових країнах?
4. Як роль міжнародних страхових агентств може змінити ситуацію?
5. Як Нігерія може покращити інвестиційний клімат?

✂ Завдання для учасників

1. Проаналізуйте переваги та недоліки інвестиційних гарантій у Нігерії.
2. Розробіть стратегію для «GlobalOil» щодо захисту інвестицій та управління ризиками.
3. Запропонуйте рекомендації уряду Нігерії для підвищення довіри інвесторів.
4. Опишіть можливі сценарії врегулювання спорів і мінімізації втрат.

РОЛЬОВА ГРА: «GlobalOil в Нігерії — інвестиції на межі ризику»

📌 Ситуація. Компанія **GlobalOil** планує інвестувати \$150 млн у нафтовий сектор Нігерії. Попри вигідні умови, компанія стикається з політичними ризиками, корупційними бар'єрами та загрозою зміни законодавства. Щоб вирішити це, скликається зустріч за участі ключових сторін — уряду, місцевої громади, страхових агентств та незалежних експертів.

Ролі

1. **Представник GlobalOil (інвестор)**
 - Оцінює ризики
 - Вимагає чітких гарантій від держави
 - Цікавиться доступом до міжнародного арбітражу та репатріацією прибутку
2. **Міністр енергетики Нігерії**
 - Пояснює умови інвестиційного законодавства
 - Гарантує «стабілізаційні клаузи»
 - Сприяє домовленостям, але має політичні обмеження
3. **Представник MIGA (Мультистороння агенція гарантій інвестицій)**
 - Пропонує політичне страхування

- Визначає умови покриття ризиків: експропріація, неплатоспроможність, репатріація
 - Оцінює ступінь відповідності проекту політиці агентства
- 4. Лідер місцевої громади (регіон дії проекту)**
- Вимагає соціальної відповідальності (робочі місця, екологічна безпека)
 - Побоюється конфліктів із громадою
 - Хочє укласти соціальну угоду з інвестором
- 5. Незалежний правовий радник**
- Коментує стабільність контрактів і наявність міжнародних арбітражних угод
 - Попереджає про юридичні прогалини
 - Виступає як третя нейтральна сторона

Етапи гри

1. **Підготовка (10 хв):** кожна роль вивчає свою позицію
2. **Основна зустріч (30 хв):** усі сторони обговорюють:
 - умови інвестицій
 - гарантії
 - ризики
 - зобов'язання
3. **Укладання попереднього меморандуму (10–15 хв):** узгодження основних положень
4. **Підбиття підсумків (5 хв):** модератор формулює ключові висновки

Питання для обговорення під час гри

1. Які саме гарантії потрібні GlobalOil, і хто може їх надати?
2. Наскільки ефективним є інструмент політичного страхування?
3. Які соціальні та екологічні умови мають бути включені до угоди?
4. Чи достатньо прозорою є законодавча система Нігерії?
5. Як конфлікт між економічною вигодою та громадським інтересом можна врегулювати?

Мета гри

- Навчитися працювати з різними інтересами учасників інвестпроцесу
- Зрозуміти, як функціонують інвестиційні гарантії на практиці
- Виробити реалістичні рішення в умовах нестабільного середовища

КЕЙС 14: Участь MIGA в енергетичному проєкті в Гані

 Суть проєкту: Гана потребувала додаткових енергопотужностей для стабільного постачання електроенергії та підтримки економічного зростання. Приватні інвестори погодилися взяти участь у проєкті лише за наявності політичних гарантій, що захищають капіталовкладення.

Назва проєкту: CENIT Energy Limited — будівництво теплової електростанції в Tema, Гана. *Потужність:* 126 МВт. *Обсяг гарантій MIGA:* \$200 млн. *Ключові партнери:* CENIT Energy Limited, Ghana National Petroleum Corporation, приватні інвестори.

Гарантії, надані MIGA:

1. **Ризик обмеження на переведення коштів** — забезпечення можливості вільного виведення прибутку.
2. **Експропріація** — захист від примусового вилучення активів без справедливої компенсації.
3. **Ризик розірвання контракту державною стороною** — компенсація втрат у разі порушення контрактних зобов'язань.
4. **Воєнні дії чи громадські заворушення** — покриття прямих збитків через нестабільність.

Причини застосування гарантій:

- Наявність політичних та регуляторних ризиків у Гані
- Необхідність залучення іноземного капіталу
- Підвищення довіри до проєкту та зменшення вартості фінансування

Результати:

- Проєкт був успішно реалізований у строк.
- Інвестори отримали захист своїх вкладень.
- Гана зміцнила свою енергетичну безпеку.
- Вдалий досвід співпраці з MIGA став основою для подальших інфраструктурних проєктів у країні.

Навчальні питання:

1. Чому участь MIGA стала вирішальною у цьому кейсі?
2. Як працює механізм політичного страхування в країнах з підвищеними ризиками?
3. Які гарантії можуть бути критично важливими для енергетичних та інфраструктурних проєктів?
4. Як досвід Гани можна адаптувати до українських реалій?

КЕЙС 15: Участь MIGA у проєкті ArcelorMittal Кривий Ріг

 Суть проєкту: ArcelorMittal став найбільшим іноземним інвестором в Україні після приватизації Криворіжсталі. У зв'язку з політичною нестабільністю, регуляторними ризиками та можливим втручанням держави в управління підприємством, інвестор звернувся до MIGA для отримання страхових гарантій.

Назва проєкту: Гарантії політичного ризику для інвестицій ArcelorMittal у Криворізький металургійний комбінат. **Рік:** 2010. **Обсяг гарантій:** \$516 млн. **Інвестор:** ArcelorMittal (Індія/Люксембург). **Об'єкт інвестицій:** ПАТ «ArcelorMittal Кривий Ріг» (раніше — Криворіжсталь).

Гарантії, надані MIGA:

1. **Захист від експропріації** — гарантії компенсації у разі націоналізації чи незаконного втручання у право власності.
2. **Гарантія репатріації прибутку** — забезпечення права на переказ дивідендів за кордон.
3. **Захист від політичного насильства** — включно з громадськими заворушеннями, воєнними діями або терактами.
4. **Ризик порушення контракту державною стороною** — наприклад, невиконання зобов'язань за умовами приватизації.

Причини для страхування:

- Україна як країна з перехідною економікою
- Слабка інституційна та судова система
- Ризики політичного втручання в бізнес
- Історія перегляду приватизаційних угод

Результати:

- ArcelorMittal продовжив модернізацію комбінату
- Захищені вкладення сприяли екологічним ініціативам та створенню нових робочих місць
- Інвестор залишився в Україні навіть під час політичної кризи
- Кейс став зразком ефективної роботи MIGA в регіоні

Навчальні завдання:

1. Проаналізуйте, чому ArcelorMittal звернувся саме до MIGA.
2. Які гарантії були критично важливими для цього проєкту?
3. Оцініть ефективність політичного страхування у випадку з Україною.
4. Запропонуйте, як український уряд може використати цей досвід для залучення нових інвесторів післявоєнного відновлення.

Підсумковий тест (формат: обрати правильну відповідь)

1. Який інвестор отримав гарантії MIGA в Україні?

- A. Shell
- B. ArcelorMittal
- C. Siemens
- D. Huawei

2. Який тип гарантій НЕ входив до пакету MIGA для ArcelorMittal?

- A. Захист від експропріації

- В. Компенсація за зміну екологічних стандартів
- С. Гарантії репатріації капіталу
- Д. Захист від політичного насильства

3. Гарантії MIGA дозволяють інвесторам:

- А. Отримувати пільги на митницях
- В. Уникати податків
- С. Зменшити ризики політичної нестабільності
- Д. Отримувати державні субсидії

4. Однією з головних причин участі MIGA в проєкті ArcelorMittal було:

- А. Високе технічне забруднення підприємства
- В. Відсутність прибутку
- С. Високий рівень політичних та регуляторних ризиків
- Д. Недостача українських працівників

Аналітичні завдання для студентів

1. Напишіть короткий аналіз (до 300 слів):

Яку роль відіграла участь MIGA у збереженні іноземних інвестицій в Україні на прикладі ArcelorMittal? У чому полягає ключова цінність політичного страхування?

2. Дискусійне питання:

Уявіть, що інвестор планує вкладення в інфраструктурний проєкт в Україні у 2025 році. Які політичні гарантії ви б рекомендували забезпечити, з огляду на сучасний контекст?

3. Практичне завдання:

Складіть список із 3–5 ключових питань, які має поставити інвестор уряду країни перед підписанням угоди з використанням гарантій MIGA. Наприклад:

- Які типи ризиків будуть покриватись?
- Як вирішуються спори?
- ... (і т. д.)

КЕЙС 16: «Інвестор під санкціями: ризики та захист активів»

📌 Ситуація: У 2023 році швейцарський фонд **Alpina Capital AG** вклав 30 млн доларів у розвиток мережі логістичних хабів в Україні. Проєкт підтримувався через державну програму відновлення інфраструктури після повномасштабної війни.

Але у 2024 році з'ясувалося, що один із ключових бенефіціарів фонду — бізнесмен із країн, до яких ЄС застосував санкції. Це створило загрозу арешту рахунків, зупинки будівництва, замороження контрактів та репутаційних втрат.

Завдання:

1. Оцініть ризики для інших інвесторів:

- Геополітичні
- Правові
- Репутаційні
- Операційні

2. Запропонуйте стратегію захисту активів:

- Чи варто реєструвати проект в іншій юрисдикції?
- Які інструменти страхування інвестицій можливі (наприклад, MIGA, OPIC)?
- Як уникнути вторинних санкцій?

3. Роль держави:

- Як уряд має реагувати?
- Чи повинен він компенсувати збитки або надати податкові пільги «чистим» інвесторам?

4. Юридична задача: Визначте, які договори варто укладати з самого початку інвестпроектів, аби мати механізми швидкого розірвання співпраці без втрат.

 Варіант дебатів: «Чи варто приймати іноземні інвестиції з ризиком санкцій, якщо країна критично потребує капіталу?»

КЕЙС-СТАДІ 17: Конфлікт навколо «Мотор Січ»: інвестиції, безпека, і довіра до держави

 Загальна ситуація. «Мотор Січ» — одне з найбільших підприємств авіадвигунобудування в Україні, стратегічно важливе для оборонної промисловості. У 2017 році китайські інвестори, пов'язані з компанією **Skyrizon**, почали викупувати акції «Мотор Січ» з наміром отримати контрольний пакет. Вони заявляли про інвестиції в модернізацію виробництва.

Однак у 2018 році Служба безпеки України (СБУ) відкрила кримінальне провадження, заявивши про загрозу нацбезпеці у зв'язку з передачею технологій подвійного призначення іноземній державі. Акції підприємства були арештовані. У 2021 році Указом Президента на основі рішення РНБО введено санкції проти китайських інвесторів. У 2022 році підприємство було націоналізоване.

Китайська сторона звинуватила Україну у незаконному вилученні активів та ініціювала міжнародний арбітраж, вимагаючи понад \$4,5 млрд компенсації.

Завдання 1: Роль держави

Питання:

1. Яку роль має відігравати держава у захисті стратегічних підприємств?
2. Чи були дії держави виправданими в умовах національної безпеки?
3. Як балансувати між залученням іноземного капіталу та захистом критичної інфраструктури?

 Завдання: Напишіть позицію уряду щодо ситуації з «Мотор Січ» у форматі прес-релізу (до 250 слів), в якій ви пояснюєте:

- причини втручання,
- як це впливає на інвестиційний клімат,
- які механізми держава використовує для гарантування прозорості.

Завдання 2: Корупція та прозорість

Питання:

1. Наскільки прозорою була приватизація «Мотор Січ» та подальший продаж акцій?
2. Чи існують правові механізми контролю за купівлею стратегічних активів?
3. Яку роль могли відіграти неформальні домовленості та адміністративний вплив?

 Завдання: Підготуйте короткий аналітичний звіт (до 300 слів), у якому:

1. оцініть ризики корупції в таких угодах,
2. запропонуйте 2–3 інституційні механізми запобігання подібним ситуаціям у майбутньому.

Завдання 3: Захист іноземних інвестицій

Питання:

- Які наслідки може мати справа «Мотор Січ» для іміджу України як країни для інвестування?
- Чи мають іноземні інвестори право на компенсацію в міжнародних судах?
- Як може держава убезпечити себе від подібних спорів у майбутньому?

 Завдання: Складіть меморандум на тему: «Які уроки Україна має винести зі справи «Мотор Січ» для захисту власних інтересів і довіри інвесторів?» (до 400 слів, із 3 пропозиціями щодо реформи політики в галузі стратегічних інвестицій).

Формат для проведення:

- Індивідуальна робота / Групове обговорення
- Можна супроводити рольовою грою: «Інвестор — Держава — Незалежні експерти»

КЕЙС 18: Concorde Capital — між ризиком та можливістю

 Вступна ситуація. У 2023 році **Concorde Capital** розглядає можливість участі у приватизації великого державного підприємства — логістичної компанії «УкрТрансЛог». Підприємство має стратегічне значення: розгалужена інфраструктура, потенціал для залучення іноземного капіталу та модернізації. Однак компанія має борги, потребує реформування і працює в умовах воєнного стану.

Concorde Capital розглядає два сценарії:

- **Сценарій А:** виступити як інвестиційний радник для великого іноземного клієнта (наприклад, логістичної групи з Польщі чи Туреччини), допомогти з участю в аукціоні та супроводом угоди.
- **Сценарій Б:** залучити пул українських інвесторів і самостійно увійти як співвласник в консорціум.

Компанія повинна прийняти рішення протягом трьох тижнів. Водночас є ризики:

- невизначеність регуляторного середовища,
- можливе політичне втручання,
- труднощі з оцінкою активу в умовах війни,
- конкуренція з боку інших гравців, зокрема міжнародних фондів.

Завдання до кейсу

1. Аналітичне завдання

Оцініть переваги та ризики кожного зі сценаріїв для Concorde Capital. Який із них є стратегічно обґрунтованішим і чому?

2. Питання на розуміння інвестиційного середовища

- Які особливості інвестування в державні активи в умовах війни?
- Яким чином Concorde Capital може оцінити справедливу вартість «УкрТрансЛог»?
- Які механізми захисту прав інвестора доречні в даному випадку?

3. Дискусійне питання

Чи має компанія брати на себе ініціативу і частину ризику як співінвестор, чи зосередитися лише на посередницькій ролі? Аргументуйте.

4. Практичне завдання

Підготуйте коротку стратегію залучення інвестора (у форматі слайду): які аргументи та дані використає Concorde Capital, щоб переконати інвестора в доцільності угоди?

Розбір кейсу (приклад для викладача або модератора)

- **Сценарій А** передбачає менший ризик для Concorde Capital, зберігає роль фінансового радника, але і потенційна вигода — обмежена (комісійна винагорода, зростання репутації).
- **Сценарій Б** більш ризикований (участь у капіталі, потреба в управлінні, політичні ризики), але в разі успіху — дозволяє компанії стати ключовим гравцем у секторі транспортної логістики, збільшити активи та вплив.
- **Ключ до рішення** — здатність компанії залучити пул українських інвесторів, мати політичне прикриття (мінімізація регуляторних ризиків), аналітичну базу для оцінки та потужну комунікацію з держорганами.

2. Ключові питання для обговорення

1. Які особливості інвестування в державні активи в умовах війни?
2. Як визначити справедливу вартість «УкрТрансЛог»?
3. Які інструменти Concorde Capital може використати для захисту інвестицій?
4. Що є більш привабливим — короткостроковий прибуток чи довгострокове позиціонування на ринку?

3. Дискусія в групах

Об'єднайтеся у 2–3 команди. Оберіть один сценарій і підготуйте коротку презентацію, чому саме він є кращим вибором для Concorde Capital. Ваш виступ має включати:

- Аргументи
- Оцінку ризиків
- Пропозиції щодо реалізації

4. Практичне завдання

Складіть **інвест-пропозицію** (pitch-слайд або коротку аналітичну записку), яку Concorde Capital могла б використати для:

- переконання інвестора при сценарії А
або
- переконання українських бізнес-партнерів при сценарії Б

РОЛЬОВА ГРА: Рішення інвестиційного комітету в умовах геополітичної нестабільності

Сценарій. 2025 рік. Велика транснаціональна компанія **GlobaInvest Capital** розглядає можливість інвестування \$200 млн у Східній Європі. Регіон переживає:

- тривалу війну в Україні;
- напружені відносини НАТО–росія;
- зростання ролі Китаю в регіоні;
- нові санкції проти окремих країн.

У вас є 3 варіанти для розміщення капіталу:

1. **Україна** – проєкти з відновлення інфраструктури, зелені технології.
2. **Польща** – стабільна, але ринок насичений, висока конкуренція.
3. **Сербія** – геополітично нейтральна, дешева робоча сила, але менш прозора судова система.

Ролі в комітеті (групи студентів)

1. **Фінансові аналітики** – оцінюють дохідність, ризики, строки окупності.
2. **Юридичний відділ** – аналізує інституційний захист інвестора.
3. **Політичні радники** – прогнозують геополітичну стабільність.
4. **Екологічний відділ** – оцінює ESG-ризики і перспективи сталого розвитку.
5. **Ризик-менеджери** – формують матрицю ризиків та пропонують стратегії захисту інвестицій.

Завдання для всіх груп:

1. Підготувати обґрунтування інвестиційного вибору.
2. Презентувати позицію перед «радою директорів» (решта груп).
3. Сформувані загальне рішення: куди інвестує компанія, на яких умовах і з якими запобіжниками.

Мета гри:

- Розвинути здатність працювати в міждисциплінарній команді.
- Навчитись враховувати політичні, економічні та юридичні чинники при ухваленні інвестиційних рішень.
- Зрозуміти роль репутації та ESG в сучасному інвестуванні.

Шаблон для оцінки ризиків (Risk Assessment Table)

Ризик	Ймовірність (1–5)	Вплив (1–5)	Ризик = Ймовірність * Вплив	Коментар / Заходи з мінімізації
Політична нестабільність	4	5	20	Забезпечення політичного страхування (MIGA)
Валютний ризик	3	4	12	Хеджування валютних позицій
Корупція / правова невизначеність	5	5	25	Вибір юрисдикції з міжнародним арбітражем
Репутаційний ризик	2	3	6	Комунікаційна стратегія та ESG-акценти

2. SWOT-таблиця (для країни / проєкту)

Strengths (Сильні сторони)	Weaknesses (Слабкі сторони)
- Високий людський капітал	- Військовий ризик
- Підтримка міжнародних партнерів	- Слабка судова система
- Великий потенціал внутрішнього ринку	- Недостатня інфраструктура
Opportunities (Можливості)	Threats (Загрози)
- Післявоєнне відновлення	- Геополітична ескалація
- Зелена енергетика та цифровізація	- Міграція кадрів, демографічний спад
- Інтеграція в ЄС	- Потенційні санкції/обмеження

3. Карта ролей у грі «Інвестиційний комітет»

Роль	Завдання	Орієнтовні питання
Фінансові аналітики	Розрахунок окупності, ROI, NPV	Яка ймовірна дохідність? Який строк окупності?
Юридичний департамент	Аналіз гарантій прав інвестора, правового середовища	Чи є ризик експропріації? Яке податкове законодавство?
Політичні радники	Геополітичний аналіз, санкції, міжнародна підтримка	Чи стійке політичне середовище?
Екологічний відділ	Визначення відповідності принципам ESG	Чи впливає проєкт на довкілля? Як сприйме це суспільство?
Ризик-менеджери	Оцінка ризиків та формування карти ризиків	Які найкритичніші загрози? Як їх знизити?
Голова комітету (опційно)	Модерація, підсумок, винесення остаточного рішення	Що врахувати у фінальному виборі?

ТЕМА: ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ

КЕЙС 1. Україна 2025: чи варто заходити інвестору?

Ситуація: Компанія зі США розглядає можливість інвестування у виробництво дронів подвійного призначення в Україні. Компанія оцінює такі аспекти:

- Економічне зростання України після 2022 року — нестабільне, з періодами відновлення.
- Залишається високий рівень ризиків: воєнний, політичний, юридичний.
- Є податкові пільги для інвесторів, які заходять у сферу оборони.
- Підтримка з боку міжнародних донорів — висока.
- Корупційна складова в судах — все ще проблемна.

Завдання:

1. Оцініть інвестиційний клімат України у 2025 році на основі поданої інформації (SWOT-аналіз).
2. Які основні бар'єри для інвестора? Як їх можна мінімізувати?
3. Сформулюйте рекомендації для компанії: заходити чи зачекати?

КЕЙС 2. Порівняння інвестиційного клімату: Польща vs Україна

Ситуація: Українська ІТ-компанія, що зросла під час війни, планує розширення. Їй потрібно вирішити, чи відкривати новий офіс у Варшаві чи залишитися з розширенням у Києві. Керівництво аналізує:

- Вартість робочої сили
- Податкове навантаження
- Доступність капіталу
- Політичну та економічну стабільність
- Судову систему
- Позицію в рейтингах Doing Business

Завдання:

1. Порівняйте інвестиційний клімат двох країн за ключовими факторами.
2. Чи доцільно залишатися в Україні з огляду на ризики? Чи вигідніше розширення в ЄС?
3. Як Україні покращити свій інвестиційний імідж для збереження інвесторів?

КЕЙС 3. Законодавчі зміни та інвестор

 Ситуація: Уряд країни X ухвалює нові закони про інвестиційні стимули:

- Зниження податку на прибуток до 10% на 5 років.
- Спрощення дозвільних процедур через цифрову платформу.
- Можливість захисту прав інвестора в міжнародному арбітражі.

Ці зміни подаються як відповідь на погіршення рейтингу країни в 2024 році та відтік капіталу.

 Завдання:

1. Як подібні зміни впливають на інвестиційний клімат країни?
 2. Чому лише податкові пільги не гарантують припливу інвестицій?
 3. Як би ви оцінили ефективність таких кроків з погляду довіри інвесторів?
-

КЕЙС 4. Тайванська загроза – глобальні наслідки

 Ситуація: У 2025 році Китай активізував військову присутність навколо Тайваню. Ринки Азії реагують панікою, багато західних компаній починають виводити виробництво з регіону. Американська компанія, що виробляє мікрочіпи, мала намір побудувати новий завод у Тайвані, але тепер розглядає альтернативи — Малайзію, В'єтнам, Мексику.

 Завдання:

1. Як геополітична нестабільність впливає на прямі іноземні інвестиції?
 2. Які країни виграють від такої ситуації і чому?
 3. Як компанії можуть диверсифікувати ризики, пов'язані з геополітикою?
-

КЕЙС 5. Україна vs росія: конкуренція за післявоєнні інвестиції

 Ситуація: Після завершення активної фази війни Україна оголошує масштабну програму реконструкції за підтримки G7 і МВФ. Водночас росія, попри санкції, намагається показати «стабільність» і запрошує інвесторів з Азії. Деякі країни Африки та Південної Америки починають розглядати обидві країни як потенційних партнерів.

Завдання:

1. Як міжнародний імідж і репутація країни впливають на її інвестиційну привабливість?
 2. Яку роль відіграють санкції у формуванні інвестиційного клімату?
 3. Як Україні виграти конкурентну боротьбу за глобальні інвестиції?
-

КЕЙС 6. Енергетична безпека та інвестор

 Ситуація: Унаслідок конфлікту на Близькому Сході порушено постачання нафти. Ціни стрімко зростають, інвестори в енергетику шукають нові можливості. Україна має потенціал для розвитку зеленої енергетики, але ризики безпеки, слабка інфраструктура та нестабільні регуляторні умови стримують інвестиції.

Завдання:

1. Як глобальні енергетичні кризи впливають на розподіл інвестицій?
 2. Що може зробити Україна, щоб стати привабливою для «зелених» інвесторів?
 3. Назвіть успішні приклади країн, що залучили інвестиції в енергетику попри ризики.
-

КЕЙС 7: Вихід ритейлера «GreenMart» на ринок України

 Ситуація. Міжнародна компанія **GreenMart** — мережа супермаркетів із фокусом на органічні продукти, сталий розвиток і локальних постачальників. Вона працює в країнах ЄС, Канаді та Південній Кореї. Компанія розглядає **вихід на ринок України у 2025 році**, одразу після умовного завершення активної фази війни.

Компанія має такі внутрішні міркування:

- Україна має великий аграрний потенціал і споживчий попит на екопродукцію в містах.
- Очікується підтримка західних інвесторів через програми відновлення.
- Водночас: правова система нестабільна, високий рівень корупції, слабкий захист інвестора.

Комітет у штаб-квартирі має ухвалити рішення:

- А. Заходити в Україну одразу (з відкриттям мінімум 5 супермаркетів).
- В. Створити пілотний формат — 1 магазин + партнерство з локальним виробником.

- С. Відкласти вхід на 2–3 роки, зосередившись на Польщі та Румунії.

 Завдання для студентів: Обґрунтуйте вибір на основі ризиків, переваг та геополітичного контексту.

1. Оцініть інвестиційний клімат України у 2025 році для ритейлу:
 - Використайте PESTEL або таблицю оцінки інвестклімату.
 - Врахуйте фактори: безпека, купівельна спроможність, конкуренція (АТБ, Novus, Rozetka тощо).
2. Проведіть SWOT-аналіз потенційного входу GreenMart в Україну.
3. Порівняйте 3 стратегії (А–В–С).
4. Використайте шаблон «варіант дій – переваги – ризики».
5. Сформулюйте підсумкову рекомендацію для ради директорів GreenMart.

 1. Шаблон оцінки інвестиційного клімату країни для компанії

Параметр	Оцінка (1–5)	Коментар (факти / джерела / спостереження)
Політична стабільність		
Прозорість законодавства		
Податковий режим		
Валютна стабільність		
Інфраструктура		
Рівень корупції		
Захист прав інвестора		
Доступ до фінансування		
Розмір і динаміка внутрішнього ринку		
Інтеграція до міжнародних блоків		(наприклад, Угода про асоціацію з ЄС)
Додаткові фактори (ESG, демографія тощо)		

 2. PESTEL-аналіз (глибший варіант)

Категорія	Приклади аспектів для оцінки	Коментар (для компанії)
P – Політичні	стабільність уряду, зовнішня політика, санкції	
E – Економічні	ВВП, інфляція, рівень споживання, курси валют	
S – Соціальні	споживчі уподобання, демографія, рівень освіти	
T – Технологічні	рівень цифровізації, доступ до інновацій	
E – Екологічні	«зелена» політика, законодавчі обмеження	
L – Правові	захист прав власності, податкові норми	

✓ 3. Шаблон рішення компанії: 3 варіанти дій

Варіант дій	Переваги	Недоліки / ризики
А. Вихід на ринок зараз	Використання сприятливого моменту	Ризик швидких змін, нестабільність
В. Пілотний проєкт / тестування	Менші витрати, аналіз у режимі реального часу	Може не дати ефекту масштабу
С. Відкладений вихід / моніторинг	Зменшення ризиків, краща підготовка	Втрата конкурентної переваги, час

КЕЙС 8: Виробник smart-гаджетів «TechNova» і вихід в Україну

 Ситуація. Компанія **TechNova** — європейський виробник носимих пристроїв (розумні годинники, фітнес-трекери, smart-окуляри). У 2025 році вона розглядає розміщення нового R&D центру + складання пристроїв у Східній Європі.

Серед претендентів — **Україна, Словаччина та Литва.**

Компанія хоче зменшити витрати на логістику, мати доступ до інженерних кадрів і користуватися податковими пільгами. TechNova також декларує дотримання стандартів ESG, не працює з режимними країнами, та остерегається політичних ризиків.

Початкові дані для України:

- Велика кількість IT-фахівців, особливо у Львові, Києві, Дніпрі
- Податкові пільги для IT-компаній діють (Дія.City)
- Високі ризики: військові, енергетичні, юридичні
- Є програми підтримки з боку ЄС та USAID
- Дешева робоча сила порівняно з ЄС
- Ризики релокації кадрів за кордон

Завдання для студентів:

1. **Оцініть інвестиційний клімат України для компанії TechNova.** Скористайтесь шаблоном оцінки або PESTEL-аналізом. Особливу увагу зверніть на:
 - політичну ситуацію;
 - кадровий потенціал;
 - інфраструктуру та логістику;
 - податкові умови;
 - репутаційні ризики (чи «вигідно» бути присутнім в Україні для глобального іміджу).
2. **Порівняйте Україну, Литву та Словаччину за ключовими параметрами.** Можна оформити це як таблицю чи карту рішень.
3. **Проведіть SWOT-аналіз входу в Україну.**

4. Розробіть рекомендацію:

- Яку стратегію обрати (зайти, почекати, обрати іншу країну)?
- Що компанія має врахувати для ESG-звіту?
- Які ризики і як їх мінімізувати?

Можливі варіанти рішень:

- А. Відкрити інженерний офіс у Львові + відкладене виробництво (2 роки)
- В. Спільне підприємство з українською компанією для «локального ефекту»
- С. Відмовитися від України, але створити програму підтримки українських ІТ-спеціалістів за кордоном (іміджевий ефект)

СИМУЛЯЦІЯ ЗУСТРІЧІ: Топ-менеджмент TechNova & Уряд України

Мета:

- Розвинути навички переговорів, врахування інтересів бізнесу та держави.
- Проаналізувати ключові аспекти інвестиційного клімату.
- Сформулювати пропозиції для покращення умов інвестування.

Учасники (2 команди):

1. Топ-менеджмент TechNova

- CEO (голова делегації)
- CFO (фінансовий директор)
- HR-директор
- Директор з ESG та корпоративної соціальної відповідальності
- Юридичний радник

2. Уряд України

- Міністр економіки
- Міністр інфраструктури
- Представник Мінцифри
- Представник Мінекології
- Представник Державної податкової служби

Підготовка:

Топ-менеджмент TechNova готує:

- Очікування щодо податкових пільг, регуляторних норм.
- Питання кадрового потенціалу, логістики.
- Вимоги до безпеки, гарантій захисту інвестицій.
- ESG-пріоритети та корпоративні стандарти.

Уряд України готує:

- Перелік діючих інвестиційних стимулів.
- План підтримки іноземних інвесторів.
- Відповіді на ризики (політичні, безпекові).
- Пропозиції щодо спрощення процедур.

Формат зустрічі (90 хв):

Час	Активність
0–10 хв	Вступні слова, представлення сторін
10–30 хв	Презентація TechNova: очікування і потреби
30–60 хв	Дискусія: питання та пропозиції обох сторін
60–80 хв	Переговори: узгодження ключових пунктів
80–90 хв	Підсумки, формулювання спільних домовленостей

Ключові питання для обговорення:

1. Які податкові умови потрібні для ефективної роботи TechNova?
2. Як покращити кадрову політику та утримання спеціалістів?
3. Які гарантії безпеки та правового захисту очікує компанія?
4. Які інвестиції у інфраструктуру допоможуть бізнесу?
5. Як врахувати ESG-пріоритети в державній політиці?
6. Які пункти у законодавстві варто спростити?

Після зустрічі:

- Кожна команда готує короткий звіт (1–2 сторінки) із результатами переговорів і рекомендаціями.
- Обговорення у класі: які компроміси знайдені? Що залишилось проблемним?

1. АНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ: ПРОФІЛЬ КРАЇНИ

 Завдання: Оберіть одну країну (наприклад: Польща, В'єтнам, Узбекистан, Україна) та підготуйте короткий інвестпрофіль, що включає:

- політичну стабільність;
- доступ до ринків та інфраструктура;
- податкову систему;
- правовий захист інвестора;
- наявність трудових ресурсів;
- валютні ризики.

Формат: 1 слайд або аналітична записка на 1 сторінку.

2. ЗАВДАННЯ З ДАНИМИ: Індекс легкості ведення бізнесу

 Завдання: На основі останніх доступних рейтингів порівняйте 2–3 країни за критеріями:

- реєстрація бізнесу,
- захист міноритарних інвесторів,
- вирішення спорів,
- доступ до фінансування.

 Питання:

1. Які показники свідчать про «теплий» або «холодний» інвестклімат?
 2. Як держава може покращити позиції у цих рейтингах?
-

3. ДИСКУСІЯ: Хто відповідальний за інвестклімат?

Формат: групова дискусія або дебати.

 Питання для команд:

1. Влада створює інвестклімат — чи бізнес?
 2. Що важливіше для інвестора: низькі податки чи незалежний суд?
 3. Як воєнні ризики впливають на оцінку країни для інвестицій?
-

4. РОЛЬОВА ГРА: «AgriTech у новій країні»

 Сценарій: міжнародна компанія хоче інвестувати в AgriTech у новій країні. Студенти розподіляються на ролі:

- команда інвестора,
- уряд,
- місцеві громади,
- аналітики.

 Завдання: оцінити ризики, переваги, запропонувати заходи для покращення інвестклімату.

5. МІНІ-КЕЙС: «Інвестори тікають чи залишаються?»

 Ситуація: в країні X відбулася політична зміна. Новий уряд посилив регулювання, змінив валютну політику.

🔍 Запитання:

1. Як це вплине на рішення інвесторів?
2. Які кроки може вжити держава для зниження відтоку капіталу?
3. Порівняйте з реальною ситуацією (наприклад, Туреччина, Аргентина, Україна 2022+).

ІНТЕРАКТИВНА ВПРАВА: «Рада інвесторів: де вкласти?»

 Мета: розвинути навички критичного аналізу інвестиційного середовища країн, приймати обґрунтовані рішення на основі економічних, політичних та інституційних факторів.

Формат:

- 3–5 команд (по 3–5 учасників).
- Кожна команда — **інвестиційна група**, яка має обрати одну країну для вкладення \$100 млн.
- Ведучий (викладач) — **модератор/сценарист**, який «розкриває» інформацію в кілька раундів.

Початкові умови:

Командам видаються профілі 3 країн (вигаданих або реальних, наприклад: Країна А, В, С), з обмеженою інформацією:

- макроекономічні показники;
- базова політична характеристика;
- короткий опис ринку.

Раунди гри:

Раунд 1: Перший погляд

Команди отримують короткі інвестпрофілі країн і формують початкову стратегію.

Завдання:

- Обговорити й обрати попередню країну для інвестицій.
- Обґрунтувати вибір на основі 3 критеріїв.

Раунд 2: Новини та шоки

Модератор додає події:

- У Країні А — валютна девальвація.
- У Країні В — спрощення податкового режиму.
- У Країні С — громадські протести.

Завдання:

- Чи змінюєте рішення?
- Які ризики нові, які — прийнятні?

Раунд 3: Таємна інформація (аналітична записка)

Кожна команда випадково отримує додаткові «інсайди»:

- звіт аналітика з корупційного індексу,
- оцінка незалежності судової системи,
- рейтинг свободи бізнесу.

Команди можуть торгуватися між собою, обмінюватися «інформаційними активами».

Фінал: Рішення інвестора

Команди публічно презентують:

- обрану країну,
- основні ризики й можливості,
- план дій на перші 2 роки.

Рефлексія після гри:

1. Що вплинуло на ваші рішення найбільше — цифри чи контекст?
 2. Як ви оцінюєте прозорість і передбачуваність країн?
 3. Що змінилося б, якби у вас був лише один раунд?
-

ТЕМА: ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ

КЕЙС 1. Tesla в Україні: Утопія чи стратегічна можливість?

 Контекст: Компанія Tesla розглядає відкриття виробничо-інжинірингового хабу у Східній Європі. Україна серед потенційних локацій поряд із Польщею, Угорщиною та Словаччиною. Україна пропонує пільги для «інвестпроектів зі значними інвестиціями», проте стримує військова небезпека, нестабільність енергетики та судова система.

Проблематика:

- Як збалансувати ризики і переваги для стратегічного інвестора?
- Якими мають бути стимули для реального залучення інвестора в умовах війни?
- Як українська сторона може покращити переговорні позиції?

Завдання:

1. Провести порівняльний аналіз локацій (Україна vs Польща vs Угорщина) з точки зору інвестпривабливості.
2. Розробити пропозицію для Tesla від імені українського уряду.
3. Скласти карту ризиків і стратегії їх пом'якшення.

КЕЙС 2. Китайський інвестор і українська земля: конфлікт культур і політик

 Контекст: Китайська агрокорпорація «SinoHarvest» планує інвестувати \$100 млн у розвиток зернового експорту через Миколаївський порт. Вона хоче взяти в довгострокову оренду 50 тис. га землі через українську структуру. Проект викликає протидію місцевої громади, екоактивістів і політичну напругу.

Проблематика:

- Як врегулювати інтереси місцевих і міжнародного інвестора?
- Які правові та етичні бар'єри виникають?
- Чи має держава регулювати «вразливі» сфери для іноземного капіталу?

Завдання:

1. Побудувати конфліктну матрицю: сторони — інтереси — ризики.
2. Підготувати альтернативні сценарії реалізації проєкту з мінімізацією напруги.

3. Розробити політику залучення іноземних інвесторів у сільське господарство з урахуванням соціальної відповідальності.
-

КЕЙС 3. ІКЕА: Стратегія входу в Україну через партнерство

 Контекст: Компанія ІКЕА розпочала діяльність в Україні не з відкриття повноцінних магазинів, а через франчайзинг і онлайн-продажі. У планах — локалізація виробництва та логістики. Але компанія зіткнулася з бюрократією, проблемами сертифікації, нестачею відповідних постачальників.

Проблематика:

- Як адаптувати стратегію входу для ринку з перехідною економікою?
- Чи варто створювати СП із українським виробником?
- Які бар'єри не дозволяють повноцінно реалізувати модель ІКЕА?

Завдання:

1. Проаналізуйте досвід виходу ІКЕА на інші «складні» ринки (Індія, Китай).
 2. Складіть дорожню карту локалізації ІКЕА в Україні.
 3. Розробіть рекомендації для державних органів щодо спрощення умов для вхідних інвесторів.
-

КЕЙС 4. Продаж українського банку іноземному інвестору: прозорість чи загроза?

 Контекст: Європейська банківська група хоче купити український середній банк, який має розгалужену мережу та портфель корпоративних клієнтів. Частина депутатів і громадськість вбачають у цьому загрозу втрати національного контролю над фінансовим сектором. НБУ підтримує угоду, посиляючись на посилення конкуренції та капіталізацію банку.

Проблематика:

- Чи має бути обмежений доступ іноземного капіталу до стратегічних секторів?
- Як забезпечити прозорість операцій при злиттях і поглинаннях (M&A)?
- Яку роль відіграють регулятори і антимонопольні органи?

Завдання:

1. Підготувати SWOT-аналіз поглинання банку.
2. Розробити регламент дій для НБУ як гаранта прозорості процесу.

3. Запропонувати варіанти поєднання контролю і відкритості у фінансовому секторі.

КЕЙС 5. Технологічний парк з Ізраїлю: інвестування в інновації

 Контекст: Ізраїльська компанія хоче створити у Львові технологічний парк за ізраїльською моделлю (інкубатори, акселератори, освітні центри). Для цього їй потрібні гарантії з боку держави, співфінансування та пільги. Частина громадськості сумнівається в доцільності таких преференцій для іноземного гравця.

Проблематика:

- Чи має держава співфінансувати приватні ініціативи, якщо вони іноземні?
- Який баланс ризику й вигоди у сфері технологічного трансферу?
- Як уникнути перетворення на «вітрину» без реального наповнення?

Завдання:

1. Розробити концепцію державно-приватного партнерства для технологічного парку.
2. Визначити критерії ефективності проєкту в коротко- і довгостроковій перспективі.
3. Сформулювати політичні й репутаційні аргументи «за» і «проти».

Приклад Матриці оцінки інвестиційного клімату

№	Фактор	Вага	Оцінка (1–5)	Зважена оцінка
1	Політична стабільність	0.15		
2	Законодавча база захисту інвесторів	0.10		
3	Податкова система	0.10		
4	Доступ до ринків (внутрішній/зовнішній)	0.10		
5	Якість інфраструктури (логістика, енергетика)	0.10		
6	Рівень корупції	0.10		
7	Вартість та доступність трудових ресурсів	0.10		
8	Інноваційний потенціал та R&D	0.05		
9	Наявність інвестстимулів / пільг	0.10		
10	Репутація країни в очах інвесторів	0.10		
Σ		1.00		Σ = ...

Інструкція до використання:

- **Оцінка (1–5):** експерт або група інвесторів оцінює фактори (1 — дуже низько, 5 — дуже добре).
- **Зважена оцінка:** множимо вагу на оцінку.
- **Сумарна оцінка:** додаємо всі зважені оцінки. Максимум — 5.

Інтерпретація результатів:

- **4.0–5.0** — високий інвестиційний потенціал
- **3.0–3.9** — помірний інтерес з ризиками
- **2.0–2.9** — низька привабливість
- **<2.0** — несприятливий клімат

З типові шаблони для групової роботи над кейсами з іноземного інвестування, які можна використовувати під час занять, воркшопів або стратегічних сесій. Вони допомагають структурувати дискусію, розподілити ролі й сформувані обґрунтоване рішення:

Шаблон 1: Аналіз кейсу іноземного інвестування

Назва кейсу:

Група:

Ролі учасників: (модератор, аналітик, презентатор, спікер від уряду, спікер від інвестора тощо)

1. Стисле резюме кейсу (до 5 речень)

2. Ключові проблеми / виклики

-
-

3. Зацікавлені сторони (інвестор, держава, громада, інші)

Сторона	Інтереси	Потенційні ризики
---------	----------	-------------------

4. Альтернативи дій

Варіант	Переваги	Недоліки
---------	----------	----------

5. Рекомендоване рішення групи:

-

Обґрунтування (1–2 абзаци):

Шаблон 2: Презентація позиції сторони (рольова гра)

Сторона: (наприклад, іноземний інвестор / уряд / громада)

Позиція щодо інвестиційного проєкту:

1. Що вигідно вашій стороні:
2. Що вас не влаштовує або насторожує:
3. Які умови/гарантії ви вимагаєте:
4. Ваші компромісні пропозиції:

Підготовка аргументів до переговорів (3–4 ключових тези):

-
-

Шаблон 3: Швидка оцінка ринку для інвестора (заповнюється групою)

Критерій	Україна	Альтернативна країна (Польща/Словаччина тощо)
Політична стабільність		
Податкова система		
Доступ до ринків		
Вартість робочої сили		
Інфраструктура		
Пільги для інвестора		
Репутаційні ризики		
Загальна оцінка (1–5):		

Висновок:

Який ринок обрати? Чому?

КЕЙС 6: «SmartAgroTech» — на шляху до іноземного інвестора

Контекст: Український стартап SmartAgroTech розробив платформу точного землеробства з елементами AI. Компанія має прототип, локальні пілоти, але потребує \$2–3 млн інвестицій для масштабування, R&D і виходу на ринки Центральної Європи. Засновники хочуть залучити іноземного стратегічного або венчурного інвестора.

Завдання:

1. Розробити покроковий алгоритм дій із підготовки компанії до залучення інвестора.
2. Оцінити слабкі місця компанії з погляду інвестора.
3. Визначити канали комунікації з потенційними інвесторами.

Алгоритм дій для залучення іноземного інвестора

Крок 1. Стратегічне позиціонування компанії

- Провести SWOT-аналіз (з урахуванням міжнародного масштабу).
- Сформулювати унікальну інвестпропозицію: що вигідно інвестору?
- Визначити тип інвестора: стратегічний партнер, венчур, фонд розвитку, family office?

Крок 2. Підготовка документів і корпоративної структури

- Створити інвестиційний меморандум / pitch deck з урахуванням міжнародних стандартів (англійською).

- Відкрити юридичну структуру (наприклад, українська ТОВ + окрема структура за кордоном — наприклад, у Естонії чи Кіпрі).
- Провести аудит прав інтелектуальної власності, контракти, податкова чистота.

Крок 3. Валідизація бізнес-моделі

- Перевірити unit-економіку на реальних пілотах.
- Отримати перших платоспроможних клієнтів.
- Зібрати відгуки від агрокомпаній, які можуть бути референтами для інвестора.

Крок 4. Пошук та комунікація з інвесторами

- Підготувати інвесторський short-list: фонди, компанії, посольства, кластерні мережі.
- Вийти на них через warm-intro: акселератори, посольства, торгпредства, LinkedIn.
- Взяти участь у міжнародних пітч-конкурсах (Startup Grind, WebSummit, Ukrainian Tech Expo тощо).

Крок 5. Проведення переговорів і due diligence

- Залучити фінансового радника (українського або міжнародного).
- Підготувати компанію до перевірки: договори, ІР, бухоблік, структура.
- Погодити терміновий лист (Term Sheet): умови, оціночна вартість, структура угоди.

Крок 6. Завершення угоди й PR

- Оформити інвестиційну угоду та реєстрацію в НБУ (якщо необхідно).
- Провести публічне оголошення (PR/маркетинг), підвищити довіру до бренду.
- Інтегрувати інвестора в управління (радик, борд, менторство).

Дискусійні питання:

- Які ризики можуть насторожити іноземного інвестора на кожному етапі?
- Що в українському регуляторному середовищі варто врахувати для укладення угоди?
- Чи доцільно використовувати краудфандинг або гранти як проміжний етап?

СЦЕНАРІЙ для симуляції з ролями для команди SmartAgroTech.

Роль	Завдання / Позиція
1. CEO SmartAgroTech	Презентує продукт, обґрунтовує потребу в інвестиціях, готовий до переговорів
2. Іноземний інвестор	Хоче отримати контроль або великі частки; сумнівається в безпеці та прибутковості
3. Представник Мінекономіки	Готовий надати інвестстимули, але вимагає прозорості та локалізації
4. Представник агрофірми	Зацікавлений у продукті, але очікує зниження вартості, просить гарантії
5. Незалежний експерт / консультант	Коментує ризики, юридичні та фінансові нюанси
6. Модератор (фасилітатор)	Веде переговори, регулює час, підбиває підсумки

СТРУКТУРА ГРИ

Фаза 1. Пітч (10 хв). CEO SmartAgroTech презентує продукт і чітко формулює інвестпропозицію.

Фаза 2. Запитання та уточнення (10 хв). Усі сторони ставлять запитання CEO (до бізнес-моделі, юрисдикції, ризиків).

Фаза 3. Переговори (20 хв). Сторони обмінюються позиціями:

- Інвестор вимагає частку в бізнесі
- Мінекономіки пропонує пільги, але хоче контролю
- Агрофірма прагне гарантій доступності
- Експерт уточнює підводні камені

Фаза 4. Рішення (10 хв). Сторони узгоджують або не узгоджують інвестугоду. Формулюють коротке спільне рішення.

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ (перед грою)

1. Короткий опис компанії SmartAgroTech
2. Профіль інвестора (регіон, портфель, вимоги)
3. Витяг з чинного законодавства про інвестиції в Україну
4. Шаблон інвестпропозиції
5. (Опціонально) Глосарій термінів (Term Sheet, Pre-Money, Due Diligence тощо)

ОЧІКУВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ ГРИ

- Угода погоджена (умови, частка, супровід)
- Угода не досягнута (обґрунтоване пояснення)
- Всі учасники отримують зворотний зв'язок про сильні/слабкі сторони переговорів

КЕЙС 7: «Вибір надійного партнера в Україні: TechBridge Ventures і агроінновації»

 Контекст: Міжнародна інвестиційна компанія **TechBridge Ventures** зі штаб-квартирою в Нідерландах спеціалізується на підтримці інноваційних рішень у сфері **AgriTech**. Фонд має мандат на інвестиції в країни Східної Європи, з особливим акцентом на Україну, Польщу, Румунію та Сербію.

TechBridge планує вкласти **від €1 до €3 млн** у одну з українських компаній на етапі раннього зростання (growth stage). Рішення повинне бути прийняте за **6 тижнів**. Фонд уже відібрав **3 потенційні цілі**.

Кандидати на інвестування:

◆ Компанія А — AgriSat

- Розробляє супутникову аналітику врожайності та моніторинг посівів.
- Має угоди з 2 агрохолдингами.
- Виробнича команда перебуває в Харкові.
- Запит: €1,2 млн на масштабування в Польщу.

◆ Компанія В — SmartFieldTech

- Пропонує IoT-датчики для ґрунту, погодні станції, має партнерів у Чехії.
- Сильний технічний відділ у Львові.
- 30% капіталу — у власності державного наукового інституту.
- Запит: €2 млн на локальну фабрикацію й комерціалізацію.

◆ Компанія С — BioAgroLab

- Створює біологічні добрива на основі мікробіоти, має пілотні тести в Італії.
- Слаба присутність на українському ринку, але сильні R&D-зв'язки з Ізраїлем.
- Запит: €2,8 млн, у тому числі на створення лабораторного кластера.

Ваше завдання (від імені TechBridge Ventures):

Провести попередню оцінку компаній за критеріями:

Критерій	Вага	Компанія А	Компанія В	Компанія С
Потенціал зростання	25%			
Технічна інноваційність	20%			
Команда і корпоративна структура	15%			
Географічний ризик / безпека	10%			
Регуляторна чистота / IP / legal	10%			
Відповідність ESG-принципам	10%			
Співфінансування / гранти / підтримка	10%			

Визначити:

1. Яка компанія має **найкращий інвестиційний профіль**?
2. Які ризики можуть виявитися критичними під час due diligence?
3. Які умови слід обов'язково внести до **Term Sheet**?

Додаткові питання для обговорення:

1. Чи доцільно для іноземного фонду брати міноритарну чи мажоритарну частку в компанії?
2. Як забезпечити контроль над використанням коштів?
3. Чи варто інтегрувати умову про relaunch або релокацію в разі форс-мажору в Україні?

Результат симуляції:

Кожна команда або учасник презентує свою фінальну рекомендацію щодо:

- Обраної компанії
- Умов інвестування
- Потенційних точок впливу інвестора (спостережна рада, аудит, KPI)

СЦЕНАРІЙ СИМУЛЯЦІЇ: Вибір іноземного інвестора для інвестицій в українську компанію

 Загальна ситуація. TechBridge Ventures — іноземний фонд, що фокусується на AgriTech-інноваціях у Східній Європі. Фонд вибирає одну із 3 українських компаній для інвестування розміром від €1 до €3 млн.

Ролі учасників: Учасники створюють ролі: аналітики фонду, презентаційна група кожної компанії, модератор.

Претенденти на інвестування

1. AgriSat

- Супутникова аналітика полів
- 2 контракти з агрохолдингами
- Команда в Харкові
- Запит: €1,2 млн

2. SmartFieldTech

- IoT-датчики, модулі для ферм
- Центр у Львові
- 30% у держінституту
- Запит: €2 млн

3. BioAgroLab

- Біодобрива на мікробіоті
- R&D в Ізраїлі
- Запит: €2,8 млн

ШАБЛОН ОЦІНКИ КОМПАНІЙ

Критерій	Вага	AgriSat	SmartFieldTech	BioAgroLab
Потенціал зростання	25%			
Технічна інноваційність	20%			
Команда і структура	15%			
Ризики георафії / війни	10%			
Legal/інтелектуальна власність	10%			
ESG-потенціал	10%			
Спіфінування / гранти	10%			
Сумарний результат	100%			

Фінальна частина: рішення фонду

1. Яку компанію обрано для інвестування і чому?
2. Умови Term Sheet: частка, KPI, умови виходу
3. Що варто перевірити під час due diligence

Альтернативи для груп

- Одна група грає фонд і вибирає
- Інші групи захищають свою компанію у ролі стартапів

Додатково можна додати:

- Шаблон Term Sheet (спрощений)
- Звіт або висновок юриста/консультанта
- Шаблон договору на переговори

Розгорнутий шаблон Term Sheet — основний документ для попередньої домовленості між інвестором і компанією перед укладенням інвестиційної угоди.

Term Sheet — шаблон

1. Сторони угоди

- **Інвестор:** [Назва, юрисдикція, контактна інформація]
- **Компанія:** [Назва, юридична форма, адреса]

2. Предмет інвестиції

- Загальна сума інвестиції: ____ [валюта, сума]
- Форма інвестиції: капітал, конвертований борг, інші інструменти
- Ціль інвестиції: розвиток продукту, маркетинг, виробництво тощо

3. Оцінка компанії

- Pre-money оцінка: ____ [валюта, сума]
- Post-money оцінка: ____ [валюта, сума]
- Частка, що отримується інвестором: ____ %

4. Умови угоди

- Кількість акцій/часток, що отримує інвестор
- Права інвестора (право голосу, право на інформацію)
- Обмеження щодо передачі акцій

5. Використання коштів

- План використання коштів (детально)

6. Зобов'язання сторін

- Зобов'язання компанії (звіти, аудити, збереження IP)
- Зобов'язання інвестора (допомога, підтримка)

7. Правління та управління

- Можливість призначення представника інвестора до ради директорів
- Порядок прийняття ключових рішень

8. Вихідні умови

- Умови продажу частки (drag-along, tag-along)
- Право інвестора на вихід через IPO, продаж, викуп

9. Конфіденційність та неконкуренція

- Положення про нерозголошення інформації
- Обмеження для засновників і ключових співробітників

10. Інші положення

- Врегулювання спорів
- Дія угоди в разі форс-мажору

КЕЙС 8: Створення спільного підприємства між «EcoBuild Ukraine» та німецькою компанією «GreenTech GmbH»

Контекст: «EcoBuild Ukraine» — український виробник екологічних будівельних матеріалів, що прагне масштабувати виробництво та вийти на ринки ЄС. Компанія має сильну технологію, локальний бренд і виробничі потужності. «GreenTech GmbH» — німецька компанія, що спеціалізується на дистрибуції екопродуктів у Західній Європі, має широку мережу партнерів та досвід маркетингу. Обидві сторони зацікавлені у створенні СП для об'єднання технологій, ринків і фінансових ресурсів.

Основні умови СП:

- Капітал СП — € млн (еквівалент у грн)
- Частки у власності: EcoBuild Ukraine — 60%, GreenTech GmbH — 40%
- Мета СП — виробництво та експорт екологічних матеріалів до країн ЄС
- Строк дії угоди — 7 років із можливістю продовження

Завдання для групи:

1. **Визначити ключові ризики і виклики, пов'язані зі створенням СП:**
 - Юридичні (корпоративне право, регуляторика)
 - Фінансові (валютні ризики, розподіл прибутку)
 - Операційні (управління, контроль якості)
 - Культурні (різниця в бізнес-культурах)
2. **Скласти основні пункти угоди СП:**
 - Розподіл прибутку
 - Права і обов'язки сторін
 - Механізми вирішення спорів
 - Умови виходу (buy-sell agreements)
3. **Розробити стратегію інтеграції і управління СП:**
 - Формат ради директорів і склад учасників
 - Модель прийняття рішень
 - План спільного маркетингу і розвитку продукту
4. **Обговорити варіанти фінансування:**
 - Додаткові внески капіталу
 - Залучення третіх інвесторів
 - Використання кредитів або грантів

Питання для дискусії:

1. Як уникнути конфліктів інтересів у СП?
2. Які КРІ варто впровадити для контролю ефективності?
3. Чи варто враховувати умови ESG у договорі СП?

РОЛЬОВА ГРА: Створення спільного підприємства

Роль	Опис та цілі
1. CEO EcoBuild Ukraine	Захищає інтереси української компанії: хоче зберегти більшу частку, контролювати виробництво.
2. CFO EcoBuild Ukraine	Підкреслює важливість фінансової прозорості, ризики валютних коливань.
3. CEO GreenTech GmbH	Вимагає доступу до управління, щоб забезпечити ефективний вихід на європейські ринки.
4. СМО GreenTech GmbH	Наполягає на спільній маркетинговій стратегії і підтримці бренду.
5. Юрист (може бути двоє)	Відповідає за юридичні аспекти, корпоративне право, угоду СП.
6. Модератор (фасилітатор)	Керує часом, слідкує за дотриманням правил, допомагає підводити підсумки.

Сценарій дій

1. Вступ (10 хв)

- Кожна сторона коротко презентує свої очікування і ключові цілі.
- Модератор окреслює регламент і правила переговорів.

2. Обговорення ключових пунктів угоди (40–50 хв)

Тема переговорів	Основні питання для обговорення
Розподіл власності та капіталу	Хто скільки інвестує, яка частка в СП?
Управління та прийняття рішень	Склад ради директорів, право голосу, важливі рішення
Фінансові умови	Розподіл прибутку, дивіденди, додаткові внески
Юридичні аспекти	Врегулювання спорів, право на вихід, конфіденційність
Операційне управління	Контроль якості, виробничі процеси, стандарти
Маркетинг і просування	Спільні брендові кампанії, вихід на нові ринки

СЦЕНАРІЙ 1: Роль держави у стимулюванні іноземних інвестицій

Тема: Впровадження інвестиційних стимулів у регіоні X

Учасники (5 осіб):

- Представник Міністерства економіки (розробник програми стимулів)
- Представник місцевої влади регіону X (забезпечує реалізацію)
- Іноземний інвестор (оцінює привабливість стимулів)

- Представник бізнес-асоціації (захищає інтереси місцевих підприємств)
- Модератор

Хід гри:

1. Міністерство презентує пакет стимулів.
2. Місцева влада розповідає про практичні кроки реалізації.
3. Інвестор ставить питання щодо вигід і ризиків.
4. Бізнес-асоціація висловлює побоювання щодо конкуренції.
5. Спільне обговорення, узгодження пропозицій.

? Ключові питання:

1. Чи достатньо запропонованих стимулів?
 2. Як уникнути зловживань?
 3. Які показники успішності програми?
-

 СЦЕНАРІЙ 2: Роль держави у регулюванні інвестиційних проектів

Тема: Екологічне регулювання інвестиційного проекту у секторі енергетики

Учасники (6 осіб):

- Представник екологічного відомства (контроль за нормами)
- Представник Міністерства енергетики (затвердження проекту)
- Іноземний інвестор (власник проекту)
- Представник місцевої громади (захист інтересів населення)
- Юрист (правова підтримка угоди)
- Модератор

Хід гри:

1. Інвестор презентує проект.
2. Еколог розповідає про вимоги та стандарти.
3. Громада висловлює побоювання щодо впливу на довкілля.
4. Міністерство формує умови затвердження.
5. Юрист консультує щодо дотримання норм.
6. Переговори і узгодження компромісів.

? Ключові питання:

1. Який баланс між інвестиціями і екологією?
 2. Які гарантії для громади?
 3. Які механізми контролю і відповідальності?
-

СЦЕНАРІЙ 3: Роль держави у промоції інвестиційного клімату

Тема: Міжнародна кампанія з просування України як інвестиційного ринку

Учасники (5 осіб):

- Представник Мінекономіки (керівник кампанії)
- PR-експерт (розробник комунікаційної стратегії)
- Представник інвестиційного фонду (цільова аудиторія)
- Представник бізнесу (потенційний партнер)
- Модератор

Хід гри:

1. Мінекономіки презентує стратегію кампанії.
2. PR-експерт пропонує ключові меседжі.
3. Фонд задає питання про привабливість і ризики.
4. Бізнес висловлює очікування і застереження.
5. Спільне обговорення і корекція стратегії.

Ключові питання:

1. Які меседжі будуть найефективнішими?
2. Як оцінити успішність кампанії?
3. Які нові інструменти можна застосувати?

ПРОВОКАТИВНИЙ КЕЙС 9: «Держава як бар'єр чи драйвер інвестицій?»

Контекст: Уряд країни X запровадив масштабну програму підтримки іноземних інвестицій — створення спеціальних індустріальних зон із податковими пільгами, інфраструктурними субсидіями та гарантіями захисту інвестицій.

Проте через рік після старту проекту виявлено:

- Бюрократичні перепони і корупція на місцях значно ускладнюють отримання дозволів.
- Частина виділених ресурсів була розподілена непрозоро і потрапила до компаній, пов'язаних з урядовцями.
- Реальні іноземні інвестори скаржаться на надмірний державний контроль і непередбачувані зміни правил.
- Експерти заявляють, що частина пільг отримали компанії, які не створили нових робочих місць і не інвестували у розвиток.

Роль держави:

- Ініціатор і контролер інвестиційної політики, але з проблемами прозорості та ефективності.
- Об'єкт критики з боку бізнесу та громадськості.

🔗 Завдання для учасників (рольова гра або дискусія):

Ролі:

- Міністр економіки (захищає політику уряду)
- Голова антикорупційного агентства (розслідує зловживання)
- Представник іноземного інвестора (невдоволений бюрократією)
- Лідер бізнес-асоціації (вимагає прозорості і реформ)
- Журналіст-розслідувач (розкриває факти зловживань)
- Модератор

Основні питання для обговорення:

1. Чи є роль держави більше перешкодою чи підтримкою для інвестицій?
2. Як можна знизити корупційні ризики в інвестиційних програмах?
3. Чи потрібна радикальна реформа інвестиційної політики?
4. Які інструменти підвищення прозорості і підзвітності державних органів можливі?

КЕЙС 10: Спеціальні індустріальні парки в Україні — між амбіціями та реальністю

Передумови. У 2019–2021 роках уряд України активно просував ідею створення спеціальних індустріальних парків (СІП) — територій з пільговим податковим режимом, спрощеними дозвільними процедурами, розвитком інфраструктури для залучення іноземних та внутрішніх інвестицій.

Мета — поживавити виробництво, збільшити експорт, створити робочі місця.

Що сталося насправді

1. **Запуск проєкту зі скандалами.** Перші індустріальні парки було оголошено з великим розголосом, але одразу виникли проблеми з прозорістю конкурсів на виділення земель і пільг. ЗМІ почали фіксувати випадки, коли пільги отримували компанії, пов'язані з політиками чи бізнес-елітою.
2. **Бюрократія та корупція.** Іноземні інвестори скаржилися на складність оформлення документів, затягування процедур і непослідовність дій контролюючих органів. Корупційні схеми місцевих чиновників також створювали додаткові перешкоди.
3. **Відсутність ефективного контролю за використанням пільг.** За кілька років роботи виявилось, що значна частина компаній, які отримали пільги, не виконали зобов'язань зі створення нових робочих місць або обсягів інвестицій. Звіти державних органів часто містили формальні дані без глибокого аудиту.

4. **Громадський і бізнес-супротив.** Бізнес-асоціації і активісти почали вимагати більшої прозорості, жорсткіших умов і контролю. Антикорупційні органи почали розслідування, які досі тривають.

Наслідки

- Репутація України як привабливого інвестиційного майданчика постраждала.
- Частина іноземних компаній відклала або скасувала плани інвестицій.
- Уряд вимушений реформувати підхід до підтримки інвестицій: запроваджує електронні сервіси, «єдине вікно», підвищує прозорість конкурсів.

Висновок

Цей кейс показує, що роль держави у стимулюванні інвестицій — не лише в створенні привабливих умов, а й у забезпеченні прозорості, ефективного контролю та боротьби з корупцією. Без цього навіть найкращі ініціативи можуть перетворитися на гальмо для розвитку.

КЕЙС 11: Залучення іноземних інвестицій у Мексиці — виклики державного управління

Передумови. У 2013 році уряд Мексики розпочав масштабну реформу, спрямовану на залучення прямих іноземних інвестицій, особливо у енергетичний сектор, який раніше був державним монополістом.

Що сталося насправді

1. **Великі амбіції і привабливі умови.** Уряд відкрив енергетичний ринок для приватних та іноземних компаній, запропонував прозорі аукціони на ліцензії, податкові стимули, захист прав інвесторів.
2. **Корупція і бюрократичні бар'єри на місцях.** Незважаючи на загальну реформу, у регіонах зберігалися корупційні схеми, які ускладнювали процедури отримання дозволів та ліцензій. Деякі місцеві чиновники вимагали хабарі або затягували процеси.
3. **Політична нестабільність і зміна правил.** З приходом нової адміністрації (2018 р.) з'явилися ознаки ревізії реформ, зниження прозорості і посилення контролю держави над сектором, що викликало занепокоєння у інвесторів.
4. **Нерівномірний розподіл вигод.** Частина прибутків і переваг від інвестицій концентрувалася у руках пов'язаних з владою бізнес-груп, що посилювало суспільне невдоволення.

Наслідки

- Деякі великі міжнародні компанії призупинили проекти або переглянули стратегії в Мексиці.
- Знизилася привабливість мексиканського енергоринку для інвесторів.

- Посилилися вимоги до прозорості, реформ та боротьби з корупцією.

Висновок

Цей приклад демонструє, що навіть масштабні державні реформи можуть бути провальними через нестачу прозорості і послідовності в управлінні, що ставить під загрозу інвестиційну привабливість.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ КЕЙС 12: Роль держави у залученні інвестицій — Україна vs Мексика

Аспект	Україна	Мексика
Контекст реформи	Запуск спеціальних індустріальних парків для стимулювання інвестицій у виробництво	Відкриття енергетичного ринку приватним і іноземним компаніям (2013)
Основна мета	Підвищення виробництва, експорт, створення робочих місць	Лібералізація енергетики, залучення інвестицій, модернізація сектору
Державна роль	Ініціатор стимулів, регулятор, контролер	Проведення реформ, встановлення правил гри, контроль
Проблеми прозорості	Непрозорі конкурси, корупція при розподілі пільг, зловживання місцевих чиновників	Корупція і бюрократія на місцевому рівні, приховані домовленості
Бюрократичні бар'єри	Затягування дозволів, складність процедур	Ускладнення отримання ліцензій і дозволів через місцеві корупційні схеми
Політична нестабільність	Менш виражена, але є виклики в реформуванні контролю та прозорості	Висока, зміни в політиці після 2018 року послабили реформу
Реалізація інвестиційних планів	Частина компаній не виконала зобов'язань по створенню робочих місць і інвестиціях	Інвестори відклали проекти через зміну правил і непевність
Вплив на інвестиційний клімат	Падіння привабливості, необхідність реформ	Зниження привабливості енергетичного сектору, загроза відтоку капіталу
Реакція держави	Впровадження електронних сервісів, «єдиного вікна», прозорості	Часткова ревізія реформ, посилення контролю держави, критика з боку бізнесу
Висновок / уроки	Необхідність прозорості, боротьби з корупцією, ефективного контролю	Важливість стабільності політики, прозорих правил, довіри інвесторів

Ключові висновки:

- **Прозорість і боротьба з корупцією** — критичні фактори успіху інвестиційних програм у обох країнах.
 - **Політична стабільність і послідовність реформ** — важливі для довіри інвесторів та довгострокових зобов'язань.
 - **Збалансований підхід держави** — стимулювання інвестицій має поєднуватися з ефективним контролем і дотриманням правил.
 - **Важливість комунікації з бізнесом і громадськістю** — для формування позитивного інвестиційного іміджу.
-

КЕЙС-СТАДІ 13 : Роль держави у залученні інвестицій — досвід України і Мексики

 Вступ. Роль держави у створенні сприятливого інвестиційного клімату — ключовий фактор для економічного розвитку. Державна політика визначає, як ефективно залучати капітал, водночас контролюючи ризики корупції, бюрократії та нестабільності. У цьому кейсі розглядаються реальні приклади України та Мексики, що ілюструють успіхи та проблеми державного управління інвестиціями.

Частина 1: Україна — Спеціальні індустріальні парки

Опис ситуації. Уряд України ініціював створення спеціальних індустріальних парків з метою стимулювання виробництва та залучення інвестицій. Введено податкові пільги, спрощено процедури, покращено інфраструктуру.

Виклики

- Непрозорі процедури виділення пільг, корупція на місцях.
- Затримки з отриманням дозволів через бюрократію.
- Відсутність контролю за виконанням зобов'язань компаній.

Наслідки

- Падіння інвестиційної привабливості.
- Відмова деяких інвесторів від проєктів.
- Необхідність реформ та посилення прозорості.

Частина 2: Мексика — Реформа енергетичного сектору

Опис ситуації. У 2013 році Мексика відкрила енергетичний ринок для приватних і іноземних інвесторів, пропонуючи прозорі аукціони та стимули.

Виклики

- Корупція і бюрократичні бар'єри на регіональному рівні.
- Політична нестабільність і зміна політики після 2018 року.
- Концентрація вигод серед обмеженого кола бізнес-груп.

Наслідки

- Зниження привабливості ринку для інвесторів.
- Зупинка чи перегляд інвестиційних проєктів.
- Посилення вимог до прозорості та стабільності.

Порівняльний аналіз

Показник	Україна	Мексика
Рік запуску ініціативи	2019–2021	2013
Сфера	Виробництво, індустриальні парки	Енергетика
Основна мета	Збільшення інвестицій, створення робочих місць	Лібералізація ринку, модернізація
Проблеми	Корупція, бюрократія, недостатній контроль	Корупція, нестабільність, зміна правил
Реакція інвесторів	Відмова від проєктів, недовіра	Перегляд/зупинка проєктів
Відповідь держави	Впровадження реформ, електронних сервісів	Часткова ревізія, посилення контролю

? Запитання для обговорення

1. Які головні уроки для держав, що прагнуть залучати інвестиції?
2. Як можна покращити прозорість і знизити корупційні ризики?
3. Чи завжди державне втручання є корисним для інвестиційного клімату?
4. Як забезпечити баланс між стимулюванням інвестицій і захистом суспільних інтересів?

Висновок. Обидва кейси демонструють, що успіх державної інвестиційної політики залежить не лише від амбіційних програм і стимулів, а й від прозорості, стабільності, боротьби з корупцією і ефективного контролю. Роль держави — створити чесні правила гри, забезпечити їх дотримання і підтримувати довіру інвесторів.

ТЕМА: ВИБІР ОБ'ЄКТУ ДЛЯ ІНВЕСТИЦІЙ

 КЕЙС 1: Підприємець обирає — купити нерухомість чи інвестувати у фондовий ринок?

 Контекст: Підприємець має \$500 000 і розглядає два варіанти інвестицій:

- Купівля комерційної нерухомості у Львові: орендний дохід 7% річних + потенційне зростання вартості 3% річних.
- Вкладення у диверсифікований фонд індексних акцій: очікувана прибутковість 9% річних, висока ліквідність.

 Питання для обговорення:

1. Які основні переваги та недоліки нерухомості як інвестиції?
2. Як ліквідність впливає на вибір інвестиції?
3. Які податкові наслідки та витрати супроводжують кожен варіант?
4. Як врахувати інфляцію у довгострокових прогнозах?
5. Чи впливає локальна економічна ситуація на інвестиційну привабливість нерухомості?

 Питання для дебатів:

1. Чи є нерухомість кращим активом для захисту капіталу, ніж фондовий ринок?
2. Чи варто жертвувати ліквідністю заради стабільного доходу від оренди?
3. Якому типу інвесторів більше підходить кожен варіант?

 КЕЙС 2: Компанія обирає — купити обладнання чи інвестувати у корпоративні облигації

 Контекст: Компанія має \$1 млн і розглядає два варіанти використання коштів:

- Купівля нового обладнання для підвищення продуктивності (низька ліквідність).
- Інвестування у корпоративні облигації з доходністю 6% річних на 5 років (висока ліквідність).

 Питання для обговорення:

1. Як інвестиції в обладнання впливають на операційну ефективність і прибуток?
2. Які ризики пов'язані з інвестиціями в облигації?
3. Як ці варіанти впливають на грошовий потік компанії?

4. Чи можна поєднати ці два варіанти інвестицій? Якщо так — як?
5. Який варіант краще підходить для компанії з високою потребою в ліквідності?

 Питання для дебатів:

1. Чи доцільніше інвестувати у розвиток бізнесу, ніж у фінансові інструменти?
 2. Який ризик більш прийнятний для компанії: операційний чи фінансовий?
 3. Чи повинен інвестор орієнтуватися лише на короткотермінову прибутковість?
-

 КЕЙС 3: Фермер обирає — розширити посіви чи інвестувати в акції агрокомпанії

 Контекст: Фермер має \$200 000 і планує:

- Купити додаткову землю та обладнання для розширення виробництва.
- Вкласти гроші у акції великої агрокомпанії з дивідендною політикою.

 Питання для обговорення:

1. Які переваги та недоліки контролю над власним виробництвом?
2. Як впливають погодні умови та природні ризики на прямі інвестиції?
3. Яка ліквідність у акцій порівняно з нерухомістю і обладнанням?
4. Чи впливає дивідендний дохід на рішення фермера?
5. Які податкові аспекти варто врахувати при кожному варіанті?

 Питання для дебатів:

1. Чи краще володіти фізичними активами, ніж бути акціонером?
 2. Який тип інвестиції більш стабільний для сільського господарства?
 3. Як ризики і прибутковість співвідносяться в кожному варіанті?
-

 КЕЙС 4: Berkshire Hathaway — баланс між реальними і фінансовими інвестиціями

 Контекст: Berkshire Hathaway — інвестиційна компанія, яку очолює легендарний інвестор Воррен Баффет. Компанія інвестує як у **реальні активи** (промислові підприємства, виробництва, інфраструктуру), так і у **фінансові інструменти** (акції провідних корпорацій, облігації).

Основні особливості інвестиційної стратегії:

- **Реальні інвестиції:** Berkshire володіє повним контролем над такими компаніями, як BNSF Railway (залізниця), GEICO (страхування), Dairy Queen (ресторани), Precision Castparts (виробництво деталей). Це довгострокові інвестиції, що генерують стабільний операційний прибуток.
- **Фінансові інвестиції:** Компанія утримує великі пакети акцій таких гігантів, як Apple, Coca-Cola, Bank of America. Ці активи високоліквідні і можуть бути швидко продані у разі потреби капіталу.

Причини такого балансу:

1. **Диверсифікація ризиків:** Різні активи мають різні цикли і залежності від економічних факторів. Наприклад, залізниця забезпечує стабільний дохід незалежно від коливань фондового ринку.
2. **Контроль і вплив:** Контроль над реальними підприємствами дає можливість впливати на управління і оперативну діяльність, підвищувати ефективність.
3. **Фінансова гнучкість:** Фінансові інвестиції забезпечують ліквідність, що дозволяє швидко реагувати на ринкові можливості або кризи.
4. **Довгострокова перспектива:** Компанія вкладає в активи з горизонтом у десятки років, отримуючи стабільний прибуток і капітальний приріст.

? Питання для обговорення:

1. Як такий баланс інвестицій допомагає управляти ризиками?
2. Чи може компанія ефективно контролювати дуже різні типи активів?
3. Як фінансові інвестиції допомагають реалізувати стратегію розвитку реальних активів?
4. Які переваги має довгострокова інвестиційна стратегія Berkshire Hathaway?

🔍 Питання для дебатів:

1. Чи може звичайний інвестор застосувати подібну стратегію?
2. Що важливіше — контроль над реальним бізнесом чи ліквідність фінансових інвестицій?
3. Чи доцільно для компанії концентруватися лише на одному типі інвестицій?

🎯 КЕЙС 5: Вибір інвестиційного об'єкту — технологічний стартап у сфері штучного інтелекту

📌 **Контекст.** Інвестиційний фонд «Innovate Ventures» шукає перспективний стартап для інвестицій у сфері AI. Фонд має обмежений бюджет і хоче максимізувати потенціал росту та прибутковість.

🌱 Завдання

- Оцінити три потенційні стартапи на основі:

- Технологічної унікальності
- Команди засновників
- Ринкового потенціалу
- Фінансових показників (поточний і прогнозований)
- Ризиків (конкуренція, регуляції, технологічні бар'єри)

Дані для оцінки

Стартап	Унікальність технології	Досвід команди	Ринок (оцінка у \$млн)	Потенціал прибутку	Основні ризики
AI-X	Висока (патентована)	Команда з Google, 5 років	500	Високий	Сильна конкуренція
DataMind	Середня (копія моделей)	Молодий колектив, 2 роки	300	Середній	Нестабільність ринку
NeuralGo	Інноваційна, але недоведена	Досвідчені засновники, 7 років	200	Високий	Технічна складність, затримки

? Питання для групи

1. Який стартап вибрати і чому?
2. Які додаткові дані потрібно зібрати перед прийняттям рішення?
3. Які стратегії мінімізації ризиків можна застосувати?

КЕЙС 6: Вибір об'єкта інвестування в нерухомість — житловий комплекс або комерційна нерухомість

 Контекст. Приватний інвестор розглядає два варіанти вкладення капіталу в нерухомість у великому місті.

Варіанти:

- **Варіант А:** Новий житловий комплекс на стадії будівництва
- **Варіант Б:** Комерційна нерухомість (офісна будівля) з діючими орендарями

Критерії оцінки

- Потенціал доходу від оренди
- Ризики (будівельні, юридичні, ринкові)
- Ліквідність активу
- Термін окупності
- Перспективи зростання вартості

Дані для аналізу

Показник	Житловий комплекс	Офісна будівля
Потенційний дохід	8% річних	6% річних
Ризики	Будівництво, затримки	Відтік орендарів
Ліквідність	Середня	Висока
Термін окупності	7 років	9 років
Ринок	Попит на житло зростає	Ринок офісів нестабільний

? Питання для обговорення

1. Який варіант більш привабливий?
2. Як впливають ризики на вибір?
3. Чи можна поєднати інвестиції в обидва варіанти? Які плюси і мінуси?

КЕЙС 7: Вибір управляючої компанії для інвестиційного фонду

 Контекст. Великий приватний інвестор хоче вкласти значну суму в паї інвестиційного фонду. Він обирає між трьома управляючими компаніями, які пропонують різні стратегії управління і рівень ризику. Варіанти:

- **Компанія А:** Консервативна стратегія, низькі ризики, стабільний дохід
- **Компанія Б:** Агресивна стратегія, високий потенціал доходу, більші коливання
- **Компанія В:** Балансована стратегія, середні ризики і доходи

Критерії оцінки

- Репутація і досвід управляючої компанії
- Історія доходності фондів
- Вартість управління (комісії)
- Прозорість звітності
- Відгуки інших інвесторів

? Питання

1. Яка компанія найбільше відповідає профілю інвестора?
2. Які додаткові фактори варто врахувати?
3. Як перевірити надійність суб'єкта інвестування?

РОЛЬОВА ГРА: Вибір управляючої компанії для інвестиційного фонду

Ролі:

- **Приватний інвестор** — приймає рішення, орієнтується на свій профіль ризику
- **Представник Компанії А** — пропонує консервативну стратегію
- **Представник Компанії Б** — пропонує агресивну стратегію
- **Представник Компанії В** — пропонує балансовану стратегію
- **Фінансовий консультант** — дає поради, пояснює ризики
- **Модератор**

Завдання:

1. Кожен представник презентує свою компанію та стратегію.
2. Інвестор ставить запитання, з'ясовує плюси й мінуси.
3. Фінансовий консультант коментує ризики і можливості.
4. Прийняти рішення і аргументувати вибір.

Ключові питання:

1. Яка стратегія найбільше підходить інвестору?
2. Як врахувати довгострокові цілі і толерантність до ризику?
3. Що робити у випадку сумнівів щодо надійності компанії?

КЕЙС 8: Вибір партнера для спільного підприємства

 Контекст. Українська компанія розглядає іноземного партнера для створення СП у сфері виробництва електроніки.

Завдання: Оцінити трьох потенційних партнерів за такими параметрами:

1. Фінансова стабільність
2. Репутація на ринку
3. Технічний потенціал і ноу-хау
4. Культура ведення бізнесу
5. Спільність цілей і стратегій

Питання

1. Як уникнути конфліктів і ризиків у співпраці?
2. Які механізми контролю та управління встановити?
3. Що впливає на довіру між партнерами?

Аналітична частина до кейсу 8

 Сценарій-кейс: Українська компанія TechNova UA, що спеціалізується на виробництві smart-гаджетів, шукає стратегічного партнера для створення спільного підприємства з виходом на ринки ЄС та Північної Америки. Розглядаються три потенційні іноземні партнери:

Партнер	Країна	Галузь	Спеціалізація
Partner A	Німеччина	Високоточна електроніка	Виробництво сенсорів
Partner B	Південна Корея	Smart tech	Мікропроцесори, AI
Partner C	Польща	Контрактне виробництво	Збірка і логістика

Таблиця: Оцінка партнерів за критеріями

Студентам пропонується оцінити партнерів за шкалою від 1 до 5, де 5 — найвища відповідність.

Критерій	Вага	Partner A	Partner B	Partner C
Фінансова стабільність	0.25	4	5	3
Репутація на ринку	0.20	5	4	3
Технічний потенціал і ноу-хау	0.25	4	5	2
Культура ведення бізнесу	0.15	5	3	4
Спільність цілей і стратегій	0.15	3	4	5

Примітка: Ваги можна змінювати залежно від цілей української компанії (наприклад, якщо технічний потенціал — пріоритет №1, йому можна дати 30%).

Розрахунок зваженої оцінки (матриця прийняття рішення)

Партнер	Розрахунок зваженої суми	Загальний бал
Partner A	$(4 \cdot 0.25) + (5 \cdot 0.20) + (4 \cdot 0.25) + (5 \cdot 0.15) + (3 \cdot 0.15) =$	4.15
Partner B	$(5 \cdot 0.25) + (4 \cdot 0.20) + (5 \cdot 0.25) + (3 \cdot 0.15) + (4 \cdot 0.15) =$	4.35
Partner C	$(3 \cdot 0.25) + (3 \cdot 0.20) + (2 \cdot 0.25) + (4 \cdot 0.15) + (5 \cdot 0.15) =$	3.15

Висновки:

- **Partner B** отримав найвищу загальну оцінку — **4.35**, особливо завдяки технічному потенціалу та фінансовій стабільності.
- **Partner A** має високу репутацію і культурну сумісність.
- **Partner C** — найближчий географічно, має схожу бізнес-стратегію, але значно відстає технічно.

🔍 Обговорювані запитання для групової роботи:

1. Як уникнути конфліктів і ризиків у співпраці?
 - Використання механізмів "deadlock resolution", включення арбітражу.
 - Попереднє узгодження спільних КРІ.
 - Прозора політика щодо інтелектуальної власності.
2. Які механізми контролю та управління встановити?
 - Створення спільної наглядової ради.
 - Ротація управлінських посад.
 - Розподіл відповідальності за зонами (технічна, фінансова, юридична).
3. Що впливає на довіру між партнерами?
 - Прозорість у комунікаціях.
 - Попередній досвід співпраці.
 - Спільне бачення майбутнього та чітке розмежування ролей.

📌 Завдання для студентів

1. Запропонуйте зміну ваг критеріїв, якщо ціль української компанії — швидкий вихід на ринок США.
2. Побудуйте альтернативний сценарій: що зміниться, якщо з'явиться четвертий партнер зі США?
3. Проведіть SWOT-аналіз для обраного партнера.

👥 РОЛЬОВА ГРА: Вибір партнера для спільного підприємства

Ролі:

- **СЕО української компанії** — приймає остаточне рішення
- **Представник партнера 1** — сильна фінансова база
- **Представник партнера 2** — потужний технічний потенціал
- **Представник партнера 3** — гарна репутація і культура бізнесу
- **Юрист** — консультує з юридичних аспектів
- **Модератор**

🌸 Завдання:

1. Кожен представник партнера презентує свої переваги.
2. Юрист пояснює важливість угод і механізмів контролю.
3. Обговорити потенційні ризики і шляхи їх мінімізації.
4. Прийняти рішення про вибір партнера.

🔍 Ключові питання:

1. Які критерії найважливіші для вибору партнера?
2. Як узгодити різні очікування і цілі?
3. Які юридичні інструменти забезпечать безпеку угоди?

КЕЙС 9: Вибір благодійної організації для соціального інвестування

Контекст. Корпорація хоче інвестувати частину прибутку у соціальні проєкти через фонди, що працюють з освітою і здоров'ям.

Варіанти

- Фонд А: великий, з багаторічним досвідом, але бюрократичний
- Фонд Б: малий, інноваційний, але недовгий час на ринку
- Фонд В: середній, з гарною репутацією та прозорою звітністю

Критерії оцінки

- Ефективність реалізації проєктів
- Прозорість і звітність
- Відгуки партнерів і бенефіціарів
- Можливість контролю за використанням коштів

Питання

1. Які ризики є при виборі суб'єкта для соціального інвестування?
2. Як оцінити вплив інвестицій на суспільство?
3. Чи важлива довготривала співпраця?

РОЛЬОВА ГРА 3: Вибір благодійної організації для соціального інвестування

Ролі:

- Представник корпорації — хоче інвестувати соціально відповідально
- Представник Фонду А — великий і бюрократичний
- Представник Фонду Б — малий і інноваційний
- Представник Фонду В — середній і прозорий
- Аналітик з оцінки ефективності — аналізує результати проєктів
- Модератор

Завдання:

1. Кожен фонд презентує свої проєкти і підходи.
2. Аналітик дає оцінку ефективності і прозорості.
3. Представник корпорації ставить питання про ризики і вплив.
4. Прийняти рішення про співпрацю.

? Ключові питання:

1. Як оцінити реальний вплив соціальних інвестицій?
 2. Які ризики і переваги різних типів фондів?
 3. Як будувати довгострокові партнерства?
-

РОЛЬОВА ГРА: Інвестиції в Україну — виклики та можливості

 Контекст. Іноземний інвестор розглядає можливість вкласти \$50 млн у виробничий проект в Україні. Проте існують ризики через політичну нестабільність, корупцію, регуляторні перепони та конфлікт на сході країни. Державні органи і представники бізнесу прагнуть переконати інвестора, що Україна — перспективний ринок.

Ролі:

1. **Іноземний інвестор** — приймає рішення, оцінює ризики і вигоди
2. **Представник Міністерства економіки України** — презентує державну політику, гарантії і плани реформ
3. **Представник Антикорупційного бюро** — розповідає про заходи боротьби з корупцією
4. **Керівник української компанії-партнера** — описує потенціал і досвід спільної роботи
5. **Представник місцевої громади** — говорить про соціальні потреби і очікування від інвестицій
6. **Модератор**

Хід гри

- Кожен учасник представляє свою позицію (5-7 хвилин).
- Інвестор ставить питання, висловлює побоювання.
- Учасники обговорюють можливі рішення для зниження ризиків.
- Формують спільний план дій або меморандум про наміри.

Ключові питання для обговорення

1. Які конкретні гарантії може надати держава інвестору?
2. Як можна знизити корупційні ризики?
3. Які соціальні та економічні вигоди матиме місцева громада?
4. Які умови потрібні для успішної співпраці між інвестором і партнером?
5. Як врахувати фактор безпеки у регіоні?

Мета рольової гри

- Розвинути навички переговорів і прийняття компромісних рішень
- Зрозуміти складність інвестиційного процесу в нестабільному середовищі
- Визначити ролі та відповідальність різних учасників інвестиційного циклу

- Виробити практичні рекомендації для покращення інвестиційного клімату

Робочі листи для учасників рольової гри

1. Іноземний інвестор

Мета: Оцінити інвестиційні ризики та вигоди, прийняти рішення про вкладення \$50 млн.

Основні питання:

- Які гарантії захисту інвестицій надає держава?
- Які ризики корупції і як їх мінімізувати?
- Чи є прозорість у регуляторних процесах?
- Як оцінити безпеку бізнесу у регіоні?
- Які соціальні вигоди для місцевої громади?

Завдання: Сформулювати свої побоювання та вимоги, поставити запитання учасникам.

2. Представник Міністерства економіки України

Мета: Переконати інвестора у перспективності країни, розповісти про політику підтримки.

Основні моменти:

- Діючі державні гарантії і програми підтримки інвестицій.
- План реформ для покращення інвестиційного клімату.
- Співпраця з міжнародними організаціями.
- Заходи для спрощення ведення бізнесу.

Завдання: Представити реальні ініціативи та відповісти на питання інвестора.

3. Представник Антикорупційного бюро

Мета: Пояснити заходи боротьби з корупцією, забезпечення прозорості.

Основні моменти:

- Дії щодо розслідувань і запобігання корупції.
- Результати останніх реформ і їх вплив на бізнес.
- Механізми контролю і звітності.

Завдання: Продемонструвати, як бюро працює над покращенням інвестиційного клімату.

4. Керівник української компанії-партнера

Мета: Пояснити потенціал і переваги співпраці.

Основні моменти:

- Досвід і успішні проекти.
- Локальні особливості ведення бізнесу.
- Спільні інтереси та вигоди для інвестора.
- Готовність до партнерства.

Завдання: Запевнити інвестора у надійності і вигодах співпраці.

5. Представник місцевої громади

Мета: Висловити очікування від інвестицій, показати соціальний аспект.

Основні моменти:

- Потреби громади (робочі місця, інфраструктура, екологія).
- Відповідальність бізнесу перед місцевими жителями.
- Готовність співпрацювати з інвестором.

Завдання: Висловити сподівання і умови, важливі для громади.

Сценарій для модератора

1. **Вступ (5 хв):** Пояснити контекст, мету і правила гри.
2. **Представлення ролей (по 5–7 хв кожен):** Кожен учасник коротко викладає свою позицію.
3. **Обговорення (20–25 хв):** Інвестор ставить запитання, учасники відповідають, шукають компроміси.
4. **Формування плану дій (10–15 хв):** Вироблення спільного меморандуму або короткого плану заходів.
5. **Підсумки (5 хв):** Модератор підсумовує ключові моменти, обговорює уроки і можливості.

Шаблон меморандуму про наміри

Меморандум про наміри між іноземним інвестором та українськими партнерами щодо інвестиційного проекту

1. Загальні положення

- Мета співпраці: впровадження інвестиційного проекту в Україні в сфері [вказати сферу]
- Обсяг інвестицій: \$50 млн

2. Гарантії та підтримка

- Українська сторона гарантує дотримання законодавства щодо захисту інвестицій
- Визначаються конкретні державні програми підтримки проекту
- Спільні зобов'язання щодо боротьби з корупцією і прозорості

3. Ролі та відповідальність сторін

- Іноземний інвестор забезпечує фінансування та технологічну підтримку
- Український партнер відповідає за локальне управління і координацію
- Місцева громада надає соціальну підтримку і забезпечує комунікацію з населенням

4. Ризики та механізми їх мінімізації

- Визначення ключових ризиків (політичних, економічних, безпеки)
- Узгодження заходів для їх мінімізації (страхування, спільний моніторинг, консультації)

5. Соціальна відповідальність

- Визначення зобов'язань щодо створення робочих місць
- Підтримка місцевої інфраструктури
- Екологічна відповідальність

6. Механізми контролю та звітності

- Регулярні зустрічі сторін
- Взаємне інформування про стан проекту
- Публічні звіти за домовленістю

7. Строки та умови дії меморандуму

- Дата початку і тривалість дії
- Умови перегляду та припинення

Список контрольних питань для обговорення

Гарантії та законодавство

- Які державні гарантії є для інвесторів?
- Чи є механізми захисту прав власності?

Корупція та прозорість

- Які кроки зроблені для боротьби з корупцією?
- Як забезпечується прозорість у процесах?

Безпека

- Які регіональні ризики існують?
- Які заходи безпеки плануються?

Співпраця та комунікація

- Як буде організовано управління проектом?
- Як залучатиметься місцева громада?

Соціальний вплив

- Які вигоди отримає місцева громада?
- Які екологічні норми будуть дотримані?

КЕЙС 10. Інвестиційна дилема малого бізнесу

 Ситуація: Підприємець Іван має кав'ярню в центрі міста. Він накопичив 25 000 доларів та має дві опції для інвестування:

- Розширити свою кав'ярню, орендувавши ще одне приміщення.
- Інвестувати в ПФ (пайовий інвестиційний фонд), який за останні 3 роки давав середню дохідність 12% річних.

Витрати на відкриття нової точки — \$18 000. Прогнозований чистий прибуток з другої точки — \$500 на місяць. Але ринок оренди

нестабільний — орендодавець може підвищити орендну плату після 1 року.

 Завдання:

1. Проаналізуйте ризики обох варіантів.
 2. Розрахуйте приблизний строк окупності для кав'ярні.
 3. Порівняйте очікувану дохідність за обома напрямками інвестування.
 4. Який варіант інвестування ви б порадили Івану та чому?
-

 КЕЙС 11. Державні облигації чи індексні фонди?

 Ситуація: Марина, студентка фінансів, отримала грант у розмірі 10 000 грн, який вирішила інвестувати на 3 роки. Її мета — зберегти капітал і трохи заробити.

Вона розглядає такі опції:

- ОВДП з фіксованою ставкою 18% річних.
- ETF на індекс S&P 500, що історично дає ~10% річних у доларах, але має валютний і ринковий ризик.

 Завдання:

1. Проаналізуйте обидва інструменти за критеріями: дохідність, ризик, ліквідність, податки.
 2. Що таке інфляційний ризик? Який варіант краще захищає від нього?
 3. Який варіант більш доцільний для Марини з урахуванням її цілей?
-

 КЕЙС 12. Інвестиції в нерухомість: «під ремонт» чи готовий до оренди?

 Ситуація: Сергій має 45 000 доларів. Він розглядає купівлю квартири з метою здачі в оренду. Є два варіанти:

- Варіант А: квартира в спальному районі, вартість \$43 000, потребує ремонту (орієнтовно \$5 000), очікувана орендна плата — \$400/міс.
- Варіант В: квартира в центрі, повністю готова, ціна \$60 000 (потрібно брати кредит на \$15 000), оренда — \$600/міс.

 Завдання:

1. Проведіть фінансове порівняння обох варіантів (окупність, ROI).
2. Проаналізуйте вплив ризику вакантності, витрат на утримання та змін ринку оренди.
3. Що порадите Сергію, враховуючи потенційну зміну відсоткових ставок?

КЕЙС 13. Інвестування у військовий час

Ситуація: Компанія «АгроЛідер» має вільні кошти в розмірі 5 млн грн. Зараз 2025 рік, війна триває, ринки нестабільні. Компанія хоче зберегти кошти з мінімальними втратами та по можливості отримати прибуток. Розглядаються:

- Покупка короткострокових ОВДП
- Інвестування у власну переробку (міні-цех)
- Купівля валюти з подальшим розміщенням на депозиті за кордоном

Завдання:

1. Оцініть ризики і переваги кожного варіанту.
2. Як впливає геополітична ситуація на інвестиційні рішення?
3. Яку стратегію слід обрати компанії у таких умовах?

КЕЙС 14. Вибір між стартапами

Ситуація: Інвестор розглядає два стартапи:

- GreenTech: виробництво мікроелектростанцій на сонячній енергії. Потребує \$100 000, прогнозована дохідність — 25% річних, високий ризик.
- EduApp: освітній застосунок для дітей. Потребує \$80 000, прогнозована дохідність — 15%, менший ризик, але конкурентний ринок.

Завдання:

1. Які фактори інвестор має враховувати при виборі?
2. Складіть порівняльну таблицю за критеріями: дохідність, ризик, інноваційність, трендовість, команда.
3. Який проєкт більш перспективний у коротко- та довгостроковій перспективі?

Аналітичні фактори для оцінки

Інвестор повинен врахувати:

1. **Рентабельність інвестицій (ROI)** – співвідношення прибутку до вкладень.
2. **Рівень ризику** – фінансовий, ринковий, технологічний.
3. **Інноваційність** – наскільки унікальною є ідея.
4. **Трендовість ринку** – чи має галузь зростаючий тренд.
5. **Якість команди** – досвід, мотивація, попередні успіхи.
6. **Доступ до ринку** – шанси на швидке масштабування.
7. **Окупність у часі** – як швидко стартап почне приносити прибуток.

Порівняльна таблиця: Критерії оцінки стартапів

Оцінка за шкалою від 1 до 5 (де 5 — найвища відповідність критерію).

Критерій	Вага	GreenTech	EduApp
Дохідність	0.25	5	3
Ризик	0.25	2	4
Інноваційність	0.20	4	3
Трендовість	0.15	4	4
Команда	0.15	3	5
Загальний бал		3.45	3.65

 Загальний бал = сума (оцінка Ч вага)

Альтернативна модель: Adjusted ROI (врахування ризику)

Формула: Adjusted ROI = Прогнозована дохідність Ч (1 - коефіцієнт ризику)

(де коефіцієнт ризику: високий = 0.4, середній = 0.25)

- **GreenTech:** 25% Ч (1 - 0.4) = 15%
- **EduApp:** 15% Ч (1 - 0.25) = 11.25%

Хоч GreenTech має вищу дохідність, але з поправкою на ризик її перевага зменшується.

Перспективність у часі

Період	GreenTech	EduApp
Короткострокова (1–2 роки)	Високі витрати на запуск, довгий цикл повернення	Швидший запуск, нижчий поріг входу
Довгострокова (3+ роки)	Висока потенційна дохідність, екологічний тренд	Ризик перенасичення ринку, залежність від платоспроможності клієнта

Завдання для студентів:

1. Змініть ваги критеріїв, якщо інвестор є венчурним фондом із високим апетитом до ризику.
2. Прорахуйте суму очікуваного прибутку через 3 роки для кожного стартапу (з урахуванням складного відсотку).
3. Визначте, чи є сенс інвестувати \$80 000 в EduApp, а залишок \$20 000 зберегти для диверсифікації — обґрунтуйте.

 Висновки:

- **GreenTech** — вигідніший у довгостроковій перспективі для інвестора, який приймає ризики.
 - **EduApp** — привабливіший у короткій перспективі або для більш обережного інвестора.
 - Остаточний вибір залежить від **інвестиційної стратегії** та **готовності до ризику**.
-

ТЕМА: ВИБІР СТРАТЕГІЇ ІНВЕСТУВАННЯ

КЕЙС 1: Warren Buffett vs. Peter Lynch — вибір між пасивним і активним інвестуванням

 Контекст: Воррен Баффет відомий своєю стратегією «купити і тримати» — він інвестує в компанії з довгостроковими конкурентними перевагами, орієнтуючись на фундаментальний аналіз.

Пітер Лінч пропагував активне управління портфелем — пошук перспективних акцій, регулярний ребалансінг і використання тенденцій ринку.

Завдання:

1. Порівняти плюси і мінуси кожної стратегії.
2. Обговорити, для яких інвесторів підходить пасивне, а для яких активне інвестування.
3. Оцінити, як ринкові цикли (бичачий, ведмежий) впливають на ефективність цих стратегій.

Питання для обговорення:

1. Які основні ризики пов'язані з активним і пасивним інвестуванням?
2. Чи може пасивний інвестор досягти таких самих результатів, як активний?
3. Як впливає психологія інвестора на вибір стратегії?
4. Які ресурси (час, знання, кошти) потрібні для кожного типу інвестування?
5. Як технологічний прогрес (робот-адвайзери, індексні фонди) змінює цю дилему?

Питання для дебатів:

1. «Активне управління має сенс лише для професіоналів». (За/проти)
2. «Пасивне інвестування – це кращий вибір для більшості інвесторів». (За/проти)
3. «Переважає більшість активних менеджерів не виправдовують своїх комісій». (За/проти)

КЕЙС 2: Молодий інвестор вибирає між агресивним ростом і консервативним доходом

 Контекст: Молодий спеціаліст має \$50 000 і хоче інвестувати.
Агресивний портфель: акції технологічних стартапів із високим

потенціалом, але великим ризиком. **Консервативний портфель:** облігації, дивідендні акції, депозити — стабільність і помірний дохід.

Завдання:

1. Визначити ризики і очікувану доходність кожного варіанту.
2. Розробити персоналізовану рекомендацію з урахуванням віку, часових горизонтів і цілей.
3. Обговорити, як можна комбінувати обидва підходи.

Питання для обговорення:

1. Які фактори впливають на вибір стратегії молодим інвестором?
2. Як часовий горизонт і терпимість до ризику визначають стратегію?
3. Чи можна почати з агресивного портфеля і з часом перейти до консервативного?
4. Які помилки часто допускають молоді інвестори?
5. Як інфляція впливає на вибір між ростом і доходом?

Питання для дебатів:

1. «Молоді інвестори повинні максимально ризикувати, щоб отримати високий прибуток». (За/проти)
2. «Консервативний підхід — це втрачена можливість для молодих». (За/проти)
3. «Комбінація агресивних і консервативних інвестицій — найкраща стратегія». (За/проти)

КЕЙС 3: Корпорація обирає: внутрішні інвестиції чи злиття і поглинання

Контекст: Велика компанія має \$500 млн на інвестиції.

- Внутрішні інвестиції: розвиток власних продуктів, технологій, виробництва.
- Злиття і поглинання (M&A): купівля конкурентів або стартапів для швидкого розширення.

Завдання:

1. Проаналізувати фінансові, стратегічні, культурні ризики кожного варіанту.
2. Визначити, які критерії допоможуть вибрати стратегію.
3. Розглянути вплив зовнішніх факторів (ринок, конкуренція, регуляції).

Питання для обговорення:

1. Які переваги внутрішніх інвестицій у порівнянні з M&A?
2. Які потенційні ризики і проблеми виникають при злиттях?

3. Як оцінити ефективність придбань?
4. Який вплив має корпоративна культура на успіх M&A?
5. Як зовнішні ринкові умови можуть вплинути на вибір?

 Питання для дебатів:

1. «Злиття і поглинання — кращий спосіб швидко рости». (За/проти)
 2. «Інвестування у внутрішній розвиток гарантує більший контроль і стабільність». (За/проти)
 3. «Компанії повинні балансувати між двома стратегіями для успіху». (За/проти)
-

 КЕЙС 4: Інвестор на пенсії — вибір між накопичувальною та розподільчою стратегією

 Контекст: Пенсіонер має портфель \$300 000.

- Накопичувальна стратегія: збереження капіталу, мінімальний ризик.
- Розподільча стратегія: часткове використання капіталу для отримання доходу.

 Завдання:

1. Оцінити ризики і переваги кожної стратегії з урахуванням віку і потреб.
2. Розробити план диверсифікації портфеля.
3. Обговорити вплив макроекономічних змін (інфляція, ставки).

 Питання для обговорення:

1. Як балансувати між збереженням капіталу і забезпеченням поточного доходу?
2. Які ризики пов'язані з кожною стратегією для пенсіонера?
3. Як можна адаптувати стратегію у разі змін на ринку?
4. Чи варто пенсіонеру ризикувати для збільшення доходу?
5. Які інструменти можна використовувати для забезпечення стабільного доходу?

 Питання для дебатів:

1. «Пенсіонери повинні уникати ризику навіть за ціною меншого доходу». (За/проти)
 2. «Для пенсіонерів важливіший поточний дохід, ніж збереження капіталу». (За/проти)
 3. «Оптимальна стратегія — це гнучка комбінація накопичення і розподілу». (За/проти)
-

Тестові завдання з теми «Вибір стратегії інвестування»

1. Яка основна відмінність між стратегіями Баффета і Лінча?
 - a) Баффет віддає перевагу активному трейдингу, Лінч — пасивному інвестуванню
 - b) Баффет інвестує довгостроково в якісні компанії, Лінч — активно шукає перспективні акції
 - c) Баффет інвестує лише у технології, Лінч — у промисловість
 - d) Баффет не проводить фундаментальний аналіз, Лінч — проводить
2. Який фактор найменше впливає на вибір між активним і пасивним інвестуванням?
 - a) Рівень знань інвестора
 - b) Розмір інвестиційного капіталу
 - c) Час, який інвестор готовий присвячувати управлінню
 - d) Переваги в ліквідності активів
3. Який з нижченаведених варіантів є характерним для агресивного портфеля?
 - a) Високий рівень диверсифікації з акцентом на облігації
 - b) Високий ризик і потенційно високий прибуток
 - c) Мінімальний рівень волатильності
 - d) Переважання депозитів та грошових коштів
4. Молодий інвестор має довгострокові цілі. Яку стратегію йому рекомендують?
 - a) Повністю консервативну, з фокусом на збереження капіталу
 - b) Повністю агресивну без диверсифікації
 - c) Збалансовану, з часткою агресивних та консервативних інструментів
 - d) Інвестування виключно в депозити
5. Який із цих факторів є найбільшим ризиком при злиттях і поглинаннях?
 - a) Зниження вартості власних акцій
 - b) Проблеми інтеграції корпоративних культур
 - c) Відсутність ліквідності придбаних активів
 - d) Підвищення операційних витрат
6. Внутрішні інвестиції зазвичай характеризуються:
 - a) Високою швидкістю реалізації та низькими ризиками
 - b) Потребою у значних ресурсах і довгостроковою перспективою
 - c) Низькими витратами та високою ліквідністю
 - d) Залежністю від зовнішніх факторів, як злиття
7. Яка стратегія краще підходить для пенсіонера, який хоче зберегти капітал?
 - a) Розподільча — використання частини капіталу для доходу
 - b) Накопичувальна — мінімізація ризиків і збереження основної суми
 - c) Агресивна — інвестиції в технологічні стартапи
 - d) Спекулятивна — інвестиції в криптовалюту
8. Що є головним ризиком розподільчої стратегії для пенсіонера?
 - a) Втрата ліквідності
 - b) Зниження капіталу через регулярне використання
 - c) Високі податкові ставки

- d) Недостатній дохід від інвестицій
9. Яка з наведених стратегій інвестування найкраще підходить для інвесторів із низьким апетитом до ризику?
- Активне управління портфелем
 - Пасивне інвестування в індексні фонди
 - Інвестиції у технологічні стартапи
 - Спекулятивна торгівля
10. Який ключовий фактор слід враховувати при виборі стратегії інвестування?
- Середній вік інвесторів на ринку
 - Особисті фінансові цілі, часовий горизонт і ризикова толерантність
 - Поточні курси валют
 - Вартість послуг брокера

КЕЙС 5: «Вибір стратегії в умовах високої невизначеності та конфліктуючих цілей»

Контекст: Інвестор середнього віку має \$1 млн. Він отримує стабільний дохід, але планує значно збільшити капітал за 5 років. Водночас у нього є такі умови:

- Він хоче мінімізувати ризики, але готовий приймати певну волатильність, якщо це значно підвищить прибуток.
- Частина грошей (30%) йому потрібна буде в короткостроковій перспективі (1-2 роки).
- Інша частина (70%) може інвестуватися довгостроково, але з умовою, що інвестиції не будуть повністю ліквідними (наприклад, нерухомість, приватний капітал).
- Водночас інвестор дуже цінує контроль над активами, але розуміє, що ліквідність теж важлива.

Варіанти стратегії:

Варіант	Опис
1	70% в нерухомість і приватний капітал (низька ліквідність, високий контроль), 30% в депозити.
2	50% у диверсифікований фонд акцій (висока ліквідність), 20% у приватні проекти, 30% у облігації.
3	40% у венчурні фонди (високий ризик і прибуток), 30% у нерухомість, 30% у ліквідні активи.
4	Вкладення виключно у ліквідні фінансові інструменти з середнім ризиком і прибутковістю.

Завдання:

1. Оцініть плюси і мінуси кожного варіанту з огляду на потребу в ліквідності, контроль і прибутковість.
2. Які ризики не враховані в кожному варіанті?
3. Як би ви комбінували ці стратегії, щоб задовольнити всі вимоги інвестора?
4. Чи варто інвестору переглянути свої цілі, щоб отримати кращий баланс?

Питання для обговорення:

1. Чи можливо поєднати високий контроль з високою ліквідністю?
2. Які компроміси необхідні між прибутковістю і ліквідністю?
3. Як короткострокові потреби впливають на загальну стратегію?
4. Чи можуть зовнішні фактори (економічна нестабільність, політичні ризики) змінити вибір?
5. Які психологічні аспекти можуть вплинути на прийняття рішень інвестором?

Питання для дебатів:

1. «Краще пожертвувати контролем заради ліквідності». (За/проти)
2. «Високий прибуток неможливий без високих ризиків». (За/проти)
3. «Інвестор повинен адаптувати свої цілі під реальні можливості ринку». (За/проти)

РОЛЬОВА ГРА: Вибір інвестиційної стратегії в умовах конфліктуючих цілей

 Контекст для учасників. Інвестор має \$1 млн і хоче подвоїти капітал за 5 років. Водночас йому потрібна ліквідність (30% капіталу на 1–2 роки), високий контроль над інвестиціями і бажання мінімізувати ризики. Учасники — команда консультантів, які мають запропонувати інвестору стратегію.

Ролі

1. Фінансовий аналітик

- Підкреслює важливість ліквідних інвестицій.
- Відстоює варіант з високою часткою акцій та облігацій.
- Наголошує на диверсифікації і гнучкості.

2. Експерт з нерухомості та приватного капіталу

- Пропонує інвестиції в нерухомість та приватні проекти для стабільності і контролю.
- Пояснює, чому низька ліквідність — не проблема за довгостроковою стратегією.

3. Ризик-менеджер

- Висвітлює потенційні ризики венчурних і альтернативних інвестицій.
- Радить балансувати між прибутковістю і прийнятним ризиком.

4. Психолог-консультант

- Аналізує психологічні установки інвестора.
- Допомогає команді зрозуміти, які компроміси він готовий прийняти.

5. Інвестор (фінальний голос)

- Має власні побажання, але дослухається до аргументів команди.
- Вирішує, який план прийняти.

Сценарій

1. Кожен експерт презентує свої рекомендації (5 хв на роль).
2. Обговорення всередині команди (10 хв).
3. Психолог розповідає про можливі внутрішні конфлікти інвестора.
4. Інвестор ставить запитання експертам, уточнює сумніви.
5. Команда погоджує компромісний інвестиційний план.
6. Інвестор приймає рішення або пропонує внести корективи.

Цілі гри

- Розвинути навички переговорів і аргументації.
- Навчитись враховувати різні аспекти інвестицій (ліквідність, контроль, ризики, психологію).
- Зрозуміти важливість компромісів у стратегічному плануванні.

РЕАЛЬНИЙ КЕЙС 6: Інвестиції Пола Аллена — баланс між ліквідністю, контролем і ризиками

Контекст: Пол Аллен, співзасновник Microsoft, після виходу з компанії став великим інвестором із дуже різноманітним портфелем. Його капітал складав сотні мільйонів доларів, і він намагався поєднати такі цілі:

- Збереження значного контролю над активами (власність у спортивних клубах, нерухомість, медіа).
- Високу прибутковість через венчурні інвестиції (технології, біотех).
- Потребу у ліквідності для нових великих угод і філантропії.

Виклики:

- Частина інвестицій була у нерухомість і приватні компанії — це створювало обмеження на швидкий вихід.
- Венчурні проєкти мали високий потенціал, але ризики і довгий часовий горизонт.
- Потрібно було тримати достатній обсяг ліквідних фінансових інструментів, щоб швидко реагувати на ринок.

Результат:

Пол Аллен створив збалансований портфель, де приблизно:

- 40% капіталу було інвестовано у реальні активи з високим контролем (стадіони, нерухомість).
- 30% — у венчурні і приватні проєкти з високим ризиком і прибутковістю.
- 30% — у ліквідні активи (акції, облігації) для фінансової гнучкості.

Він активно адаптував свою стратегію залежно від ринкових умов і особистих цілей.

Чому цей кейс релевантний?

- Демонструє необхідність компромісів між ліквідністю, контролем і ризиком.
- Показує, що інвестиційна стратегія — це живий процес, що змінюється з часом.
- Ілюструє роль різних класів активів у портфелі великого інвестора.

? Питання для обговорення кейсу Пола Аллена

1. Які основні виклики виникали у Пола Аллена при поєднанні різних типів інвестицій?
2. Як він вирішував компроміс між контролем над активами і їх ліквідністю?
3. Яку роль відігравала диверсифікація в управлінні його інвестиційним портфелем?
4. Чому венчурні інвестиції мають високий ризик, але при цьому залишаються привабливими для інвесторів, як Пол Аллен?
5. Як гнучкість портфеля допомагає реагувати на зміни ринкової кон'юнктури?
6. Які психологічні фактори, на вашу думку, впливали на інвестиційні рішення Пола Аллена?
7. Як змінилися б рекомендації для інвестора, якби частина капіталу була потрібна в дуже короткі строки?
8. Чи можна вважати стратегію Пола Аллена оптимальною для інвестора з меншим капіталом? Чому?
9. Які альтернативні стратегії міг би застосувати інвестор з подібними цілями і обмеженнями?
10. Які уроки з цього кейсу можна застосувати до власного планування інвестицій?

КЕЙС 7. Інвестиційна політика пенсійного фонду: Консерватизм чи інновація?

 Контекст: Недержавний пенсійний фонд «Гарант» протягом 10 років вкладав переважно у державні облигації. З огляду на низьку дохідність, керівництво фонду розглядає диверсифікацію портфелю — частково вкластися в комерційну нерухомість, IT-стартапи та зелені облигації.

Проблематика:

- Як дотриматися балансу між безпечністю й прибутковістю?
- Які ризики й переваги нової політики для вкладників?
- Чи готовий фонд до аналізу нетрадиційних активів?

Завдання для аналізу:

1. Побудуйте нову інвестиційну структуру фонду на основі принципів ALM (управління активами і пасивами).
 2. Проведіть оцінку ризиків альтернативних інвестицій.
 3. Запропонуйте систему звітності та контролю за новою політикою.
-

ТЕМА: ІННОВАЦІЙНІ ІНВЕСТИЦІЇ

КЕЙС 1. Starlink в Україні: Інвестиція в супутникову інфраструктуру

 Ситуація: У 2022 році компанія SpaceX оперативно надала Україні доступ до Starlink — системи супутникового інтернету, що стала критично важливою в умовах зруйнованої інфраструктури. Уряд розглядає можливість довгострокових інвестицій у співпрацю з приватними гравцями космічного сектору для розвитку цифрових послуг і безпеки.

Завдання:

1. Оцініть, які інноваційні переваги надає супутниковий інтернет для держави.
2. Проаналізуйте ризики для держави як інвестора в інфраструктуру, контрольовану приватною компанією.
3. Запропонуйте модель державно-приватного партнерства (ДПП), яка б забезпечила стратегічний інтерес України.

КЕЙС 2. Solid Power: інвестиції в твердотільні акумулятори

 Ситуація: Компанія Solid Power (США) розробляє твердотільні акумулятори, які мають замінити літій-іонні батареї. У 2021 році вона залучила інвестиції від BMW і Ford. Очікується, що технологія дозволить суттєво збільшити дальність пробігу електрокарів.

Завдання:

1. Проаналізуйте, чому провідні автоконцерни вирішили інвестувати саме на етапі НДДКР.
2. Оцініть потенційні вигоди та ризики таких венчурних інвестицій для корпорацій.
3. Запропонуйте механізми захисту інвестора в разі провалу технології.

КЕЙС 3. Moderna: мРНК-вакцини як результат багаторічних інновацій

 Ситуація: До пандемії COVID-19 компанія Moderna була маловідомим біотех-стартапом, що понад 10 років вкладала кошти у платформу мРНК. Під час пандемії її вакцина стала однією з перших, отримавши

рекордну комерційну вигоду. Фонди, що вклалися у ранні раунди, отримали мультиплікацію капіталу.

Завдання:

1. Дайте оцінку ролі довгострокового інвестора у підтримці високоризикових інновацій.
 2. Чому держави (як США) також були зацікавлені в інвестуванні у розробку вакцини?
 3. Як можна оцінити соціальну доцільність таких інноваційних інвестицій?
-

КЕЙС 4. 2026: Інвестиції в енергетичний ІІІ для міст майбутнього

 Ситуація: У 2026 році український стартап **EnerLogic.AI** презентував пілотну модель штучного інтелекту для **оптимізації енергоспоживання в муніципалітетах**. Система об'єднує дані з «розумних» лічильників, прогнозує пікове навантаження, автоматично регулює споживання та рекомендує міським адміністраціям інвестиції в енергоефективні рішення.

Першим містом, що погодилося на тестування, стало Івано-Франківськ. Після 6 місяців тесту — зниження витрат на електроенергію у бюджетному секторі на 18%. Проте для масштабування проєкту по Україні (а згодом і на ринки Центральної Європи) стартап шукає венчурні інвестиції обсягом \$20 млн.

Виклик: Венчурні інвестори сумніваються: ринок держсектору — складний, а Payback від подібних рішень може бути занадто повільним.

Завдання для студентів:

1. Оцініть інвестиційну привабливість стартапу EnerLogic.AI. Які ключові ризики та переваги?
 2. Запропонуйте потенційні джерела фінансування проєкту, крім венчурного капіталу (наприклад, гранти, зелені облігації, державно-приватне партнерство).
 3. Яку роль може відіграти уряд у масштабуванні таких інновацій — як партнер, інвестор чи регулятор?
 4. Розробіть короткий інвестпрезентаційний слайд (усно/письмово), що переконає потенційного інвестора в доцільності інвестицій.
-

РОЛІ УЧАСНИКІВ СИМУЛЯЦІЇ

1. CEO стартапу EnerLogic.AI

- Завдання: презентувати продукт, довести його ефективність, обґрунтувати потребу в \$20 млн.
- Ключові меседжі: ринок зростає, пілот успішний, економія доведена, потенціал — міжнародний.

2. Представник венчурного фонду Greentech Capital

- Завдання: оцінити фінансову доцільність інвестицій, поставити критичні запитання.
- Позиція: інновація цікава, але ринок держсектору — повільний і регуляторно складний.

3. Міський голова Івано-Франківська

- Завдання: підтвердити ефективність впровадження, але підкреслити бюрократичні складнощі.
- Позиція: підтримує проєкт, але масштабування потребує законодавчої та фінансової гнучкості.

4. Представник Міністерства цифрової трансформації України

- Завдання: оцінити перспективу масштабування на рівні держави.
- Позиція: готові підтримати інноваційні рішення, але очікують дотримання кібербезпеки та інтеграції з Дія.City.

5. Аналітик ESG-фонду (екологічні інвестори)

- Завдання: оцінити екологічний ефект та потенціал впливу на сталий розвиток.
- Позиція: інтерес є, але потрібні чіткі метрики екологічного впливу і прозора модель управління.

Формат

- Підготовка (10 хв): кожен готує позицію на основі своєї ролі.
- Презентація стартапу (3 хв): CEO презентує проєкт.
- Питання/обговорення (15 хв): решта учасників ставлять запитання, ведуть переговори.
- Підсумок: кожен коротко підсумовує свою позицію – інвестує чи ні (і на яких умовах).

КЕЙС 5. Quibi: \$1.75 млрд інноваційного провалу

 Ситуація: У 2020 році стартап **Quibi** вийшов на ринок мобільного відео з новим форматом: короткі серії до 10 хв, орієнтовані лише на мобільні пристрої. Проєкт заснували зіркові фігури — Джеффри Катценберг (DreamWorks) та Мег Вітмен (екс-СЕО eBay, HP). За рекордно короткий термін Quibi залучив \$1.75 млрд інвестицій від таких гігантів, як Alibaba, Disney, NBCUniversal, Sony та ін.

Але вже через **6 місяців після запуску** — стартап було закрито. Причини: низька залученість користувачів, поганий маркетинг, невдалий момент запуску (пандемія), конкуренція з YouTube і TikTok.

Завдання для студентів:

1. Проаналізуйте: які були передумови для провалу Quibi? Що саме не спрацювало — продукт, ринок чи стратегія?
2. Як можна було змінити підхід до інвестування? Чи були ознаки надмірного оптимізму інвесторів?
3. Чи могла ситуація змінитися, якби Quibi вийшла на ринок пізніше/інакше? Які альтернативи розвитку були?
4. Розробіть «рятувальний план» — як можна було переформатувати стартап до повного закриття?

КЕЙС 6. Theranos: технологія, якій повірили всі — дарма

 Ситуація: Theranos — біотехнологічний стартап, заснований Елізабет Голмс, обіцяв революцію в медицині: **аналіз крові з однієї краплі**, який можна зробити в аптеці за хвилини. Стартап залучив понад **\$700 млн** інвестицій, зокрема від Rupert Murdoch, Walgreens, Henry Kissinger, сімейної фундації Девоса.

На піку компанію оцінювали у \$9 млрд. Але згодом журналістське розслідування (WSJ) виявило, що технологія не працює — а більшість тестів проводились на звичайних пристроях інших компаній. У 2018 році стартап припинив існування, а у 2022 році Голмс була засуджена за шахрайство.

Завдання для аналізу:

1. Чому настільки великі інвестори не виявили проблем у технології на етапі due diligence?
2. Як міг виглядати мінімально життєздатний продукт (MVP), який би допоміг знизити ризики?
3. Чи можна було помітити “червоні прапори” раніше? Які саме?
4. Який захист мають мати інвестори при вкладенні коштів у складні технологічні проєкти?
5. Оцініть роль етичних стандартів у стартап-культурі — хто і коли мав зупинити цей процес?

Цей кейс чудово ілюструє **ризики непрозорих інновацій, брак експертизи серед інвесторів, та важливість незалежної верифікації технології.**

 Аналітичне порівняння кейсів Theranos і Moderna — двох біотехнологічних стартапів із діаметрально протилежною долею, хоча обидва претендували на прорив:

Параметр	Theranos	Moderna
Сфера	Діагностика крові	Вакцини на основі мРНК
Обіцянка інновації	Аналіз з 1 краплі крові за кілька хвилин	Вакцинація проти COVID-19 за новим принципом
Обґрунтованість технології	Відсутня наукова база, не працююча технологія	10+ років НДДКР, перевірки в наукових журналах
Прозорість	Прихована методика, фальсифікація даних	Публікації, перевірки, незалежні випробування
Ключові інвестори	Медіа-магнати, політики, сімейні фонди (не галузеві)	Профільні венчурні фонди, уряд США, фармацевтичні компанії
Ринковий запуск	Без доведеного MVP, одразу масштабування	Через клінічні фази, обережний запуск
Результат	Кримінальна справа, банкрутство, знищена репутація	Один із найбільших проривів у медицині XXI століття
Уроки для інвестора	Уникайте хуре без наукової верифікації	Вивчайте базу інновації, звертайте увагу на валідацію
Етичність бізнес-моделі	Маніпуляція довірою та обман пацієнтів	Партнерство з урядом, відкритість даних, швидка доступність

 Підсумкове запитання для студентів: Що саме відрізняє ризиковану інновацію від шахрайства? Де межа між стартап-мисленням і введенням в оману?

 Дебатне завдання: «Чи винні інвестори у провалі Theranos?»

 Тема дискусії: «Чи несуть інвестори відповідальність за провал Theranos?»

 Мета: Розвинути критичне мислення, розуміння due diligence, ролі інвестора в інноваційних проєктах, та етичної відповідальності сторін.

 Формат дебатів:

- 2 команди (по 2–4 особи):
 - Сторона «Так, винні»
 - Сторона «Ні, не винні»
- 1 модератор (викладач або студент)
- До 5 хвилин на вступ кожної сторони
- До 10 хвилин дискусія/взаємні запитання
- 2 хвилини на підсумки кожної сторони
- Голосування або рефлексія після завершення

 Аргументи для сторони «Так, винні»:

- Відсутність глибокого due diligence: інвестори не вимагали технічного аудиту.
- Фокус на «гучних іменах» замість фактичної перевірки продукту.
- Ігнорування червоних прапорців: збереження секретності, відмова від експертиз.

- **Інституційна відповідальність:** великі фонди зобов'язані діяти етично, особливо у сфері охорони здоров'я.

Аргументи для сторони «Ні, не винні»:

- Головна відповідальність лежить на менеджменті компанії, що фальсифікував дані.
- Інвестори діяли в рамках стартап-логіки: ризик — частина гри.
- Було складно отримати доступ до перевірки — Theranos свідомо обмежував доступ.
- Низка інвесторів намагалися зупинити процес, але не мали впливу.

Додаткові ролі (опційно):

- Журналіст WSJ, який розслідував справу.
- Медичний експерт, який міг оцінити неможливість технології.
- Представник сім'ї інвестора, який втратив кошти.

КЕЙС 7: «BioSynthFood – прорив чи провал?»

 Ситуація. У 2027 році стартап *BioSynthFood* оголосив про прорив у створенні повністю синтетичного білка нового покоління — дешевшого, ніж тваринний, і стійкого до кліматичних змін. Інвесторами стали кілька великих венчурних фондів, серед яких Global AgriTech Ventures, ZeroHunger Fund та державний фонд зеленої трансформації. Продукт планували вивести на ринок Азії та Африки, де харчова безпека — критичне питання.

 Проблема. Через рік після запуску з'ясувалося, що споживання білка викликає побічні алергічні реакції у 4% людей. У соцмережах почалася антикампанія. Уряд Індії — один із потенційних ключових партнерів — припинив сертифікацію продукту. Інвестори зупинили другий раунд фінансування.

Ролі для аналізу/дебатів

1. **Команда стартапу** – виправдовується, шукає додаткове фінансування на доопрацювання технології.
2. **Інвестори** – поділяються на «опортуністів» (вийти з мінімальними втратами) і «стратегів» (вірять у потенціал).
3. **Громадські активісти** – виступають за посилення регулювання та прозорість інновацій у харчовій сфері.
4. **Державні представники (Індія, ЄС)** – вирішують, чи підтримати/заборонити продукт.

Запитання до учасників/студентів:

1. Чи можна було передбачити репутаційні ризики на етапі інвестування?
2. Як оцінити інновацію: за потенціалом чи за поточними ризиками?
3. Чи повинна держава втручатись у ранні інноваційні продукти, які ще не повністю доведені?
4. Хто несе відповідальність за провал: команда, інвестори, держава?

Три сценарії розвитку подій для кейсу *BioSynthFood* — для аналітичної чи дискусійної роботи (на вибір або для порівняння):

СЦЕНАРІЙ 1: «Врятоване інновацією» (*оптимістичний*)

 Команда залучає незалежну лабораторію для повторного тестування продукту. Після вдосконалення формули алерген усувається, а сертифікацію відновлено. Один із держфондів погоджується на умовне фінансування другого раунду з контролем ефективності. У 2029 році продукт затверджений у 12 країнах. Продажі стабільні, компанія поглинається Nestlй Biotech.

Питання для аналізу:

1. Які рішення дозволили відновити довіру?
2. Хто зіграв ключову роль у порятунку — держава, інвестори чи науковці?

СЦЕНАРІЙ 2: «Рестарт з новими принципами» (*нейтральний, адаптивний*)

 Після втрати сертифікації та репутаційної шкоди компанія зберігає команду R&D і змінює стратегію: переходить на **B2B-модель** (постачання білка для кормів та медичних установ). Компанія переїжджає штаб-квартирою до країни з менш суворим регулюванням і поступово відновлює стабільні доходи, але вже без глобальних амбіцій.

Питання для аналізу:

1. Чи можна вважати це успіхом?
2. Які компроміси були зроблені?

СЦЕНАРІЙ 3: «Провал і розслідування» (*негативний*)

 Після нових скарг виявляється, що компанія приховала внутрішні тести щодо побічних ефектів ще до запуску продукту. Інвестори подають позови, один зі співзасновників йде у відставку. Активи продаються частинами. Кейс стає прикладом «нового Theranos». У відповідь створюється міжнародна харчова інспекційна ініціатива для інноваційних продуктів.

Питання для аналізу:

1. Де межа між ризиком і безвідповідальністю?
2. Чи повинна держава мати доступ до внутрішніх досліджень інноваційних стартапів?

Ось кілька реальних прикладів, які можна порівняти з кейсом **BioSynthFood** — кожен з них показує різні аспекти інноваційних інвестицій у харчову сферу:

◆ Impossible Foods (США)

Що спільного:

- Створення інноваційного білка (на основі сої та леггемоглобіну).
- Потужна маркетингова кампанія й підтримка великих інвесторів (Bill Gates, Google Ventures).
- Регуляторні труднощі: на старті FDA вимагала додаткових доказів безпеки «гему».
Порівняння: На відміну від BioSynthFood, компанія успішно довела безпеку продукту, але все одно стикалась із скептицизмом і хвилями антипіару (наприклад, щодо ГМО).
- **Урок:** Грамотна регуляторна стратегія та робота з довірою споживачів — ключові чинники виживання.

◆ Beyond Meat

Що спільного:

- Ідея масштабної заміни м'ясного білка на рослинний.
- Великі очікування на IPO (2019) — ціна злетіла у 3 рази в перший день.
- **Але:** Після піку почався спад: продажі знизились, конкуренція зростає, виникли питання до смакових характеристик.
- **Порівняння:** Як і у BioSynthFood, ринок переоцінив «інновацію», не врахувавши бар'єри споживчої поведінки.
- **Урок:** Інновація ≠ гарантія сталого попиту.

◆ Perfect Day (синтетичне молоко)

Що спільного:

- Використання синтетичної біотехнології (ферментація білків молока без тварин).
- Складна логістика, вартість, споживчі стереотипи.
- **Порівняння:** Компанія поки у «долині смерті» — ні успіху, ні провалу. Вона добре ілюструє ситуацію з інновацією, що «зависла».
- **Урок:** Складні продукти мають довгий інкубаційний період і потребують терпіння з боку інвесторів.

◆ Theranos (біотех, але не їжа)

Що спільного:

- Обіцянка революції (аналіз крові з однієї краплі).

- Масштабні інвестиції, медіа-гіп.
- Невиявлені або приховані технологічні обмеження.
- **Порівняння:** Як у кейсі BioSynthFood, ринок «повірив» більше, ніж було підстав.
- **Урок:** Інвестори мають обов'язок проводити глибоку технологічну due diligence.

📄 Шаблон для аналізу кейсів інноваційних інвестицій

Показник / Кейс	BioSynthFood (вигаданий)	Кейс 1:	Кейс 2:	Висновки / Порівняння
Тип інновації				
Основні інвестори				
Регуляторні труднощі				
Реакція споживачів				
Фінансовий результат				
Невраховані ризики				
Що можна було передбачити?				
Уроки для інвестора				

✂ Завдання для студентів:

1. Оберіть два реальні кейси (наприклад, *Beyond Meat*, *Perfect Day*, *Theranos*).
2. Заповніть таблицю на основі відкритих джерел або матеріалів лекції.
3. У п'ятому стовпчику зробіть порівняння та сформулюйте висновки.

🚦 СИТУАЦІЯ: Інвестиційний цикл у проекті розвитку ІТ-компанії

Етап 1: Ініціація та пошук ідеї

Молодий засновник стартапу **SoftVision** розробляє інноваційний продукт у сфері кібербезпеки. Ідея має потенціал, але для запуску потрібні кошти.

Етап 2: Підготовка інвестиційної пропозиції

Засновник готує бізнес-план, фінансову модель, прогноз росту та обґрунтовує потребу у \$500 000 інвестицій для розробки та маркетингу.

Етап 3: Пошук і залучення інвесторів

SoftVision проводить переговори з кількома потенційними інвесторами: венчурними фондами, ангельськими інвесторами, а також розглядає можливість краудфандингу.

Етап 4: Проведення due diligence

Інвестори аналізують компанію, перевіряють юридичні документи, фінанси, технології, команду, конкурентне середовище та ризики.

Етап 5: Угода та інвестиції

Після позитивних висновків інвестори підписують term sheet, інвестиційний договір і перераховують \$500 000 компанії SoftVision.

Етап 6: Використання інвестицій і розвиток

Команда запускає розробку продукту, маркетингові кампанії, розширює клієнтську базу, збільшує доходи.

Етап 7: Моніторинг і звітність

Інвестори регулярно отримують звіти про фінанси, виконання плану, ринкові показники. Проводяться зустрічі для корекції стратегії.

Етап 8: Екзит (вихід з інвестиції)

Через 5 років SoftVision демонструє значне зростання і привабливість для стратегічного інвестора. Відбувається продаж частки або вихід на IPO, інвестори отримують прибуток.

? Основні питання для обговорення:

1. Які ризики існують на кожному етапі циклу?
2. Які інструменти і механізми захисту використовують інвестори?
3. Як визначити момент для екзиту?
4. Які фактори впливають на успіх проекту?

КЕЙС 8: Інвестиційний цикл стартапу Revolut

Опис ситуації. Revolut — фінтех-компанія, заснована 2015 року, яка створила мобільний додаток для зручних міжнародних грошових переказів, обміну валют і інших фінансових сервісів. Компанія пройшла всі етапи інвестиційного циклу — від ідеї до масштабування і виходу на високий рівень оцінки ринку.

Етапи інвестиційного циклу Revolut

1. **Ініціація:** Засновники визначили проблему дорогих міжнародних переказів і запропонували інноваційне рішення — мобільний додаток з низькими комісіями.
2. **Підготовка:** Було створено MVP, розроблено бізнес-план, визначено цільовий ринок.
3. **Пошук інвесторів:** Revolut залучив початкові інвестиції від ангельських інвесторів і венчурних фондів, зокрема Seedcamp.
4. **Due diligence:** Інвестори ретельно перевірили фінансовий стан, технології та команду стартапу.
5. **Інвестиції:** Отримано перший раунд фінансування у розмірі \$2 млн.
6. **Розвиток:** Запуск нових функцій, масштабування на міжнародні ринки, розширення команди.
7. **Моніторинг:** Регулярні звіти та зустрічі з інвесторами, корекція стратегії.

8. **Екзит:** Оцінка компанії сягнула понад \$33 млрд, частина інвесторів отримала прибуток через вторинні продажі.

Завдання для учасників

1. Аналіз ризиків:

- Визначте основні ризики на кожному етапі інвестиційного циклу Revolut.
- Запропонуйте способи мінімізації цих ризиків.

2. Оцінка інвестиційної пропозиції:

- Які ключові фактори вплинули на рішення інвесторів вкласти кошти у Revolut?
- Як команда засновників могла підвищити привабливість проекту?

3. Обговорення екзиту:

- Які фактори свідчать про готовність компанії до екзиту?
- Які можливі варіанти виходу для інвесторів?

4. Роль інвесторів:

- Яку роль відіграли інвестори в успіху Revolut?
- Як будувати ефективні взаємини між стартапом і інвесторами?

Обговорення

1. Як інвестиційний цикл допомагає структурувати процес розвитку стартапу?
2. Чому важлива прозорість і звітність на кожному етапі?
3. Які уроки можна винести для власних проектів і інвестицій?

КЕЙС 9. ChatGPT у навчальних закладах: інвестиція з побічним ефектом

 Ситуація: У 2024 році велика міжнародна освітня платформа LearnCore інвестувала в інтеграцію ChatGPT у свої курси для коледжів — як «цифрового тьютора», що пояснює матеріал, генерує завдання і допомагає студентам з письмом.

Очікування:

- Покращення навчальних результатів
- Економія на персоналі
- Підвищення залученості студентів

Фактичні результати через рік:

- Студенти стали здавати роботи швидше — але помітно впав рівень критичного мислення і здатності аргументувати без допомоги ШІ.
- Викладачі скаржились, що важко відрізнити, де студент, а де ШІ.

- Але: деякі студенти з низькою базовою підготовкою **показали значне покращення**, бо ChatGPT допомагав їм «наздогнати» групу.

✿ Завдання для студентів:

1. Чи була ця інвестиція успішною? Як оцінити її ефективність — фінансово, освітньо, етично?
 2. Які **неочікувані ефекти** слід було врахувати при плануванні?
 3. Як можна адаптувати освітню політику компанії після виявлення побічних наслідків?
 4. Запропонуйте **нову модель впровадження ШІ**, яка зменшить залежність і підтримає розвиток навичок.
-

КЕЙС 10. «Розумні» світлофори у Варшаві: коли технологія зіграла проти ідеї

 Ситуація: У 2023 році муніципалітет Варшави реалізував інноваційний проєкт спільно з європейським фондом Smart Cities EU: встановив **розумні світлофори з AI-сенсорами**, які адаптують світлофорний цикл до реального трафіку, погодних умов і пішохідного потоку. Інвестиція: €18 млн. Очікування: зменшення заторів, краща безпека, зниження викидів CO₂.

Неочікуваний результат:

- У години пік **алгоритм надавав пріоритет автомобілям** — у центрі міста різко скоротився «зелений» час для пішоходів та велосипедистів.
- **Кількість ДТП з пішоходами... зросла.**
- Громадськість почала вимагати демонтаж системи, хоча дані вказували на зменшення заторів і викидів.

✿ Завдання:

1. Чи можна вважати проєкт успішним з точки зору інвестора? А з погляду громади?
 2. Які **етичні або соціальні чинники** слід було передбачити при впровадженні smart-систем?
 3. Як потрібно змінити алгоритм або правила його налаштування?
 4. Запропонуйте план комунікації муніципалітету з громадою, щоб зменшити соціальний конфлікт.
-

ТЕМА: ІНСТИТУЦІЙНІ ІНВЕСТОРИ

КЕЙС 1: «Arm Holdings — з ким піти на IPO?»

 Контекст: Arm Holdings — британська компанія, що розробляє архітектуру мікропроцесорів, яку використовують 95% смартфонів світу. У 2016 році компанію придбав японський інвестиційний гігант **SoftBank** за \$32 млрд. У 2020-му SoftBank вирішив продати Arm американській **NVIDIA**, але угоду заблокували регулятори через побоювання монополізації.

Після невдалого продажу було прийнято рішення — провести **IPO (публічне розміщення акцій)**. Виникло питання: **кого залучити як інституційних інвесторів-якорів** для стабільного розміщення та довіри ринку?

Ключові претенденти:

1. **Apple, Nvidia, Google, Samsung (корпоративні інвестори)**. Готові були вкласти по \$50–100 млн кожен у передрозміщення. Але: потенційний конфлікт інтересів — це клієнти та конкуренти Arm водночас.
2. **Суверенні фонди (Qatar Investment Authority, Mubadala, Saudi PIF)**. Готові інвестувати довгостроково на сотні мільйонів. Але: політичні ризики, контроль із боку урядів недемократичних країн.
3. **Американські інституційні інвестори: BlackRock, Fidelity, T. Rowe Price**. Репутація, стабільність, публічність. Але: консервативність, можливі обмеження на розміщення частки на азійських ринках.

Завдання для студентів/учасників:

1. Хто має бути «якорем» при IPO компанії з глобальним значенням?
2. Які ризики матиме участь «техногігантів» як інвесторів?
3. Чи повинні політичні міркування впливати на вибір інституційного інвестора?
4. Які фактори мають більшу вагу — довіра, капітал, нейтральність, географія?

Реальний розвиток:

Arm провела IPO у 2023 році на біржі NASDAQ, залучивши \$4.87 млрд. Основними інвесторами стали американські та японські інституційні фонди, а корпорації отримали обмежені пакети, щоб уникнути контролю з їхнього боку.

КЕЙС 2: «Тесла для кожного — чия стратегія спрацювала краще?»

Контекст: У 2010 році компанія **Tesla Motors** (тоді ще маловідома) виходить на IPO. Початкова ціна акції — \$17. Більшість інституційних інвесторів уникали вкладень через:

- нерентабельність,
- відсутність масового виробництва,
- ризиковану фігуру Ілона Маска.

Натомість деякі **індивідуальні інвестори** (зокрема «інвестори-ентузіасти», невеликі підприємці, IT-фахівці) вирішили вкласти по 5–10 тисяч доларів, надихнувшись місією компанії та вірою в технології майбутнього.

Дві моделі:

Інституційний підхід (2020 р. BlackRock, Vanguard):

- Купують великі обсяги Tesla вже після того, як акції зросли в десятки разів.
- Підхід — **консервативний, з опорою на звітність і прибутковість.**
- Отримують **стабільний прибуток, але без надприбутків.**

Індивідуальний підхід (дрібні інвестори 2010–2013):

- Купують «на віру», без глибокого аналізу, іноді емоційно.
- Тримують акції 7–10 років.
- У деяких випадках — **прибутковість понад 100x**, що трансформувала життя (квартири, стартапи, освіта дітей тощо).

Порівняння підходів (для аналітичного завдання):

Критерій	Індивідуальні інвестори	Інституційні інвестори
Момент входу	На ранньому етапі (до 2013)	Після успіху (з 2020)
Мотивація	Віра в ідею, місію, технології	Дані, звітність, ліквідність
Ризик	Високий	Помірний
Потенціал прибутку	Дуже високий	Стриманий
Психологічна готовність	Часто емоційна, нерациональна	Раціональна, політика ризиків

Запитання для студентів:

1. Чи виправданий емоційний фактор у довгострокових інвестиціях?
2. Який підхід більш етичний щодо управління чужими коштами?
3. Який підхід є кращим в кризових умовах?
4. Як би ви діяли як інституційний інвестор, знаючи результат заздалегідь?

КЕЙС 3: «Bitcoin: хто був сміливіший?»

Контекст: У 2010-х роках Bitcoin починає свій шлях як експериментальна криптовалюта, якою цікавляться лише ентузіасти, програмісти та «анархісти». Ціна за 1 BTC у 2011 році — менше \$1. У 2013–2017 роках з’являються перші індивідуальні інвестори, які:

- купують Bitcoin «на віру»,
- зберігають токени роками,
- в окремих випадках стають мільйонерами з вкладень у \$1000–2000.

Інституційна обережність:

Більшість інституційних інвесторів ігнорували криптовалюту до 2020 року, з огляду на:

- волатильність,
- відсутність регуляції,
- репутацію «інструмента для тіньових транзакцій».

Лише після запуску біткоїн-ETF, появи Grayscale, а також участі великих компаній (як-от Tesla у 2021 році) вони почали обережно входити в крипторинок.

Порівняння результатів:

Критерій	Індивідуальні інвестори (2011–2015)	Інституційні інвестори (з 2020)
Момент входу	Дуже ранній	Після десятків разів зростання
Середній прибуток	x100–x500 (у випадках HODL)	20–60% у кращі роки
Стратегія	“Купи і тримай”, часто без чіткого плану	Диверсифікований портфель, обмеження
Ризик/успіх	Дуже високий ризик, але гігантський успіх	Контрольований ризик, помірний результат
Соціальний ефект	“Криптомільйонери”, фінансова свобода	Стриманий вплив, зниження волатильності

Дискусійні запитання:

1. Чи виправдано було інституційне зволікання?
2. Хто справді “програв”: ті, хто не ризикнув, чи ті, хто втратив на піках?
3. Як впливає довіра до традиційних фінансових систем на здатність побачити нові тренди?

ДІЛОВА ГРА дебатового батлу на тему «Інституційні інвестори проти індивідуальних інвесторів»:

Формат батлу:

Кількість учасників: дві команди (по 5-7 осіб)

Регламент:

- Вступні аргументи (по 5 хв для кожної команди)
- Дискусія (перехресні запитання) (по 5 запитання від кожної команди)
- Контраргументи (по 5 хв для кожної команди)
- Фінальні виступи (по 5 хв на підсумки)

Сторони дебатів

Команда 1: Інституційні інвестори (пенсійні фонди, страхові компанії, хедж-фонди, банки)

- Контролюють значні обсяги капіталу, впливають на ринок
- Зменшують ринкову волатильність завдяки довгостроковим стратегіям
- Мають професійних аналітиків та доступ до ексклюзивних даних
- Можуть забезпечувати стабільність фінансових систем

Команда 2: Індивідуальні інвестори (приватні особи, трейдери)

- Гнучкіші у прийнятті рішень, можуть швидко реагувати на зміни
- Не прив'язані до бюрократії та корпоративних інтересів
- Використовують нові технології, трейдинг-платформи, алгоритми
- Менше ризикують створювати ринкові монополії

Ключові дискусійні питання (для прикладу)

- 1 Кого має більший вплив на фондові ринки та економіку?
- 2 Чи є великі інституційні інвестори загрозою для конкуренції?
- 3 Хто має більше шансів отримати високий дохід у довгостроковій перспективі?
- 4 Чи можуть інституційні інвестори маніпулювати ринком?
- 5 Які інвестори більш етичні та відповідальні?
- 6 Яка стратегія інвестування більш ефективна під час криз?

Фінальна частина

 Судді (викладач або студенти-спостерігачі) оцінюють аргументи та визначають, яка команда була переконливішою.

ТЕМА: ІНВЕСТИЦІЙНА КУЛЬТУРА

КЕЙС 1: Формування інвестиційної культури в компанії Google (Alphabet)

 Контекст: Google (нині Alphabet) від початку свого розвитку культивував у команді не лише інноваційний дух, а й сильну фінансову культуру, яка сприяла прийняттю інвестиційних рішень на основі аналізу та довгострокового планування.

Основні практики, що формували інвестиційну культуру:

- **Інновації + Фінансова відповідальність:** В компанії заохочували інноваційні проекти, але кожен проект мав проходити фінансову оцінку — баланс між креативністю і раціональністю.
- **Прозорість та обговорення:** Відкриті внутрішні форуми і презентації, де співробітники могли пропонувати ідеї, а також обговорювати ризики та можливості.
- **Інвестиційний комітет:** Команда менеджерів і фінансистів регулярно оцінювала пріоритети капіталовкладень, узгоджуючи стратегію з довгостроковими цілями.
- **Підвищення фінансової грамотності:** Спеціальні тренінги та навчальні програми для співробітників, щоб кожен міг краще розуміти вплив інвестицій на бізнес.
- **Культура експериментів:** Політика “малих експериментів” дозволяла тестувати ідеї з помірними інвестиціями, перш ніж масштабувати їх.

Результати:

- Google стала однією з найбільш інноваційних компаній світу з потужною фінансовою базою.
- Підвищення залученості співробітників у прийнятті рішень.
- Оптимізація інвестиційних потоків і зменшення ризиків.

Чому це важливо:

- Цей кейс демонструє, що інвестиційна культура — це не лише про гроші, а й про спосіб мислення і організації процесів.
- Збалансування інновацій і фінансової дисципліни є ключем до сталого розвитку.

ВПРАВА: «Розробка стратегії формування інвестиційної культури»

 Мета: Зрозуміти ключові елементи інвестиційної культури та запропонувати шляхи її впровадження у власній організації або серед індивідуальних інвесторів.

Інструкції:

1. Розділіться на групи по 3-5 осіб.
2. Ознайомтеся з ключовими практиками Google щодо інвестиційної культури (див. кейс вище).
3. Обговоріть і запишіть відповіді на наступні запитання:
 - Які практики Google можна застосувати у вашій організації або серед індивідуальних інвесторів?
 - Які бар'єри можуть виникнути під час впровадження інвестиційної культури? Як їх подолати?
 - Які методи навчання і мотивації можна використати для залучення людей?
 - Як забезпечити баланс між інноваціями і фінансовою дисципліною?
 - Які інструменти і процеси допоможуть зробити інвестиційні рішення прозорими і ефективними?
4. Після обговорення кожна група презентує свої ідеї (по 5 хвилин).
5. Загальне обговорення і підбиття підсумків.

 Додаткове завдання (за бажанням): Розробіть короткий план або “чек-лист” для впровадження інвестиційної культури у вашій організації.

КЕЙС 2: WeWork: Відсутність інвестиційної культури та її наслідки

Контекст компанії. WeWork розпочала діяльність як платформа спільних офісних просторів і швидко здобула популярність завдяки інноваційному підходу до роботи та оренди. Компанія залучила сотні мільйонів доларів інвестицій від провідних венчурних фондів і приватних інвесторів, ставши «одним з найбільш перспективних стартапів».

2. Основні проблеми через відсутність інвестиційної культури

2.1. Надмірна агресивність масштабування без адекватної оцінки ризиків

- WeWork активно відкривала нові локації у різних країнах без чіткої оцінки ринкового попиту, операційних витрат і потенційної рентабельності.
- Відсутність процесу детального аналізу кожного проєкту призвела до збитковості багатьох об'єктів.
- Це свідчить про відсутність у компанії культури раціонального інвестування, де кожне капіталовкладення підлягає оцінці ризиків і перспектив.

2.2. Відсутність прозорості перед інвесторами

- Фінансова звітність компанії була складною для розуміння, з великою кількістю внутрішніх угод та нетипових бухгалтерських практик.
- Інвестори та потенційні акціонери не отримували повної інформації про реальний фінансовий стан.
- Це призвело до втрати довіри і різкого падіння вартості компанії.

2.3. Конфлікти інтересів та концентрація влади

- Засновник і CEO Адам Нойман мав надмірний контроль над бізнесом і ухвалював рішення без належної перевірки.
- Особисті інвестиції та угоди Ноймана з компанією створили конфлікти інтересів, що суперечило принципам корпоративного управління.
- Відсутність системи внутрішнього контролю і інвестиційного комітету, який би об'єктивно оцінював проєкти.

2.4. Відсутність чіткої інвестиційної стратегії

- Компанія фокусувалася на швидкому зростанні будь-якою ціною, нехтуючи довгостроковою фінансовою стабільністю.
- Не було чітко визначених пріоритетів у виборі інвестиційних напрямів, що призвело до розпорошення ресурсів.

3. Наслідки відсутності інвестиційної культури

- **Провал IPO:** У 2019 році спроба вийти на публічний ринок зазнала фіаско через невпевненість інвесторів у фінансових перспективах WeWork.
- **Падіння вартості:** Ринкова капіталізація впала на десятки мільярдів доларів, що спричинило збитки для акціонерів і кредиторів.
- **Відставка керівника:** Адам Нойман залишив посаду CEO під тиском ради директорів і інвесторів.
- **Реструктуризація бізнесу:** Компанія була змушена скоротити масштаб операцій і зосередитись на оптимізації витрат.
- **Втрата довіри:** Інвестори стали значно обережнішими до подібних стартапів із швидким масштабуванням.

4. Уроки і рекомендації

4.1. Необхідність формування інвестиційної культури

- Впровадження чітких процесів оцінки інвестиційних проєктів із врахуванням ризиків і дохідності.
- Регулярне інформування інвесторів і прозорість звітності.
- Встановлення механізмів внутрішнього контролю і незалежного нагляду (інвестиційні комітети).

4.2. Важливість корпоративного управління

- Уникнення концентрації влади в руках однієї особи.
- Врегулювання конфліктів інтересів через прозорі процедури і політики.
- Підвищення відповідальності керівництва перед акціонерами і суспільством.

4.3. Баланс між ростом і стабільністю

- Розробка стратегії, що враховує як швидке масштабування, так і фінансову стійкість.
- Визначення пріоритетів і сфокусоване інвестування в найбільш перспективні напрямки.

5. Висновок

Кейс WeWork — це яскравий приклад того, як відсутність інвестиційної культури, прозорості і збалансованого підходу до прийняття рішень може призвести до серйозних фінансових втрат і репутаційних проблем. Формування такої культури є ключем до довгострокового успіху будь-якої компанії.

КЕЙС 3: Крах «Надра Банку» — відсутність інвестиційної культури і наслідки

Контекст. «Надра Банк» колись був одним із найбільших банків України, який швидко зростав і активно залучав капітал. Проте у 2015 році банк було визнано неплатоспроможним і він потрапив до Фонду гарантування вкладів.

Проблеми, пов'язані з відсутністю інвестиційної культури та прозорості

- **Непрозорі і ризиковані інвестиції:** Банк активно кредитував пов'язані структури та великі бізнес-групи без належного аналізу ризиків. Відсутність збалансованої стратегії інвестування призвела до великих неповернень.
- **Конфлікти інтересів:** Власники і керівництво використовували банк для фінансування своїх бізнесів, часто в інтересах, що суперечили інтересам акціонерів і вкладників.
- **Відсутність прозорості:** Фінансова звітність не відображала реального стану справ, що вводило в оману регуляторів і інвесторів.
- **Недостатній контроль та корпоративне управління:** Відсутність незалежних наглядових органів і слабкий внутрішній контроль призвели до накопичення проблем.

Наслідки

- Фінансові збитки для держави (через докапіталізацію), вкладників і акціонерів.
- Втрата довіри до банківської системи та інвесторів.
- Падіння репутації банку і його ліквідація.
- Посилення регуляторних вимог у банківській сфері.

Уроки з кейсу

- Важливість прозорості і збалансованої інвестиційної політики у фінансових установах.
- Необхідність жорсткого корпоративного управління і контролю ризиків.
- Значення відкритості для довіри інвесторів і ринку.
- Роль державних регуляторів у забезпеченні інвестиційної культури.

❓ Питання для обговорення

1. Які основні ознаки відсутності інвестиційної культури проявилися у діяльності «Надра Банку»?
2. Як конфлікти інтересів між власниками та банком вплинули на інвестиційні рішення?
3. Чому прозорість і якісна фінансова звітність важливі для інвесторів і регуляторів?
4. Які наслідки для ринку і держави мав крах «Надра Банку»?
5. Як відсутність корпоративного управління посилила проблеми банку?
6. Які заходи могли б запобігти банкрутству «Надра Банку»?
7. Як можна сформувати ефективну інвестиційну культуру у банках і великих компаніях України?
8. Яка роль державного регулювання у підтримці інвестиційної культури?
9. Як відсутність інвестиційної культури впливає на довіру міжнародних інвесторів?
10. Які уроки з цього кейсу можуть бути корисними для інших секторів економіки?

ТЕМА: АЛЬТЕРНАТИВНІ ІНВЕСТИЦІЇ

КЕЙС 1. «Ethereum 2015-2022»

 Контекст: У 2015 році Ethereum вперше вийшов на ринок із новою ідеєю смарт-контрактів. Початкова ціна була близько \$0,3 за токен.

- **Інвестиційна суть:** Ранні інвестори купували токени в ICO, маючи високий ризик невдачі проекту.
- **Результат:** Ethereum став другою за капіталізацією криптовалютою з ціною, яка піковала понад \$4 000 у 2021 році. Проте були періоди високої волатильності, технічних проблем (DAO hack 2016), та регуляторних викликів.
- **Уроки:** Висока потенційна віддача супроводжується суттєвими ризиками, важливість розуміння технології та ринку.

КЕЙС 2. «Fine Wine Investment Fund» (UK)

 Контекст: Фонд спеціалізується на інвестиціях у вино, зосереджуючись на бордо класичних врожаїв.

- **Інвестиційна суть:** Збереження та продаж пляшок після 10-15 років з потенційною прибутковістю 7-10% на рік.
- **Результат:** Ринок вина стабільний, але залежить від якісного зберігання, автентичності та змін у споживчих смаках. Фонд успішно залучив капітал, але з низькою ліквідністю.
- **Уроки:** Важлива експертиза і тривала перспектива, ризик – псування і неліквідність.

КЕЙС 3. Інвестиції у зелений водень — кейс «Plug Power» (США)

 Контекст: Компанія Plug Power стала піонером у виробництві водневих паливних елементів.

- **Інвестиційна суть:** Акції компанії зростали з \$3 у 2018 р. до понад \$70 у 2021 р., але волатильність була дуже високою через регуляторні та технологічні виклики.

- **Результат:** Сектор зеленої енергетики активно підтримується урядами, але технології ще на ранніх стадіях.
 - **Уроки:** Альтернативні енергетичні проекти мають високий потенціал, але й великі ризики, залежність від політики.
-

КЕЙС 4. Інвестиції в NFT мистецтво — кейс «Beeple’s Everyday»

 Контекст: Цифровий художник Beeple продав NFT свого твору за \$69 млн на Christie’s у 2021 р.

- **Інвестиційна суть:** Інвестиції в цифрове мистецтво, що отримало колекційну цінність завдяки блокчейну.
 - **Результат:** Ринок NFT різко зростає, але має високі коливання та сумнівну стабільність.
 - **Уроки:** Нові інструменти для колекціонерів і інвесторів, проте з високою спекулятивністю.
-

Вправи та питання для групового обговорення кейсів 1-4

 Вправа 1: Аналіз ризиків і прибутковості (на прикладі Ethereum і Plug Power)

 Завдання: Розділіться на дві групи. Одна аналізує кейс Ethereum (криптоінвестиції), інша — Plug Power (зелена енергетика).

Кожна група має визначити:

- Основні ризики (технологічні, регуляторні, ринкові)
- Потенційні прибутки та часові горизонти
- Рекомендації для консервативного інвестора

 Питання для обговорення:

1. Які стратегії зниження ризиків можна запропонувати?
 2. Чи доцільно вкладати у такі проекти більшу частку портфеля? Чому?
 3. Як впливає державна політика на інвестиції в ці сектори?
-

 Вправа 2: Ліквідність і довгострокові інвестиції (на прикладі винних колекцій)

 Завдання: Проаналізуйте ситуацію інвестора, який має \$50 000 і хоче інвестувати у вино.

Обговоріть:

1. Як оцінити ліквідність інвестиції?
2. Які фактори можуть впливати на зміну вартості?
3. Який мінімальний термін інвестиції ви б рекомендували?

? Питання:

1. Чи підходить така інвестиція для інвесторів, яким потрібен швидкий вихід?
 2. Які додаткові витрати (зберігання, страхування) потрібно враховувати?
-

📌 Вправа 3: Мистецтво і NFT — нові тренди чи ризикова спекуляція?

✿ Завдання: Розділіть групу на дві частини — прихильників і критиків NFT та інвестицій у цифрове мистецтво. Проведіть дебати.

? Питання:

1. Чи можна NFT вважати повноцінним інвестиційним активом?
 2. Які фактори створюють цінність NFT?
 3. Чи є ризики “пузиря” на ринку цифрового мистецтва?
 4. Як регулювати цей сегмент, щоб захистити інвесторів?
-

📌 Вправа 4: Розробка інвестиційної стратегії з альтернативних активів

✿ Завдання: Уявіть, що ви — команда інвестиційного фонду. Ваш портфель має \$1 млн, і ви хочете виділити 20% на альтернативні інвестиції.

1. Оберіть 2-3 види активів із наведених кейсів.
2. Обґрунтуйте розподіл інвестицій за видами активів, враховуючи ризики і прибутковість.
3. Опишіть, як будете контролювати і коригувати портфель.

? Питання:

1. Які фактори найважливіші при виборі альтернативних активів?
 2. Як ви оцінюватимете успіх цієї стратегії?
-

🌍 КЕЙС 4: “Інвестиції з метою змін — як поєднати прибуток і соціальний вплив?”

📌 Ситуація: Фонд ImpactFuture шукає проекти для інвестицій у секторі екології та освіти в Україні. Серед потенційних кандидатів:

- **EcoTech** — стартап, який розробляє доступні сонячні панелі для сільських громад, щоб знизити залежність від дизельних генераторів.
- **EduConnect** — платформа дистанційного навчання для малозабезпечених районів із низькою якістю шкіл.

Фонд готовий інвестувати \$5 млн, але розглядає різні умови: часткову віддачу прибутку або повне реінвестування у розвиток.

Завдання:

1. **Оцініть соціальний вплив кожного проєкту:**
 - Кількість охоплених людей
 - Екологічна користь
 - Підвищення рівня освіти
2. **Проаналізуйте фінансові перспективи:**
 - Очікувана рентабельність
 - Час виходу на окупність
 - Ризики
3. **Розробіть рекомендації для фонду:**
 - Який баланс між соціальним ефектом та прибутком є прийнятним?
 - Як оцінювати довгострокову віддачу від таких інвестицій?
4. **Питання для дебатів:** «Чи повинні інвестори жертвувати частину прибутку заради максимального соціального ефекту?»

КЕЙС 5: «Інвестиції в зелену енергію через токенизовані активи»

 Ситуація: У 2025 році українська компанія **GreenPulse UA** запропонувала нову модель фінансування будівництва сонячних електростанцій: токенизація майбутніх доходів від продажу енергії.

Інвестори можуть купити токени **SunYield**, які репрезентують право на частину прибутку впродовж 10 років. Ці токени торгуються на децентралізованій платформі, підкріплені смарт-контрактами, прив'язаними до реальних показників генерації енергії.

Завдання:

1. **Оцініть привабливість інвестиції:**
 - Як ви оціните дохідність такого інструменту в порівнянні з «класичними» облігаціями?
 - Яка ліквідність токенів?
 - Чи є гарантії повернення вкладень?
2. **Проаналізуйте ризики:**
 - Технічні: збої в генерації, форс-мажори (погода, війна)
 - Юридичні: чи врегульовано токенизовані активи в українському праві?

- Ринкові: волатильність криптовалют, фіксація ціни продажу енергії
3. **Дайте рекомендації інвестору:**
- Кому підходять такі альтернативні інструменти?
 - Яку частку в портфелі варто виділяти під такі інвестиції?
4. **Порівняння:**
- Порівняйте з інвестиціями в REIT (Real Estate Investment Trusts) або інфраструктурні фонди.

 Дебатне питання: «Чи можуть токенизовані активи замінити традиційні інструменти на ринку альтернативних інвестицій до 2030 року?»

КЕЙС 6: «Мистецтво як актив: інвестувати чи колекціонувати?»

 Ситуація: Підприємець з України, який продав ІТ-компанію, розглядає інвестиції у сучасне мистецтво як частину довгострокової стратегії збереження капіталу. Йому пропонують два варіанти:

1. Придбати картини молодих українських художників (вартість до \$10 000 за роботу) з потенціалом росту.
2. Укласти угоду з міжнародною платформою **Masterworks**, що пропонує часткове володіння творами відомих митців (наприклад, Бенксі, Баскія) — за допомогою токенизації картин.

 Завдання:

1. **Порівняйте два варіанти інвестицій:**
 - Доходність і ліквідність
 - Репутаційні та культурні фактори
 - Ризики (підробки, нестабільний ринок, невизначена ціна перепродажу)
2. **Проаналізуйте безпекові аспекти:**
 - Як забезпечити автентичність і збереження картин?
 - Які правові гарантії дає Masterworks або аналогічні платформи?
3. **Роль експерта:**
 - Порадьте, які критерії враховувати при формуванні мистецького інвестпортфеля.
 - Як балансувати між “естетикою” та прибутковістю?
4. **Соціальний аспект:**
 - Чи вважаєте ви, що інвестування в мистецтво має етичний компонент (підтримка митців, збереження культури)?
 - Чи має держава стимулювати мистецьке інвестування?

 Дебатне питання: «Чи має мистецтво бути об’єктом фінансової спекуляції, чи воно належить лише до публічного простору?»

КЕЙС 7: «Пляшка чи платина?» Альтернатива для обережного інвестора

 Ситуація: Інвестор з досвідом у фондовому ринку шукає спосіб диверсифікувати портфель. Йому пропонують два альтернативні напрямки:

1. **Винні інвестиції** через фонд **CultWine Invest**, що спеціалізується на колекційних бордо, бургунді та новосвітніх винах. Мінімальний поріг входу — \$10 000. Прибутковість — 7-11% річних (на довгому горизонті), низька кореляція з ринками.
2. **Рідкісні метали** (галій, реній, іридій) — стратегічно важливі для «зеленої» енергетики та мікроелектроніки. Пропонується інвестування через німецьку платформу з фізичним зберіганням у Швейцарії.

Завдання:

1. **Порівняйте обидва варіанти за критеріями:**
 - Ліквідність
 - Зберігання й логістика
 - Регуляція й податки
 - Стійкість до інфляції та криз
2. **Оцініть ризики:**
 - Вино: фальсифікація, температура зберігання, трендовість сортів
 - Метали: політичні обмеження на експорт, проблеми з фізичним вивезенням, вузький ринок покупців
3. **Фінансове завдання:**
 - У вас є \$20 000 — сформуйте альтернативну частину портфеля з обох активів, поясніть логіку структури.
4. **Питання безпеки:**
 - Які механізми захисту прав інвестора існують у випадку втрати доступу до активу (банкрутство фонду, катастрофа складу, блокування активів)?

 Дебатне питання: «Чи варто вкладати в активи, які не створюють доданої вартості, лише з розрахунку на зростання рідкості чи статусності?»

Інтерактивний чекліст: Оцінка альтернативного інвестиційного активу

1. Загальна характеристика

- Об'єкт інвестиції (вкажи):
- Модель прибутковості (коротко):
- Форма володіння (фізична/цифрова/часткова):

Коментар: _____

2. Ліквідність

- Чи існує активний вторинний ринок? (Так/Ні)
- Чи є механізм швидкого продажу? (Так/Ні)
- Часові обмеження (lock-up, сезонність):

Коментар: _____

3. Ризики

- Ризик знецінення (низький/середній/високий):
- Специфічні ризики:
- Юридичні чи регуляторні бар'єри (є/немає):

Коментар: _____

4. Довгострокова стабільність

- Чи є історія зростання вартості? (Так/Ні)
- Чи є попит серед стратегічних покупців? (Так/Ні)
- Прогноз подальшого зростання (опиши):

Коментар: _____

5. Безпека та зберігання

- Місце зберігання:
- Чи є страхування? (Так/Ні)
- Документальне оформлення (Так/Ні):

Коментар: _____

6. Репутація та надійність посередника

- Назва платформи/фонду:
- Чи є незалежна оцінка? (Так/Ні)
- Чи прозора звітність? (Так/Ні)

Коментар: _____

7. Портфельна логіка

- Чи диверсифікує цей актив портфель? (Так/Ні)
- Валюта/юрисдикція:
- Інші важливі моменти:

Коментар: _____

ТЕМА: СЮРРЕАЛІСТИЧНІ ІНВЕСТИЦІЇ

КЕЙС 1: Інвестування у часопросторову ферму «Квантовий Картопляр»

 Контекст: У 2037 році стартап з українським корінням **Quantum Root** створив технологію вирощування харчових продуктів у штучних петлях часу. Завдяки квантовій аномалії, одна й та сама картоплина проходить цикл росту та збору врожаю 144 рази за хвилину, фактично порушуючи принцип збереження енергії.

Фонд **Гіперквадрат Венчурес** розглядає можливість інвестувати 80 млн квантових одиниць (нової валюти, яка не має стабільної прив'язки до часу, простору чи причинності).

Умови кейсу:

- Головний конкурент — стартап **Кішки Шредінгера Агро**, що вирощує продукцію у суперпозиції «є-немає».
- Команда **Quantum Root** стверджує, що їхня картопля одночасно варена, смажена і ще не зібрана з поля.
- Є ризик, що надмірне вирощування в петлі спричинить продовольчий парадокс: споживачі перестануть хотіти їжу.

Завдання:

1. У ролі аналітика фонду оцініть інвестиційні ризики за шкалою 1–10.
2. Запропонуйте стратегію виходу з інвестиції, якщо час зупиниться назавжди.
3. Проведіть дебати: «*Чи етично використовувати майбутнє людства для вирощування нинішньої картоплі?*»
4. Порівняйте цю ідею з реальною інвестицією в **Vertical Farming** чи **Lab-Grown Meat**.

СЦЕНАРІЙ ДЕБАТІВ: «Чи має право колонія на Титані відмовитись від інвесторів Землі?»

 Передумова: У 2142 році людство колонізувало Титан, супутник Сатурна. Там утворено першу автономну біоекономіку, засновану на метанових водоростях, які синтезують усе — від їжі до будівельних матеріалів. Проєкт фінансувався Земною коаліцією інвесторів, які очікують повернення вкладень.

Колоністи Титану, однак, заявили, що не визнають земні угоди, адже живуть «в новій реальності» — зі зміненим сприйняттям часу, гравітації й суспільства. Вони планують запустити власну економіку, засновану на обміні біочасу.

Ролі для дебатів:

- **Представник Земних Інвесторів (E-Invest):** Аргументи про право власності, необхідність повернення коштів, стабільність і звітність.
- **Глава Колонії Титану (T-Com):** Аргументи про нову форму економічного самовизначення, втрату «земної» логіки, етичність свободи.
- **Незалежний Арбітр з Венери:** Виступає за збереження балансу інтересів, але сам підозрюється в симпатії до Титану (в нього зварена печінка на водоростях з Титану).
- **Штучний Інтелект «Атлант-9» (AI Moderator):** Веде дебати, аналізує логіку аргументів у режимі реального часу, має доступ до архівів усіх інвестицій за 300 років. Не має емоцій, але розвиває емпатичний модуль.

Питання для обговорення:

1. Чи діють земні контракти в умовах зміненого часу та простору?
2. Чи має інвестор моральне право вимагати прибутку від колонії, що змінила фізичні параметри життя?
3. Якою може бути форма «віддачі» за інвестиції в умовах нової біоекономіки?
4. Що важливіше: автономія колонії чи глобальна фінансова система?
5. Чи може ШІ приймати остаточне рішення у конфліктах, де сторони існують у різних реальностях?

СЦЕНАРІЙ ДЕБАТІВ: «Чи етично інвестувати в Емоційний Інтернет?»

 Контекст: У 2093 році глобальна мережа «EmotiNet» повністю замінила традиційний інтернет. Замість слів, відео та даних, користувачі передають емоційні стани — відчуття щастя, смутку, натхнення, розчарування.

Нова технологія заснована на нейромережових нанорецепторах, що кодують емоційні патерни у потокові «емо-біти». Вперше у світі можна не просто *описати*, а *передати* відчуття. Платформи заробляють на рекламі настроїв, бренди купують «емоційні імпульси», а меценати інвестують у «емоційні бібліотеки» — збірки найцінніших переживань людства.

Ролі для дебатів:

- **Венчурний капіталіст:** Просуває ідею масштабування платформи. Вірить, що емоції — це нова криптовалюта.
- **Цифровий етик:** Аргументує, що комерціалізація емоцій — це вторгнення у внутрішній світ людини, порушення кордонів свідомості.
- **Художник-архіваріус емоцій:** Створює емпатичні композиції з чужих почуттів. Виступає за збереження доступу до “емоційної спадщини” без обмежень.
- **ШІ-аналітик з Етичного Центру:** Веде облік емоцій, які спричинили фінансові кризи, залежності чи сплески насильства. Піднімає питання “емоційної монополії”.

Ключові запитання:

1. Чи є емоція інтелектуальною власністю?
2. Хто має право на прибуток із відтворення чужих емоцій?
3. Чи може бути встановлений “емоційний податок”?
4. Як захистити людей від емоційного шантажу або підміни почуттів?
5. Чи здатне людство вижити, коли кожен може відчути біль мільйонів — у прямому ефірі?

СЦЕНАРІЙ ДЕБАТІВ: «Чи доцільно інвестувати в Ринок Снів?»

 Контекст: У 2105 році компанія *DreamCore* запустила першу у світі **Біржу Сновидінь** — платформу, де можна купувати, продавати та передавати сни як цифрові об’єкти. Кожен сон — унікальна NFT-подібна структура з елементами естетики, емоцій, логіки та абсурду. Сни найвідоміших людей продаються за мільйони, особливо ті, що змінюють світогляд.

Технологія базується на зчитуванні REM-хвиль і їх перекодуванні у візуально-сміслові модулі. Інвестори отримують прибуток із переглядів «чужих снів», рекламних вставок у сновидіннях, та підписок на тематичні «лінії снів» (романтичні, антиутопічні, ностальгічні тощо).

Ролі для дебатів:

- **Голова фонду «DreamInvest»:** Вважає сни новою золотою лихоманкою. Обґрунтовує прибутковість за рахунок нішевого контенту.
- **Психотерапевт-аналітик:** Стверджує, що комерціалізація підсвідомого — це вторгнення в найінтимніше. Вбачає ризики втрати психологічної цілісності.
- **Активіст руху «FreeSleep»:** Наполягає, що сни мають бути доступні всім безкоштовно, як право на внутрішню свободу.
- **Робот-поет «Мефісто 9.0»:** Створює гібридні сни й продає їх як мистецтво. Виступає за авторське право машин на штучні сновидіння.

🔍 Питання для дискусії:

1. Чи має людина право продавати власний сон?
 2. Як відрізнити штучний сон від автентичного?
 3. Чи можуть бренди купувати місце у ваших сновидіннях?
 4. Як зберегти психологічну безпеку користувачів, які «живуть у чужих снах»?
 5. Чи не призведе інвестиція в сни до занепаду реального життя?
-

КЕЙС 2: Інвестиції у метавсесвіт 2035 — виклики та можливості

 Контекст: До 2035 року метавсесвіт став масовою платформою для бізнесу, освіти, розваг і торгівлі. Компанії і приватні інвестори вкладають величезні кошти в цифрову нерухомість, аватари, AI-персонажів, а також у створення віртуальних сервісів і товарів. Однак ринок метавсесвіту залишається надзвичайно волатильним і регуляторно незрілим.

Ситуація: Ви — інвестиційна компанія «FutureInvest», яка має \$500 млн для вкладення у метавсесвіт.

Вам пропонують такі варіанти:

1. **Цифрова нерухомість:** Придбати віртуальні землі у найбільших метавсесвітніх платформах (аналог нерухомості в реальному світі).
2. **AI-персонажі і контент:** Інвестувати у розробку штучного інтелекту, який створює унікальний контент і взаємодіє з користувачами.
3. **Віртуальні події та розваги:** Фінансувати проєкти проведення масштабних концертів, конференцій, виставок у метавсесвіті.
4. **Регуляторні технології (RegTech):** Інвестувати в розробку технологій, які допоможуть регуляторам контролювати віртуальні ринки і захищати права користувачів.

Виклики:

- Висока волатильність і невизначеність ринку.
- Відсутність чітких регуляторних норм.
- Питання безпеки та приватності даних.
- Потреба балансувати між інноваціями і етикою.

Завдання для команди інвесторів:

1. Оцінити кожен варіант з точки зору ризиків, прибутковості та соціального впливу.
2. Запропонувати диверсифікований інвестиційний портфель.

3. Розробити стратегію взаємодії з регуляторами та ком'юніті метавсесвіту.
4. Визначити критерії виходу з інвестицій у разі зміни ринкових умов.

КЕЙС 3: Інвестиції у кліматичні технології 2040 — між прибутком і відповідальністю

Контекст:

До 2040 року кліматичні зміни суттєво вплинули на світову економіку і життя. З'явився новий ринок кліматичних технологій — від систем уловлювання вуглецю до штучної біосфери. Інвестори шукають проєкти, які можуть одночасно приносити прибуток і мати значний соціальний та екологічний імпакт.

Ситуація: Ви — глобальний фонд «EcoFuture», який має \$1 млрд для інвестицій у кліматичні технології.

Вам пропонують:

1. **Системи уловлювання та зберігання вуглецю (CCS)**, які дають швидкий економічний ефект, але мають технічні ризики.
2. **Штучні біосфери — великі екосистеми під куполами**, які можуть стабілізувати регіональний клімат, але потребують масштабних капіталовкладень і мають довгий термін окупності.
3. **Біотехнології для створення нових видів рослин, стійких до екстремальних умов** — з потенціалом для глобального харчового забезпечення.
4. **Розробка глобальної системи торгівлі квотами на викиди**, яка потребує інвестицій у технології блокчейн і AI для прозорості і ефективності.

Виклики:

- Баланс між короткостроковим прибутком і довгостроковим впливом.
- Технічні та регуляторні ризики.
- Етичні питання щодо втручання в природні процеси.
- Потреба співпраці з урядами, науковцями і громадськістю.

Завдання:

1. Оцінити потенціал кожного проєкту за критеріями прибутковості, ризиків, впливу на довкілля і суспільство.
2. Сформуванати збалансований портфель інвестицій.
3. Розробити стратегію комунікації з громадськістю і партнерами.
4. Визначити можливі сценарії розвитку подій і адаптації стратегії.

🔍 Питання для обговорення

1. Які основні критерії потрібно враховувати при оцінці кліматичних технологій для інвестицій?
2. Як збалансувати прагнення до швидкого прибутку з необхідністю довгострокового соціального та екологічного впливу?
3. Які ризики і виклики пов'язані з інвестуванням у технології уловлювання вуглецю?
4. Наскільки етично інвестувати в штучні біосфери та масштабні екосистемні проєкти?
5. Як можна оцінити потенціал біотехнологій у забезпеченні глобального харчування?
6. Які переваги і ризики має впровадження глобальної системи торгівлі квотами на викиди?
7. Яку роль можуть відігравати державні органи і міжнародні організації у розвитку кліматичних технологій?
8. Як можна залучити громадськість і партнерів до підтримки інвестицій у ці проєкти?
9. Які стратегії диверсифікації інвестицій підходять для такого ризикового і новаторського ринку?
10. Як підготуватися до можливих негативних сценаріїв розвитку подій і змін у регуляторному середовищі?

КЕЙС 4: Інвестиції в автономні бойові системи — проєкт «Тихоокеанський дрон» (Pacific Drone Project)

Контекст:

В 2018-2020 роках кілька оборонних компаній по всьому світу розробляли автономні безпілотні бойові системи (БПЛА), здатні самостійно виявляти, відслідковувати і навіть знищувати цілі без прямого втручання оператора. США, Ізраїль і Китай активно інвестували у такі технології.

Приклад: Компанія «SkyDefender» (вигадана назва, але базована на реальних компаніях) отримала державні контракти на розробку автономних бойових дронів з елементами штучного інтелекту. Частина фінансування також надійшла від приватних венчурних інвесторів.

Основні виклики і наслідки:

- **Етичні суперечки:** Правозахисні організації і частина суспільства виступили проти впровадження систем, здатних самостійно приймати рішення про застосування сили, оскільки це може призвести до помилкових вбивств і порушення міжнародного гуманітарного права.
- **Регуляторна невизначеність:** На той час не було чітких міжнародних норм і заборон щодо автономної зброї, що створювало юридичні та моральні “сірих зон”.

- **Ризик ескалації:** Автономні системи потенційно можуть спровокувати швидке загострення конфліктів, особливо у регіонах з високою напруженістю.
- **Вплив на інвестиції:** Частина приватних інвесторів почала сумніватися у доцільності вкладень у такі технології через репутаційні ризики та можливі санкції.

Висновки:

- Кейс демонструє, що інвестиції у дефенстех, особливо в автономні бойові системи, потребують ретельного етичного і юридичного аналізу.
- Інвестори мають враховувати не лише фінансові вигоди, а й потенційні суспільні наслідки.
- Важливість розвитку міжнародних правил і контролю для подолання невизначеності.

? Питання для обговорення

1. Які етичні ризики пов'язані з інвестиціями в автономні бойові системи?
2. Як відсутність чітких міжнародних правил вплинула на розвиток і використання таких технологій?
3. Яку відповідальність мають інвестори за можливі наслідки застосування автономної зброї?
4. Як можна збалансувати потребу у національній безпеці та дотримання міжнародного гуманітарного права?
5. Чи варто обмежувати інвестиції у певні види дефенстех, якщо вони можуть загрожувати миру?
6. Як інвестори можуть мінімізувати репутаційні та фінансові ризики при вкладеннях у такі проєкти?
7. Яку роль можуть відігравати громадські організації і медіа у контролі за розвитком автономної зброї?
8. Чи можуть міжнародні інституції розробити ефективні механізми регулювання і контролю таких технологій?
9. Які альтернативні сфери інвестування у дефенстех можуть бути більш етичними і прийнятними для суспільства?
10. Як зміни в громадській думці можуть вплинути на майбутні інвестиції у сфері оборонних технологій?

КЕЙС-ФАНТАЗІЯ 5: Можливий світ без інвестицій — що буде?

 Контекст: Уявіть, що через глобальну кризу довіри або технологічний злам світ опинився у ситуації, коли інвестиції — як явище — майже зникли. Люди припинили вкладати гроші в розвиток бізнесу, стартапів, інновацій, нерухомості чи інфраструктури. Більшість капіталу зберігається «під подушкою» або використовується виключно для споживання.

🔍 Основні питання для розгляду:

1. Як виглядатиме економічна система без інвестицій?
2. Чи зможуть компанії розвиватися без залучення зовнішнього капіталу?
3. Які технологічні, соціальні і культурні наслідки призведе відсутність інвестицій?
4. Яким чином відбуватиметься розподіл ресурсів та капіталу?
5. Чи виникнуть альтернативні форми підтримки економіки?
6. Як зміняться ринки праці і фінансові системи?
7. Чи зможе людство і надалі інноваційно розвиватися?
8. Які нові виклики і ризики з'являться в такому світі?

🌱 Завдання для учасників:

1. Обговорити сценарії розвитку економіки і суспільства без інвестицій.
2. Визначити можливі позитивні і негативні наслідки такої ситуації.
3. Спробувати запропонувати альтернативні механізми стимулювання розвитку.
4. Розробити стратегію адаптації бізнесів і громадян до нового світу.

🗣️ ІНТЕРАКТИВНИЙ СЦЕНАРІЙ: Світ без інвестицій

1. Вступ (5 хв)

Коротко ознайомте учасників з концептом: уявіть, що інвестиції як явище зникли або стали недоступними через глобальний крах довіри, нові технології або соціальні зміни.

2. Ролі для учасників (по 2-3 особи в кожній)

- **Урядовці:** шукають способи підтримати економіку без інвестицій, захистити соціальну стабільність.
- **Підприємці:** намагаються розвивати бізнес без зовнішніх інвестицій, шукають альтернативні шляхи фінансування.
- **Інвестори/фінансисти:** намагаються переорієнтуватися, зберегти капітал і вплив без традиційних інвестиційних інструментів.
- **Науковці та інноватори:** стикаються з браком ресурсів для досліджень і розвитку технологій.
- **Звичайні громадяни:** оцінюють, як зміни впливають на їх життя, роботу, можливості.

3. Ключові питання для обговорення (по ролях)

Для урядовців:

- Як забезпечити фінансування державних програм і підтримку бізнесу?
- Чи варто вводити державне планування або інші механізми розподілу капіталу?
- Як уникнути економічної стагнації?

Для підприємців:

- Як знайти ресурси для розвитку без інвестицій?
- Чи можливе зростання за рахунок внутрішніх коштів або кооперації?
- Які нові бізнес-моделі можуть з'явитися?

Для інвесторів/фінансистів:

- Як пристосуватися до світу без традиційних інвестицій?
- Які нові інструменти чи ролі можуть виникнути?
- Як зберегти вплив і прибутковість?

Для науковців та інноваторів:

- Як реалізовувати наукові проєкти без зовнішнього фінансування?
- Чи зменшиться темп технологічного прогресу?
- Які альтернативи існують для підтримки досліджень?

Для громадян:

- Як зміни впливають на ваші робочі місця, доходи і якість життя?
- Які нові соціальні ризики і можливості з'являються?
- Як можна адаптуватися до нових реалій?

4. Сценарії розвитку (обговорення)

- **Сценарій 1 — Державне планування:** уряди беруть на себе основну роль у фінансуванні і розподілі ресурсів.
- **Сценарій 2 — Локальна кооперація:** виникають локальні мережі взаємодопомоги, бартерні системи і краудфандинг нового типу.
- **Сценарій 3 — Технологічний застій:** відсутність інвестицій гальмує розвиток і викликає економічний спад.
- **Сценарій 4 — Альтернативні фінансові інструменти:** з'являються нові форми фінансування, наприклад, цифрові валюти, соціальні кредити, фонди довіри.

5. Підсумкове завдання

- Кожна група формує свою стратегію виживання і розвитку у світі без інвестицій.
- Презентація своїх ідей іншим групам.
- Загальна дискусія: що спільного і що відмінного, які уроки можна винести.

КЕЙС 7: Найуспішніша інвестиція — визначення та аналіз

Контекст: Інвестори та аналітики часто сперечаються, що є найуспішнішою інвестицією — чи це максимальний фінансовий прибуток, чи соціальний вплив, чи стратегічне значення для розвитку.

Ситуація: Учасникам пропонується обрати і обґрунтувати найуспішнішу інвестицію в історії або сучасності, оцінюючи за різними критеріями:

- Фінансова віддача (ROI).
- Соціальний або екологічний вплив.
- Тривалість і стабільність результату.
- Інноваційність і трансформаційність.
- Вплив на суспільство і економіку.

Варіанти для аналізу (приклади):

1. Інвестиції у акції Apple або Microsoft на початку їхнього шляху.
2. Вкладення у розвиток інтернету (наприклад, фонд DARPA).
3. Соціальні інвестиції, наприклад, у програми вакцинації в країнах, що розвиваються.
4. Інвестиції у відновлювану енергетику.
5. Особисті інвестиції у власне освіту або стартап.

 Завдання:

1. Обрати конкретний приклад інвестиції.
2. Обґрунтувати, чому ця інвестиція є найуспішнішою з обраної перспективи.
3. Розглянути, які фактори забезпечили її успіх.
4. Обговорити можливі ризики і обмеження.
5. Висловити власну думку про критерії, які мають визначати успішність інвестиції.

 Запитання для дебатів

1. Що важливіше для оцінки успішності інвестиції — фінансова віддача чи соціальний вплив?
2. Чи може інвестиція з низькою фінансовою віддачею бути більш успішною, якщо вона має великий екологічний або соціальний ефект?
3. Як вимірювати успішність інвестиції у довгостроковій перспективі?
4. Чи можна вважати інвестицію у власну освіту найуспішнішою? Чому?
5. Яку роль відіграє інноваційність у визначенні успішності інвестиції?
6. Чи повинні інвестори орієнтуватися на прибуток або на сталий розвиток і соціальну відповідальність?
7. Чи можливо передбачити успіх інвестиції на початковому етапі?
8. Які ризики і невизначеності впливають на оцінку інвестиції як успішної?
9. Як культурні та регіональні особливості впливають на критерії успішності інвестиції?
10. Чи мають державні інвестиції бути орієнтовані на прибутковість чи на суспільний добробут?

ТЕМА: ВІДОМІ ІНВЕСТОРИ

КЕЙС 1: Самоінвестування Ілона Маска — від програміста до глобального інноватора

 Контекст: Ілон Маск, відомий підприємець і винахідник, починав свій шлях як молодий програміст і підприємець із невеликими ресурсами. Він інвестував значну частину свого часу, коштів і енергії у власне навчання, розвиток навичок і створення новаторських компаній.

Хронологія самоінвестування:

- У дитинстві і підлітковому віці вивчив програмування і створив першу комп'ютерну гру.
- Після переїзду до США інвестував у власну освіту в галузі фізики та економіки.
- Витратив роки на вивчення космічних технологій, електромобілів і сонячної енергетики.
- Заснував компанії Zip2 і PayPal, значну частину прибутку реінвестував у SpaceX, Tesla і Neuralink.
- Безперервно навчається, читає тисячі сторінок на тиждень, експериментує та розвиває нові ідеї.

Результат:

- Створення кількох глобальних компаній з мільярдними оцінками.
- Вплив на кілька ключових індустрій — автомобільну, космічну, енергетичну.
- Приклад для мільйонів, як інвестиції у себе можуть призвести до масштабних змін.

Питання для обговорення:

1. Які саме навички і знання Маск інвестував у першу чергу?
2. Як важливо поєднувати формальну освіту і практичний досвід?
3. Чому інвестиції у себе можуть бути більш вигідними за будь-які фінансові інвестиції?
4. Які ризики і виклики виникають у самоінвестуванні?
5. Як підтримувати мотивацію та ефективність у довгостроковому розвитку?

КЕЙС 2: Опра Вінфрі — інвестиції у власний розвиток і побудову медіаімперії

 Контекст: Опра Вінфрі почала свою кар'єру з непростих умов, з дитинства пережила труднощі, але інвестувала значний час і ресурси у власний розвиток — освіту, комунікативні навички, психологію та медіа.

Основні етапи самоінвестування:

- Раннє навчання й розвиток ораторських здібностей.
- Вивчення психології і людської поведінки для кращого розуміння аудиторії.
- Постійне самовдосконалення у сферах менеджменту та бізнесу.
- Використання власного досвіду для створення унікального формату шоу, яке стало всесвітньо відомим.
- Розвиток власного бренду і медіакомпанії, інвестиції у соціальні проєкти і благодійність.

Результати:

- Стала однією з найвпливовіших медіаперсон у світі.
- Побудувала медіаімперію з численними бізнесами.
- Вплинула на розвиток культури і суспільних цінностей.
- Була прикладом того, як інвестиції у себе відкривають безмежні можливості.

Питання для обговорення:

1. Які особисті якості і навички допомогли Опрі досягти успіху?
2. Як важливо розвивати емоційний інтелект у процесі самоінвестування?
3. Чому формування власного бренду має значення?
4. Як поєднувати самоінвестування з соціальною відповідальністю?
5. Які уроки можна взяти з історії Опри для власного розвитку?

КЕЙС 3: Джефф Безос — шлях від стартапера до засновника Amazon

 Контекст: Джефф Безос починав як інженер і фінансист, а потім зробив масштабні інвестиції в свій розвиток і ідеї, що призвело до створення найбільшого онлайн-ритейлера в світі.

Основні кроки самоінвестування:

- Отримав освіту в галузі комп'ютерних наук і електротехніки, а також економіки.
- Накопичував досвід у технологічних компаніях і на Уолл-стріт.
- Пройшов ризик і вплив особисті заощадження у запуск Amazon у гаражі.

- Постійно вивчав нові технології, ринки та моделі бізнесу, адаптував компанію до змін.
- Інвестував у власне лідерство, навички управління командою і стратегічне бачення.

Результати:

- Побудував компанію, яка змінила глобальний ринок роздрібно́ї торгівлі.
- Став одним із найбагатших людей світу.
- Вплинув на розвиток цифрової економіки та інновацій.
- Став прикладом того, як інвестиції у знання і досвід можуть трансформувати життя.

🔍 Питання для обговорення:

1. Які знання і навички були ключовими для Безоса на початку?
2. Як ризик і віра в ідею пов'язуються з самоінвестуванням?
3. Яку роль відіграє навчання протягом усього життя?
4. Чому важливо поєднувати технічні і бізнес-компетенції?
5. Які уроки можна взяти з цього кейсу для власного розвитку?

КЕЙС 4: Сара Блейклі — від продавчині до мільярдерки, засновниці Spanx

 Контекст: Сара Блейклі почала свій шлях, працюючи продавчиною, і інвестувала в себе — у власні ідеї, навички маркетингу та підприємництва. Вона не мала формальної бізнес-освіти, але завдяки наполегливості та постійному саморозвитку змогла створити глобальний бренд.

Основні етапи самоінвестування:

- Вивчала маркетинг і продажі на практиці, під час роботи.
- Самостійно розробила і запатентувала інноваційний продукт — безшовну білизну.
- Вчилася вести переговори, будувати бізнес-стратегії і працювати з інвесторами.
- Постійно розвивала лідерські навички і особистий бренд.
- Інвестувала час і ресурси в розширення бізнесу та соціальні проєкти.

Результати:

- Створила компанію Spanx, яка стала світовим лідером у своїй ніші.
- Стала наймолодшою жінкою-мільярдеркою, яка зробила статок власною працею.
- Вплинула на індустрію моди і підприємництва.
- Була прикладом, що інвестиції в себе можуть відкривати великі можливості, навіть без формальної освіти.

? Питання для обговорення:

1. Як Сара змогла компенсувати відсутність формальної освіти?
 2. Чому важливо інвестувати у навички переговорів і продажів?
 3. Яку роль відіграє наполегливість і віра у власну ідею?
 4. Як формувати особистий бренд і чому це важливо?
 5. Які уроки можна взяти з цього кейсу для тих, хто починає свій шлях?
-

КЕЙС 5: Втрата через неправильне самоінвестування — історія Джона

 Контекст: Джон, амбітний молодий професіонал, вирішив інвестувати значну суму грошей і часу у дорогі курси і тренінги з розвитку лідерських навичок та підприємництва. Проте вибір курсів був необґрунтованим, а методики — неефективними для його сфери діяльності.

Що сталося:

- Джон витратив багато ресурсів на програми, які не відповідали його цілям.
- Після закінчення курсів він не зміг застосувати знання на практиці, що призвело до розчарування.
- Відсутність чіткої стратегії розвитку і підтримки знизил мотивацію.
- Через це він втратив час і гроші, що позначилося на його кар'єрі та фінансовому стані.

Висновки:

- Самоінвестування має бути усвідомленим і базуватися на чітких цілях і потребах.
- Не всі освітні продукти однаково корисні — потрібен ретельний вибір.
- Важливо поєднувати навчання з практичним застосуванням.
- Підтримка і менторство можуть суттєво підвищити ефективність самоінвестування.

? Питання для обговорення:

1. Які помилки зробив Джон у виборі програм для самоінвестування?
 2. Як уникнути неефективних інвестицій у власний розвиток?
 3. Чому важливо мати чіткі цілі і план розвитку?
 4. Яку роль грають ментори та підтримка в успішному самоінвестуванні?
 5. Як перетворити невдалий досвід у мотивацію для подальшого розвитку?
-

КЕЙС 6: Втрата часу і грошей через неякісні MBA-програми

Контекст: У 2010-х роках багато молодих професіоналів інвестували значні кошти (іноді \$50 000 і більше) у дорогі MBA-програми престижних бізнес-шкіл, сподіваючись підвищити кар'єрні можливості. Однак дослідження і відгуки показали, що не всі отримали очікуваний прибуток від цих інвестицій.

Що сталося:

- Деякі випускники виявляли, що знання були переважно теоретичними та не відповідали реальним вимогам ринку.
- Вартість навчання та втраченого часу не покривалася покращенням заробітку чи кар'єрним зростанням.
- В окремих випадках випускники заборгували великі суми через кредити на навчання без чіткої перспективи погашення.
- Відсутність практичних навичок і мережі контактів знизила ефективність отриманої освіти.

Висновки:

- Важливо ретельно оцінювати якість та релевантність освітніх програм.
- Не всі дорогі курси гарантують повернення інвестицій.
- Варто звертати увагу на практичну складову та нетворкінг.
- Вибір навчання має бути стратегічним, а не просто модним рішенням.

Джерела і приклади:

- Статті Forbes, Harvard Business Review про ROI MBA.
- Відгуки випускників різних бізнес-шкіл.
- Аналіз CareerBuilder і Payscale щодо впливу MBA на зарплати.

КЕЙС 7: Професійне вигоряння у працівника IT-сфери через надмірне самоінвестування

Контекст: Багато IT-фахівців постійно інвестують час і ресурси у підвищення кваліфікації — проходять численні курси, сертифікації, беруть участь у хакатонах, працюють понаднормово, щоб залишатися конкурентними на ринку.

Що сталося:

- Один із таких спеціалістів, Максим, за рік пройшов понад 10 курсів, одночасно працюючи на повну ставку і виконуючи фріланс-проекти.

- Постійний стрес і відсутність балансу між роботою та відпочинком призвели до вигорання: зниження мотивації, проблем зі здоров'ям і падіння продуктивності.
- Попри великі інвестиції у власний розвиток, Максим тимчасово втратив здатність працювати ефективно і був вимушений брати тривалу паузу.
- Це негативно вплинуло на кар'єрний розвиток і фінансове становище.

Висновки:

- Інвестиції у себе мають бути збалансованими і враховувати психологічне здоров'я.
- Перевантаження може звести нанівець усі позитивні результати розвитку.
- Важливо планувати відпочинок і відновлення як частину особистого розвитку.
- Самоінвестування — це не лише навчання, а й турбота про себе.

Джерела:

- Дослідження про професійне вигорання (WHO, Gallup).
- Статті про баланс роботи і життя в IT.
- Відгуки IT-спеціалістів на форумах і в професійних спільнотах.

Приклад 1: Ентоні Боурден — зірка, яка зіткнулася з вигоранням і депресією

Хто: Ентоні Боурден — знаменитий шеф-кухар, телеведучий, письменник.

Що сталося: Попри шалений успіх у кар'єрі, він багато років працював під великим тиском, інвестував свій час і енергію у розвиток бізнесу, медіа-проєктів, подорожей. Однак постійний стрес, вигорання і особисті проблеми призвели до депресії і трагедії — у 2018 році він покінчив життя самогубством.

Урок: Інвестиції у себе — це не лише кар'єрний розвиток, а й увага до ментального здоров'я. Перевантаження може мати фатальні наслідки, якщо не звертати на це увагу.

Приклад 2: Стів Джобс — період особистої кризи через занурення в роботу

Хто: Стів Джобс — співзасновник Apple Inc.

Що сталося: Відомо, що Джобс був надзвичайно вимогливим до себе, інвестував багато часу у роботу, інновації і будівництво компанії. Проте це призвело до напружених стосунків у родині, проблем зі здоров'ям і періоду вигнання з Apple у 1985 році. Лише через кілька років він повернувся і змінив компанію.

Урок: Самоінвестування повинно бути збалансованим і враховувати особисті відносини та здоров'я.

✓ Обговорення кейсів: Ентоні Боурден та Стів Джобс — уроки усвідомленого самоінвестування

1. Обговорення в групах (30 хв)

? Питання для дискусії:

1. Які основні помилки у балансі роботи та особистого життя зробили Боурден і Джобс?
2. Як надмірне інвестування в кар'єру може вплинути на ментальне та фізичне здоров'я?
3. Які сигнали організму чи психіки могли би допомогти запобігти кризам?
4. Як можна збалансувати амбіції і турботу про себе?
5. Які інструменти або практики допомагають підтримувати здоровий баланс?
6. Чому важливо враховувати особисті стосунки при плануванні самоінвестування?
7. Як навчитися відпускати і делегувати, щоб уникнути вигорання?

2. Вправа: Розробка плану усвідомленого самоінвестування (30 хв)

✿ Завдання:

- Кожен учасник формує свій індивідуальний план самоінвестування, враховуючи:
 - Цілі розвитку (професійні, особисті).
 - Баланс між роботою, навчанням і відпочинком.
 - Практики для підтримки ментального здоров'я (медитація, спорт, хобі).
 - Соціальну підтримку (друзі, ментори, сім'я).
 - Методи контролю сигналів вигорання (тайм-менеджмент, самоспостереження).
- Обмін планами у парах або маленьких групах.
- Обговорення можливих складнощів і способів їх подолання.

3. Рефлексія (15 хв)

- Кожен учасник ділиться одним відкриттям або новим рішенням, яке він взяв для себе.
- Коротке підсумування тренера або фасилітатора.

✓ Анкета для рефлексії після курсу «Усвідомлене самоінвестування»

Інструкція: Будь ласка, відповідай щиро та детально. Твої відповіді допоможуть покращити курс і підтримати твій подальший розвиток.

1. Які три найважливіші ідеї або відкриття ти отримав(-ла) під час курсу?

Відповідь: _____

2. Які особисті цілі розвитку стали для тебе пріоритетними після курсу?

Відповідь: _____

3. Які практики або інструменти для підтримки балансу між роботою, навчанням і відпочинком ти плануєш застосовувати?

Відповідь: _____

4. Як ти збираєшся відстежувати та реагувати на сигнали стресу або вигорання?

Відповідь: _____

5. Який приклад реальної людини з курсу найбільше тебе надихнув і чому?

Відповідь: _____

6. Як змінилося твоє розуміння успіху і балансу у житті після проходження курсу?

Відповідь: _____

7. Які складнощі чи виклики ти передбачаєш у реалізації свого плану самоінвестування?

Відповідь: _____

8. Яку підтримку ти хотів(-ла) би отримувати від наставників, друзів або родини?

Відповідь: _____

9. Який конкретний крок ти зробиш найближчим часом для покращення свого самоінвестування?

Відповідь: _____

10. Додаткові коментарі або побажання щодо курсу:

Відповідь: _____

КЕЙСИ НА ОСНОВІ ХУДОЖНІХ І ДОКУМЕНТАЛЬНИХ ФІЛЬМІВ

Інвестування — це не лише цифри й графіки. Це ще й історії людей, рішень, ризиків, злетів і падінь. Щоб краще зрозуміти психологію інвестора, природу ринку та етичні виклики, пропонуємо розглянути реальні або художньо змодельовані ситуації з фільмів, де інвестування є центральною темою або важливим фоном.

🏆 КЕЙС 1. Гра на пониження (*The Big Short*, 2015)

Ситуація: Група інвесторів робить ставку проти ринку нерухомості США напередодні фінансової кризи.

🧐 Питання для обговорення:

- Які сигнали ринку вони використали?
- Чи був це прорахований ризик чи спекуляція?
- Як студент оціните їхні дії з етичної точки зору?

🧠 Дискусійний блок:

- Чи є моральним заробляти на колапсі ринку, навіть якщо він прогнозований?
- Наскільки інвестор має враховувати соціальні наслідки своїх дій?

⚠️ Завдання:

- Визначити ключові фактори ризику, які ігнорували великі банки.
 - Порівняйте моделі поведінки трьох груп інвесторів у фільмі. Яка з них найбільш відповідальна?
-

🏆 КЕЙС 2. *Startup.com* (2001)

Ситуація: Стартап govWorks швидко залучає інвестиції, але втрачає контроль над бізнесом.

🧐 Питання:

- Які уроки можна зробити щодо фінансування стартапів?
- Чи є різниця між "інвестором" та "партнером"?

🧠 Дискусійний блок:

- Де межа між фінансовою підтримкою та втручанням в управління?
- Чи повинні засновники поступатися принципами заради збереження інвесторів?

Завдання:

- Проаналізуйте помилки фаундерів у побудові інвестиційної стратегії.
 - Запропонуйте план антикризових дій на момент, коли компанія втратила прибутковість.
-

КЕЙС 3. *Boiler Room (2000)*

Ситуація: Працівник брокерської компанії розуміє, що продає шахрайські акції.

Питання:

- Як студент, що б ви зробили на його місці?
- Як розрізнити етичний сервіс і фінансову піраміду?

Дискусійний блок:

- Що сильніше впливає на поведінку інвестора — жадібність чи необізнаність?
- Чи несе відповідальність за маніпуляції лише компанія, чи й працівник?

Завдання:

- Побудуйте список червоних прапорів при виборі брокера.
 - Проаналізуйте, чому клієнти довіряли цій фірмі попри сумнівну репутацію.
-

КЕЙС 4. *Wall Street (1987) та Wall Street: Money Never Sleeps (2010)*

Ситуація: Молодий біржовий трейдер отримує доступ до інсайдерської інформації. Він стає частиною великої гри, де закон і мораль вступають у конфлікт.

Питання:

- Чи виправдане використання інсайду заради особистої вигоди?
- Які наслідки для ринку має поширення таких практик?
- Як змінюється погляд трейдера на ринок і мораль у продовженні фільму?

Дискусійний блок:

- Як змінюється поняття успіху у фінансовому секторі з часом?
- Чи можлива етична кар'єра на Wall Street?

Завдання:

- Визначте законодавчі аспекти щодо інсайдерської торгівлі.
 - Проаналізуйте, які фактори підштовхують молодих фінансистів до сумнівних рішень.
-

🏆 **КЕЙС 5. Джой (Joy, 2015)**

Ситуація: Жінка інвестує власні заощадження та час у запуск власного винаходу — самовичавної швабри.

🧐 **Питання:**

- Як оцінити ризики самоінвестування?
- Які альтернативні джерела фінансування вона могла б використати?
- Чи має місце емоційне інвестування у власну ідею?

🧠 **Дискусійний блок:**

- Чи потрібна віра в ідею для залучення інвесторів?
- Де межа між наполегливістю і фінансовим самознищенням?

⚠️ **Завдання:**

- Створіть SWOT-аналіз стартапу Joy.
 - Запропонуйте план із залучення венчурного капіталу для подібного продукту.
-

🏆 **КЕЙС 6. Почуття справедливості (Equity, 2016)**

Ситуація: Жінка-інвестбанкірка готує технологічну компанію до IPO, зіштовхуючись із корпоративною політикою, гендерними бар'єрами та етичними викликами.

🧐 **Питання:**

- Як формується вартість компанії перед IPO?
- Які ризики для інвестора пов'язані з участю в первинному розміщенні?
- Чи впливає стать чи статус у колективі на прийняття фінансових рішень?

🧠 **Дискусійний блок:**

- Чи однаково оцінюються професійні якості чоловіків і жінок у фінансовій сфері?
- Наскільки прозорими є процеси IPO для широкого кола інвесторів?

⚠️ **Завдання:**

- Розробіть короткий pitch-book для IPO вигаданої технологічної компанії.
 - Оцініть ризики, які можуть вплинути на ціну акцій у перші 6 місяців після IPO.
-

🏆 КЕЙС 7. *Enron: The Smartest Guys in the Room (2005)*

Ситуація: Гучний корпоративний скандал призводить до краху Enron та величезних втрат інвесторів.

🧐 Питання:

- Які помилки зробили інвестори, довіряючи компанії?
- Яку роль відігравали аудитори та ЗМІ?
- Як відрізнити реальну звітність від маніпуляцій?

🧠 Дискусійний блок:

- Чи можлива повна прозорість у великих корпораціях?
- Яку роль відіграє етика у роботі аудитора?

⚠️ Завдання:

- Проведіть аналіз фінансової звітності Enron за рік до краху.
 - Створіть чек-лист для інвестора щодо оцінки надійності публічної компанії.
-

🏆 КЕЙС 8. Людина, яка змінила все (*Moneyball, 2011*)

Ситуація: Менеджер бейсбольної команди інвестує не в гравців-зірок, а в аналітику та статистику.

🧐 Питання:

- Які нематеріальні активи можуть бути вигідними для інвестування?
- Як змінюються інвестиційні підходи під впливом технологій?
- Чи можна аналітичне мислення вважати капіталом?

🧠 Дискусійний блок:

- Чи має право інвестор ігнорувати інтуїцію на користь цифр?
- Як змінюється модель інвестора в умовах цифровізації?

⚠️ Завдання:

- Порівняйте традиційний і аналітичний підходи до оцінки проєктів.
 - Оцініть ефективність Data-driven підходів у сфері фінансів.
-

🏆 КЕЙС 9. Кремнієва долина (*Silicon Valley, серіал, 2014–2019*)

Ситуація: Команда розробників стикається з дилемою: прийняти вигідні, але обмежуючі умови інвестора чи ризикнути самостійним розвитком.

Питання:

- Як оцінювати пропозиції інвесторів у стартапі?
- Що важливіше: швидке фінансування чи стратегічна свобода?
- Які можуть бути наслідки втрати контролю над інтелектуальною власністю?

Дискусійний блок:

- Які є межі компромісу між грошима і візією стартапу?
- Чи повинні фаундери зберігати повний контроль над продуктом за будь-яку ціну?

Завдання:

- Порівняйте умови фінансування від різних типів інвесторів.
 - Створіть план управління капіталом з урахуванням збереження прав на продукт.
-

Кейс 10. Шалені гроші (*Fun with Dick and Jane, 2005*)

Ситуація: Після того, як корпорація, де працює головний герой, раптово банкрутує через шахрайство керівництва, він та його дружина намагаються втримати фінансову стабільність. У відчаї вони починають займатися нелегальною діяльністю, аби повернути втрачене.

Питання:

- Чи могли дрібні інвестори передбачити крах компанії? Які були сигнали?
- Як дії керівництва впливають на довіру інвесторів і працівників?
- Чи є межа, коли фінансова безпорадність виправдовує неетичні дії?
- Як побудувати особисту фінансову подушку безпеки у разі втрати інвестицій чи роботи?

Дискусійний блок:

- Чи можуть співробітники бути співвідповідальними за корпоративну нечесність?
- Наскільки справедливим є розподіл наслідків корпоративного шахрайства?

Завдання:

- Проаналізуйте 3 фінансові помилки, які зробили герої до банкрутства.
 - Створіть поради з побудови фінансової подушки для сім'ї із середнім доходом.
-

🏆 **КЕЙС 11. Межа ризику (*Margin Call, 2011*)**

Ситуація: У першу ніч фінансової кризи 2008 року співробітники інвестиційного банку дізнаються, що їхній портфель активів токсичний і може спричинити обвал компанії. Вони мають вирішити — продати все негайно й врятуватися, чи намагатися втримати ситуацію без руйнування ринку.

🧠 **Питання:**

- Яку роль у кризі відіграє недостатня оцінка ризиків?
- Чи можна вважати рішення про негайний розпродаж активів етичним?
- Як побудувати систему управління ризиками у великому фінансовому інституті?
- Які висновки варто зробити з цього кейсу для сучасного інвестора?

🧠 **Дискусійний блок:**

- Чи можуть швидкі рішення під час кризи бути етичними?
- Хто несе відповідальність за системний ризик: компанія, аналітик чи вся фінансова модель?

⚠️ **Завдання:**

- Опишіть сценарій розвитку подій, якби компанія не продала активи.
- Побудуйте базові принципи політики ризик-менеджменту для інвестбанку.

🧠 **Дискусійний блок: Теми для обговорення на основі кейсів з фільмів**

1. **Чи має інвестор моральну відповідальність за наслідки своїх дій?**
 - (на основі фільмів «The Big Short», «Wall Street», «Enron»).
 2. **Етика інвестування: прибутковість vs прозорість.**
 - Дискусія про конфлікт інтересів у брокерських компаніях («Boiler Room», «Equity»).
 3. **Стартапи та інвестори: союз чи конфлікт?**
 - Обговорення взаємодії між засновниками та інвесторами («Startup.com», «Silicon Valley»).
 4. **Чи завжди аналітика важливіша за інтуїцію в інвестуванні?**
 - Порівняння кейсів з «Moneyball» і «Joy».
 5. **Інсайдерська інформація: злочин, стратегія чи система?**
 - Дебати на основі фільму «Wall Street».
 6. **Чи можуть дані й аналітика бути самостійним об'єктом інвестування?**
 - Дискусія на основі «Moneyball», «Silicon Valley».
 7. **Гендер і етика у фінансовому секторі.**
 - Обговорення викликів жінок-інвесторок («Equity», «Joy»).
-

 Порівняльна таблиця фільмів для навчального курсу з інвестування:

Назва фільму	Основна тема	Інвест. фокус	Етична дилема	Складність	Освітній ефект
The Big Short (2015)	Іпотечна криза 2008 року	Деривативи, хедж-фонди	Заробіток на краху системи	◆ середня	Розуміння системних ризиків
Margin Call (2011)	Початок кризи 2008 року	Інвестиційні банки, ліквідність	Продаж токсичних активів без попередження	◆ середня	Вивчення рішень топ-менеджменту
Too Big to Fail (2011)	Антикризова політика уряду США	Фінансова стабільність	Чи справедливо рятувати великі банки	● висока	Розуміння макроекономічних процесів
Inside Job (2010)	Документальний аналіз причин кризи	Глобальні ринки, регулювання	Конфлікт інтересів у фінансових структурах	◆ середня	Глибоке системне бачення
Boiler Room (2000)	Шахрайство на фондовому ринку	Агресивні продажі, маніпуляції	Продаж «сміттєвих» акцій з вигодою для себе	● легка	Етика і прозорість у торгівлі
Fun with Dick and Jane (2005)	Особисті фінанси, банкрутство компанії	Втрата інвесторської довіри	Пошук моральних меж при втраті доходів	● легка	Роль резервів і фінансової грамотності
Wall Street (1987)	Бездушність фінансових ринків	Інсайдерська торгівля	Жадібність як мотивація	● висока	Аналіз морального вибору інвестора
Startup.com (2001)	Стартапи і венчурні інвестиції	Управління ризиками	Особисті конфлікти у бізнесі	● легка	Вчить цінувати партнерство і стратегію
Betting on Zero (2016)	Шорт-продажі проти Herbalife	Активістське інвестування	Етика «гри на пониження»	◆ середня	Аналітика + корпоративна етика

- — легкий для розуміння;
- ◆ — середній рівень складності;
- — високий (для старших курсів або поглибленого аналізу).

Шаблон для роботи зі студентами, який можна використовувати після перегляду будь-якого з фільмів із таблиці:

Аналіз фільму з інвестування: [Назва фільму]

1. Загальна інформація

- Рік випуску:
- Жанр:
- Основна тема:

2. Ключові інвестиційні поняття, представлені у фільмі

-
-

3. Головні учасники інвестиційного процесу

- Імена/ролі персонажів:
- Їхні цілі та мотивації:

4. Визначення основних ризиків і можливостей

- Ризики:
- Можливості:

5. Етичні питання і дилеми

- Які етичні виклики показано?
- Як би ви вирішили цю дилему?

6. Ваші висновки і уроки

- Що найбільше запам'яталось?
- Що варто врахувати у реальному інвестиційному процесі?

7. Додаткові питання для обговорення

-
-

КЕЙСИ НА ОСНОВІ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ

КЕЙС 1. «Фінансист» — Теодор Драйзер

Напрямок інвестування: Біржові спекуляції, венчурний капітал, політичні ризики

◆ **Ситуація:** Френк Каупервуд — фінансист із Філадельфії — створив власну компанію, яка успішно оперує на біржі та отримує прибутки через контракти з міськими службами. Він розвиває інфраструктурні інвестиції, але не декларує всі свої операції та має "закулісні" зв'язки з владою. Його арештовують після політичного скандалу.

◆ **Завдання:**

- Оцініть рівень ризику фінансової стратегії Каупервуда.
- Як би виглядала його модель з точки зору сучасного венчурного капіталіста?
- Складіть інвестиційний профіль підприємства Каупервуда (за шаблоном нижче).
- Запропонуйте механізми мінімізації політичних ризиків.

◆ **Шаблон для заповнення:**

Критерій	Оцінка (1–5)	Коментар
Дохідність інвестицій		
Легальність операцій		
Репутаційні ризики		
Залежність від політики		

КЕЙС 2. «Атлант розправив плечі» — Айн Ренд

Напрямок інвестування: Інновації, етичний капіталізм, інституційні інвестори

◆ **Ситуація:** Дагні Таггарт намагається зберегти свою залізничну компанію, яка працює ефективніше за конкурентів, але страждає через політичне регулювання. Інвестори не готові підтримувати її бізнес, оскільки бачать зростання контролю з боку держави та «перерозподіл успіху».

◆ **Завдання:**

- Складіть інвестиційний профіль підприємства Дагні Таггарт.
- Проаналізуйте фактори, що стримують інвестиційну привабливість.
- Обґрунтуйте доцільність інвестування в незалежні інноваційні компанії за наявності регуляторного тиску.
- Розробіть фінансову модель із врахуванням потенційних регуляторних бар'єрів.

◆ **Запитання:**

1. Чи мають інвестори моральне право залишати ринки, де «успіх карається»?
2. Який тип інвесторів (венчурний, стратегічний, етичний) був би найбільш доречним?

 КЕЙС 3. «Сьогун» — Джеймс Клавелл

Напрямок інвестування: Географічна диверсифікація, інвестиції на нових ринках

◆ **Ситуація:** Джон Блектон — британський навігатор — потрапляє до феодалної Японії, де стає радником у сьогунських дворах. Він прагне налагодити торгівлю й інвестиції в портове місто. Західні торговці мають переваги, але культурні бар'єри, релігійна напруга й небезпека — дуже високі.

◆ **Завдання:**

- Проаналізуйте ризики інвестування в ізольовану, малознайому країну.
- Розробіть стратегію входу на ринок з урахуванням мови, релігії, права.
- Побудуйте SWOT-аналіз інвестування в японське портове місто XVII ст.
- Запропонуйте шляхи диверсифікації портфеля, щоб зменшити вплив культурних і політичних ризиків.

◆ **Шаблон:**

Параметр	Сильні сторони	Слабкі сторони	Можливості	Загрози
Географія				
Культура				

 КЕЙС 4. «Великий Гетсбі» — Френсіс Скотт Фіцджеральд

Напрямок інвестування: Інвестиції у бренд, репутацію, непрозорий капітал

◆ **Ситуація:** Джей Гетсбі демонструє образ успішного бізнесмена, має палац, дорогі авто, численні зв'язки. Проте джерела його доходу — туманні. Його капітал швидко зростає, але підстави — кримінальні.

◆ **Завдання:**

- Як інвестор, оцініть бізнес-модель Гетсбі.
- Складіть репутаційний ризик-профіль.
- Чи можна вкласти кошти в компанію, якщо вона виглядає прибутковою, але джерела — сумнівні?

◆ **Запитання:**

1. Чи має бути репутація частиною інвестиційної оцінки?
2. Як побудувати іміджеву вартість без втрати прозорості?
3. Запропонуйте підходи до оцінки нематеріальних активів (бренд, репутація) у інвестиційному аналізі.

КЕЙС 5. «Коловорот» — Дейв Еггерс

Напрямок інвестування: ІТ, технології, етика даних, венчурний капітал

◆ **Ситуація:** Компанія The Circle створює універсальну платформу для збирання даних, покращує життя користувачів, але поступово контролює все — від приватності до політики.

◆ **Завдання:**

- Оцініть перспективи інвестицій у такі компанії з точки зору прибутковості та етичності.
- Оцініть потенціал прибутковості технологічного стартапу, що володіє унікальними даними користувачів.
- Розробіть критерії ESG-оцінки (екологія, соціум, управління) для технологічного стартапу.
- Побудуйте прогноз ризиків через 5 років після IPO.

КЕЙС 6. «Доця» — Тамара Горіха Зерня

Напрямок інвестування: Соціальні інвестиції, виживання бізнесу в умовах війни

◆ **Ситуація:** Героїня роману — жінка, яка залишається в окупованому місті Донбасу та самотужки підтримує себе, родину, допомагає іншим, створюючи неформальний волонтерський бізнес.

◆ **Завдання:**

- Як підтримати малий бізнес у кризовому середовищі?
 - Побудуйте стратегію соціального інвестування у громаду.
 - Складіть профіль соціального підприємства у зоні конфлікту.
-

 КЕЙС 7. «Амадока» — Софія Андрухович

Напрямок інвестування: Інвестування в культуру, пам'ять, креативні індустрії

◆ **Ситуація:** У центрі роману — чоловік, який втратив пам'ять, і його пошуки ідентичності, вплетені в історію ХХ століття. Пам'ять — як актив, що визначає майбутнє. Паралельно — розкривається роль культури в трансформації нації.

◆ **Завдання:**

- Які інвестиційні проекти в культурну спадщину можуть бути довгостроково вигідними?
- Складіть план інвестування в проєкт зі збереження історичної пам'яті (музей, документалістика, освітні продукти).
- Оцініть роль нематеріальних активів (ідентичність, пам'ять) у формуванні вартості національного бренду.

◆ **Інвестиційне завдання:**

Складіть бізнес-план інвестування в цифрову платформу «Амадока: Українська Пам'ять», яка поєднує архіви, відеоісторії, мистецтво.

- Стартовий капітал: \$150,000
 - Окупність очікується через 4 роки
 - Потенційна підтримка донорів — 40%
-

 КЕЙС 8. «Месопотамія» — Сергій Жадан

Напрямок інвестування: Внутрішні інвестиції в міста, малий бізнес, творчі середовища

◆ **Ситуація:** Роман складається з історій, пов'язаних із Харковом, де головні герої — жителі міста, які намагаються вижити, створювати, кохати та працювати в умовах трансформацій.

◆ **Завдання:**

- Розробіть концепт інвестування в малий креативний бізнес (кав'ярня, студія, книгарня) в постіндустріальному місті.
- Як соціальний капітал громади впливає на інвестиційну привабливість міста?
- Побудуйте карту зацікавлених сторін (stakeholder map) для такого проєкту.

◆ **Шаблон:**

Учасник	Роль	Інтерес	Потенційна вигода
Місцева громада			

 КЕЙС 9. «Інтернат» — Сергій Жадан

Напрямок інвестування: Відновлення економіки на деокупованих територіях, вплив воєнного ризику

◆ **Ситуація:** Учитель їде забрати племінника з інтернату, коли місто опиняється в зоні бойових дій. Він стає свідком колапсу інфраструктури, страху, деградації порядку.

◆ **Завдання:**

- Чи можливо інвестувати в регіон, де щойно завершилися бойові дії?
- Складіть стратегію «повернення інвестицій» для міста після деокупації.
- Оцініть пріоритети: інфраструктура, освіта, цифрові рішення, безпека.

 КЕЙС 10. «Намір!» — Люко Дашвар

Напрямок інвестування: Поведінкові ризики в інвестуванні, психологія рішень

◆ **Ситуація:** Героїня — молода дівчина, яка кидає виклик усталеним правилам. Вона приймає імпульсивні, суперечливі рішення, які впливають на її долю. Довкола — бізнес, кримінал, несправедливість.

◆ **Завдання:**

- Проаналізуйте поведінкові пастки (overconfidence, impulsivity) в економічній поведінці героїні.
- Які аналогії можна провести з інвесторами-початківцями?
- Як інвестори можуть захистити себе від ірраціональних рішень?

КЕЙС 11. «Танго смерті» — Юрій Винничук

Напрямок інвестування: Історичні інвестиції, нерухомість, спадковість капіталу

◆ **Ситуація:** Місто Львів. Персонажі роману — мешканці довоєнного часу, кожен зі своєю долею, історією, підприємствами. Згодом приходить катастрофа (війна, окупації), що знищує старі бізнеси й історії.

◆ **Завдання:**

- Як виглядає інвестиційна стратегія в нерухомість у містах із багат шаровим історичним контекстом?
 - Побудуйте сценарій спадковості активів (до, під час і після катастроф).
 - Розробіть концепцію збереження цінних міських об'єктів через державне-приватне партнерство.
-

КЕЙС 12. «Хай буде життя» — Євген Положій

Напрямок інвестування: Громадські ініціативи, волонтерство, соціальний імпакт

◆ **Ситуація:** На тлі війни волонтери організують підтримку бійцям і громадам. Без фінансування, без стабільних джерел ресурсів — лише через довіру, горизонтальні зв'язки, солідарність.

◆ **Завдання:**

- Як перетворити волонтерський рух на сталу соціальну ініціативу?
 - Складіть модель імпакт-інвестування (impact investing) у волонтерську логістику.
 - Оцініть ризики та перспективи для донорів, приватних інвесторів, міжнародних фондів.
-

Шаблон аналізу художнього твору з позиції інвестування:

1. Загальна інформація

- **Назва твору:**
- **Автор(ка):**
- **Жанр / стиль:**
- **Короткий опис сюжету (2-3 речення):**

2. Ключові інвестиційні теми в творі

- Які основні інвестиційні аспекти висвітлюються? (Наприклад: управління ризиками, інновації, фінансові ринки, венчурний капітал, етика інвестування, інвестиції в нерухомість, державне регулювання тощо)

3. Основні інвестори / фінансисти / бізнес-персонажі

- Хто в творі приймає інвестиційні рішення?
- Які їхні цілі, мотивації, рівень компетенції?
- Як їхні рішення впливають на результат (успіх або провал)?

4. Аналіз інвестиційних стратегій

- Які стратегії інвестування використовуються (диверсифікація, спекуляції, довгострокові вкладення тощо)?
- Які інструменти (акції, облігації, нерухомість, технології тощо) присутні?
- Чи є присутні ризики? Які саме?

5. Етичні та соціальні аспекти інвестування

- Чи порушуються етичні норми у фінансових рішеннях?
- Які соціальні наслідки інвестицій?
- Чи є конфлікти інтересів?

6. Вплив зовнішніх факторів

- Яку роль відіграють політика, культура, економічне середовище?
- Як зовнішні обставини впливають на інвестиційні рішення?

7. Уроки для сучасних інвесторів

- Що можна винести із кейсу для сучасного інвестування?
- Які помилки варто уникати?
- Які позитивні практики запозичити?

8. Додаткові питання для обговорення

- Які альтернативні інвестиційні рішення могли б покращити ситуацію?
- Як би ви побудували інвестиційний портфель, враховуючи умови твору?
- Які інструменти аналізу і оцінки застосували б?

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ДЛЯ СТВОРЕННЯ КЕЙСІВ, ВПРАВ, СЦЕНАРІЇВ ТА ІГОР

1. **MIGA. (n.d.).** *Projects*. Multilateral Investment Guarantee Agency. Retrieved from <https://www.miga.org/projects>
2. **OECD. (2020).** *OECD Investment Policy Reviews*. Organisation for Economic Co-operation and Development. Retrieved from <https://www.oecd.org/investment/countryreviews.htm>
3. **UNCTAD. (2023).** *World Investment Report 2023: Investing in Sustainable Energy for All*. United Nations Conference on Trade and Development. Retrieved from <https://unctad.org/topic/investment/world-investment-report>
4. **Harvard Business School. (n.d.).** *Case Studies*. Harvard Business Publishing Education. Retrieved from <https://hbsp.harvard.edu/cases/>
5. **CBInsights. (n.d.).** *Market Research Reports and Data on Startups*. Retrieved from <https://www.cbinsights.com/>
6. **Carreyrou, J. (2018).** *Bad Blood: Secrets and Lies in a Silicon Valley Startup*. New York: Knopf.
7. **Statnews. (2021, December).** *How Moderna became a biotech giant*. Retrieved from <https://www.statnews.com>
8. **Nature Biotechnology. (2020).** *The vaccine race*. *Nature Biotechnology*, 38, 1301–1304. <https://doi.org/10.1038/s41587-020-00751-2>
9. **Transparency International Ukraine. (2023).** *Аналітика про корупційні ризики в інвестиційних проєктах*. Retrieved from <https://ti-ukraine.org>
10. **Interfax-Ukraine. (2021, March).** *Ukrainian government blocks sale of Motor Sich to Chinese investors*. Retrieved from <https://en.interfax.com.ua/>
11. **MIT Sloan School of Management. (n.d.).** *LearningEdge: Free case studies and simulations*. Retrieved from <https://mitsloan.mit.edu/LearningEdge/>
12. **The Case Centre. (n.d.).** *Management Case Studies*. Retrieved from <https://www.thecasecentre.org/>
13. **Crunchbase. (n.d.).** *Startup and funding insights*. Retrieved from <https://www.crunchbase.com/>
14. **Financial Times. (n.d.).** *Investment news and analysis*. Retrieved from <https://www.ft.com/>
15. **BBC News Ukrainian. (2021).** *Чому США заблокували продаж української «Мотор Січ» китайцям*. Retrieved from <https://www.bbc.com/ukrainian>

Рекомендована література (з акцентом на кейси)

◆ Підручники та навчальні посібники

1. Внукова Н. М., Сухоносова І. С. (2022). *Інвестування: теорія та практика*. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця.
2. Дука А.П. (2008). *Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування*: Навч. посіб. К.: Каравела, 424 с.
3. Степанова А.А. (2023). *Інвестування в схемах і таблицях: електронний підручник*: в 2-х частинах. Режим доступу: <https://asinvest.prima.pp.ua>
4. Sharpe, W. F., Alexander, G. J., Bailey, J. V. (2020). *Investments* (12th ed.). Pearson.
5. Damodaran, A. (2012). *Investment Valuation: Tools and Techniques for Determining the Value of Any Asset*. Wiley.
6. Bodie, Z., Kane, A., Marcus, A. (2021). *Investments* (12th ed.). McGraw-Hill Education.

◆ Кейсово-аналітична література

6. Harvard Business School Case Studies. → <https://hbsp.harvard.edu/cases/>
7. OECD. (2020). *Investment Policy Reviews* (серія по країнах). <https://www.oecd.org/investment/countryreviews.htm>
8. World Bank / MIGA Case Studies. <https://www.miga.org>
9. UNCTAD. (2023). *World Investment Report*. <https://unctad.org/topic/investment/world-investment-report>
10. CB Insights Reports. <https://www.cbinsights.com/research>.
11. Gompers, P., & Lerner, J. (2004). *The Venture Capital Cycle*. MIT Press.
12. Koller, T., Goedhart, M., & Wessels, D. (2020). *Valuation: Measuring and Managing the Value of Companies* (7th ed.). McKinsey & Company.
13. Petty, J. W., & Gruber, M. (2021). *Entrepreneurial Finance* (7th ed.). Cengage.

◆ Кейси з українського середовища (статті, аналітика)

14. Transparency International Ukraine. <https://ti-ukraine.org>.
15. Центр економічної стратегії. (2022). <https://ces.org.ua/>
16. Економічна правда, НВ Бізнес, Forbes Україна.

◆ Платформи-тренажери та симулятори для роботи з кейсами в інвестуванні

1. Harvard Business Publishing – Learning by the Case Method. <https://hbsp.harvard.edu/cases/>
2. Forio Simulation Hub (MIT, Wharton, INSEAD). <https://forio.com/simulate/>
3. Wall Street Survivor. <https://www.wallstreetsurvivor.com/>
4. StockTrak. <https://www.stocktrak.com/>
5. Investopedia Simulator. <https://www.investopedia.com/simulator>
6. Capsim – Business Simulations. <https://www.capsim.com/>
7. EdX / Coursera

МЕТОДИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ВИКЛАДАЧА

Шаблон кейсу, структура відповіді студента та критерії оцінювання

 Шаблон ситуаційного завдання (кейсу)

Назва кейсу: *Коротка, інтригуюча назва — наприклад, «Інвестор на роздоріжжі», «MIGA: захист чи бюрократія?»*

Тематичний модуль: *Наприклад: Інституційне інвестування / Оцінка інвестиційної привабливості / Інвестиційна стратегія держави тощо*

Опис ситуації: *Стисла реальна або змодельована подія (до 200–300 слів), що має інвестиційну проблему або виклик*

Учасники ситуації: *Наприклад: Держава, інвестор, банк, місцева громада, інституційний посередник*

Ключова проблема або дилема: *Наприклад: обрати модель залучення інвестицій, ухвалити ризикове рішення, знайти компроміс між прибутком і етикою*

Додаткова інформація (опційно): *Дані, графіки, фрагменти звітів або новин*

Завдання до кейсу:

1. Проаналізуйте ситуацію та визначте ключові ризики.
2. Обґрунтуйте можливі варіанти дій для основного учасника.
3. Розрахуйте інвестиційні показники (за потреби).
4. Визначте та аргументуйте найкраще рішення.
5. (Опційно) Сформулюйте запитання для групової дискусії.

 Структура відповіді студента на кейс

1. **Аналіз вихідної ситуації.** *Короткий виклад фактажу, виявлення проблеми*
2. **Інвестиційна оцінка.** *Показники, ризики, альтернативи*
3. **Аргументація варіантів дій.** *Можливі рішення, їх переваги/недоліки*
4. **Обране рішення та обґрунтування.** *Пояснення вибору, врахування наслідків*
5. **Висновки / рекомендації.** *Практичні підсумки, уроки з ситуації*

 Критерії оцінювання відповіді на кейс

Критерій	Максимальний бал	Опис
Розуміння ситуації	2 бали	Чіткість опису проблеми, розуміння контексту
Інвестиційний аналіз	3 бали	Якість розрахунків, застосування понять, обґрунтованість
Обґрунтування рішення	3 бали	Логіка, реалістичність, креативність
Практичні висновки	1 бал	Узагальнення, прикладна цінність
Структура і грамотність викладу	1 бал	Логіка відповіді, стиль, оформлення
Разом	10 балів	

Рекомендації студентам при підготовці до ситуаційного заняття

Ситуаційні завдання передбачають аналіз реалістичних або змодельованих кейсів, що імітують проблеми інвестування в реальному світі. Щоб ефективно підготуватися до участі в занятті, дотримуйтеся наступних порад:

- ✓ **1. Уважно прочитайте кейс**
 - Ознайомтеся з усіма деталями ситуації.
 - Зверніть увагу на економічний, політичний, соціальний контекст.
 - Виділіть головну проблему та ключові виклики для учасників кейсу.
- ✓ **2. З'ясуйте терміни та поняття**
 - Уточніть значення усіх термінів, які використовуються у ситуації.
 - Перевірте, чи розумієте сутність таких понять, як: *IRR, NPV, інвестиційний клімат, ризики, державна підтримка, інституційний інвестор* тощо.
- ✓ **3. Проаналізуйте вихідні дані**
 - За потреби зробіть розрахунки (прибутковість, ризики, строки окупності).
 - Побудуйте таблиці чи схеми для візуалізації ситуації.
 - Уважно опрацюйте додатки до кейсу (графіки, факти, документи).
- ✓ **4. Підготуйте власну позицію**
 - Сформулюйте обґрунтовану відповідь: яке рішення ви вважаєте оптимальним і чому.
 - Підкріплюйте свою думку фактами, логікою або прикладами з практики.
 - Передбачте можливі контраргументи.
- ✓ **5. Готуйтеся до командної роботи або дискусії**
 - Уважно слухайте позиції інших учасників.
 - Вмійте відстоювати власну думку з повагою до опонентів.
 - Дотримуйтеся структури презентації: проблема — аналіз — варіанти рішень — висновки.
- ✓ **6. Після заняття — зробіть саморефлексію**
 - Оцініть, наскільки успішно ви проаналізували кейс.
 - Запишіть, які інструменти чи методи вам знадобилися.
 - Поміркуйте, як застосувати отримані навички в інших ситуаціях або в реальному житті.

 Порада: перед заняттям перегляньте новини, аналітику чи актуальні кейси в інвестиційній сфері — це допоможе глибше зрозуміти логіку ринку та позицію різних сторін.